

Kristdemokraternas budget för 2026

VI VÄLJER VÅRD

STOCKHOLM

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Ekonomiska läget.....	2
En sjukvård med människovärdet i centrum	4
Utmaningar i hälso- och sjukvården	5
Ökad kontinuitet i primärvården	5
Vårdkapaciteten behöver öka	9
Akutsjukhusen.....	13
Cancervård i framkant	17
Forskning och kunskapsstyrning utvecklar vården	18
Kvinnosjukvård.....	19
Psykisk hälsa	21
Habilitering, rehabilitering och hjälpmedel.....	25
Kompetensförsörjning för kvalitetssäker vård	27
Vårdval 2.0.....	29
Trafik	31
Satsningar på en utbyggd kollektivtrafik	33
Trygghet & brottsbekämpning i kollektivtrafiken	35
En innovativ kollektivtrafik med ett smart biljettsystem	39
En kollektivtrafik för alla	41
En färdtjänst att lita på.....	42
En levande pendelbåts-och skärgårdstrafik	42
Anropsstyrd kollektivtrafik.....	43
Framtidens hållbara trafik	44
Suicidpreventiva åtgärder i kollektivtrafiken	45
Bekämpa välfärdsbrottsligheten	46
Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion	47
Stärk Arlandas kapacitet och konkurrenskraft	47
Region Stockholm ska vara världsledande på användningen av drönare inom mobilitet och samhällsviktig service	48
Ökade förbindelser till och från Stockholm	49

En levande landsbygd och skärgårdsmiljö	49
Effektivisering	50
Avskaffa regionerna	50
Skär ner på administration	50
Effektivisera den politiska organisationen	51
Likvärdig subventionsgrad av SL-kort för alla medarbetare	52
Inrätta en slöseriombudsman i Region Stockholm	52
Effektivare upphandlingar	53
Regionens fastigheter	53
Långsiktigt strategiskt perspektiv	53
Ökad uthyrning	53
Kommersialisera fler fastighetsytor	54
Energibesparing	54
Digitalisering av fastigheter	54
Norra Hagastaden.....	55
Ökad säkerhet och beredskap	55
Region Stockholms hållbarhetsarbete	57
Inkludera kärnkraft som energislag i Region Stockholms verksamheter	57
Stärk satsningar på resursoptimering och cirkulära materialflöden	57
Hårdare krav vid upphandlingar för att påverka utsläpp av CO2 och miljögifter	57
Utfasning av icke-nödvändiga och minskning av nödvändiga kemikalier	58
Långsiktiga investeringar i kollektivtrafiken och alternativa drivmedel	58
Kultur	58
Ansvarsfull hantering av regionens medel till konstnärlig utsmyckning	58
Slopa procentregeln för kultursatsningar vid nybyggnation.....	59
Sälj och auktionera ut konst som inte används.....	59
Folkbildningen.....	59
Bilaga 1 - Förändringsförslag	61
Bilaga 2 - Tabellverk Budget 2026 samt plan för åren 2026-2027	64
Bilaga 3 - Investeringsplan 2026-2035	80

Sammanfattning

Kristdemokraterna vill att staten tar över huvudansvaret för sjukvården. Det är en nödvändig reform för att säkerställa att alla ska få tillgång till en jämlik, effektiv och högkvalitativ vård oavsett var i landet du bor. Att Kristdemokraterna vill se ett statligt huvudansvar innebär dock inte att vi står still i väntan på en systemförändring. Tvärtom driver Kristdemokraterna på för nödvändiga och viktiga reformer inom nuvarande system.

Kristdemokraternas budget för Region Stockholm fokuserar på kärnverksamheterna, motverkar slöseri, skapar långsiktigt goda villkor för hälso- och sjukvårdens medarbetare och ser till att regionens invånare får en sänkt regionalskatt med 30 öre.

Kristdemokraterna vill stärka primärvårdens roll som navet i hälso- och sjukvården och därigenom skapa en vård med patienten i centrum. För att klara sitt breda uppdrag behöver primärvården ökade resurser och en större andel av hälso- och sjukvårdens budget. I Kristdemokraternas förslag till budget tillskjuter vi över en miljard kronor mer än vänsterstyret till primärvården. Vi genomför satsningar på lättakuter vid jourcentraler, ytterligare medel för att nå målet om 1 100 listade patienter per specialist i allmänmedicin, samt en signifikant höjning av ersättningen för vårdval vårdcentral.

Kristdemokraterna ser ett behov av att vårdkapacitet i såväl regionen som hela landet måste öka. I regionen behöver vårdkapaciteten inom akutsjukvård öka för att komma till bukt med de långa väntetiderna på akutmottagningarna. Kristdemokraterna vill därför öppna intensivakuten för allmänheten och därmed återetablera en vuxenakut vid Karolinska Universitetssjukhuset i Solna. För att öka vårdkapaciteten och låta hälso- och sjukvården komma närmre patienterna vill Kristdemokraterna även på sikt säkerställa lokal tillgång till närsjukhusen med annexsjukhusen som förebild.

Ska vårdkapaciteten öka behövs fler medarbetare i vården och Region Stockholm behöver bli en ännu bättre arbetsgivare för att medarbetarna ska trivas och utvecklas. Kristdemokraterna gör tydliga riktade satsningar på medarbetarnas arbetsmiljö och fortbildning. I budgeten sänker vi resultatkraven med 297 miljoner kronor på samtliga sjukhus samt SLSO. Vi satsar dessutom 50 miljoner kronor i en extra arbetsmiljösatsning, och 50 miljoner kronor vardera till Hälso och sjukvårdsnämnden respektive Primärvårdsnämnden för kontinuerlig fortbildning på arbetstid för medarbetarna.

I vänsterstyrets förslag till budget ger de medarbetarna 25 procent rabatt på en årsbiljett på SL medan politikerna själva behåller sina kostnadsfria årsbiljetter. För att det ska bli likvärdigt för alla anställda i Region Stockholm tar vi bort årsbiljetterna på SL för politiker och Trafikförvaltning och erbjuder istället alla medarbetare i regionen 30 procent rabatt på en årsbiljett.

Region Stockholm ska prioritera kärnverksamheten och säkerställa att varje skattekrona används på bästa sätt. En mer effektiv organisation kan frigöra resurser till det som gör skillnad, bland annat fler medarbetare i vården. Kristdemokraterna minskar därför de administrativa kostnaderna på alla förvaltningar med 15% jämfört med 2025 års nivå. Vi avvecklar också Kulturförvaltningen, bostadskansliet, cykelkansliet och livsmedelsklusteret. För att komma till bukt med slöseri inrättar Kristdemokraterna en slöseriombudsman på regionledningskontoret under 2 år.

Kristdemokraterna genomför även effektiviseringar i den politiska organisationen. Dagens oproportionerligt stora nämndorganisation gör att det upplevs som oklart vilken instans som äger vilken fråga. Kristdemokraterna avvecklar och slår samman vissa nämnder, utskott och beredningar. Vi avvecklar Klimat- och regionutvecklingsnämnden samt Tillväxt- och innovationsutskottet och inordnar frågorna i Infrastruktur- och regionplaneringsutskottet. Kulturnämnden läggs ner och frågorna inordnas i regionstyrelsen. De underorgan till nämnder som idag inte har tillräckligt med ärendemängd avvecklas och frågorna de hanterar uppgår i nämnderna de är underställda. Det berör Folkhälso- och tandvårdsberedningen samt Sjötrafikutskottet.

Stockholms kollektivtrafik behöver stärkas därför satsar Kristdemokraterna 250 miljoner kronor mer än styret på köpt trafik för att öka antalet busslinjer och turtätheten. Ny och bättre service, fler mobilitetstjänster tillsammans med ett utvecklat trygghetserbjudande, ska bidra till att skapa en trygg, trivsamt och tillgänglig kollektivtrafik som välkomnar såväl gamla som nya resenärer. För att underlätta vardagen och ekonomin för kollektivtrafikens resenärer vill Kristdemokraterna att det införs ett pristak, så kallad capping, som gör att enkelbiljetter omvandlas till dags- eller månadskort när man betalat upp till motsvarande pris.

I investeringsbudgeten omfördelas medel från det onödiga utbytet av de omtyckta V-båtarna, till en kostnad av 1,5 miljarder kronor, trots att båtarna har en kvarvarande livslängd på nära 30 år. Dessa medel satsar Kristdemokraterna istället på att installera luftkonditionering på tunnelbanevagnarna som trafikerar den gröna linjen, en investering som annars inte planeras förrän efter år 2050.

Ekonomiska läget

En oförutsägbar och osäker omvärld har under de senaste åren tyngt Sverige och svenskarnas ekonomi. En ekonomisk återhämtning inleddes i slutet av 2024 då svensk BNP visade på en positiv utveckling. Återhämtningen avbröts dock under våren 2025, bland annat till följd av hotet om högre tullar och ett globalt handelskrig som skapade stor osäkerhet för såväl hushåll som företag. Effekterna av den tidigare höga inflationen dröjer sig också kvar. Löntagarnas köpkraft har urholkats och det kommer att ta flera år innan den genomsnittliga reallönen har återställts till samma nivå som innan inflationen började stiga kraftigt under 2021.

Sedan tillträdet har regeringen därför fokuserat på att bekämpa den höga inflationen och samtidigt stötta de som drabbats hårdast av ökade kostnader. Dessa insatser, i kombination med en stram penningpolitik och ansvarstagande från arbetsmarknadens parter, har bidragit till att dämpa inflationen. Även om läget fortfarande kräver vaksamhet, har regeringen i de två senaste budgetpropositionerna skiftat fokus från akuta inflationsbekämpande åtgärder till långsiktiga investeringar som stärker Sveriges motståndskraft och trygghet.

Samtidigt bedöms den inhemska efterfrågan spela en avgörande roll för att bryta lågkonjunkturen. Regeringen stöttar därför Sveriges återhämtning genom åtgärder som stärker hushållen och minskar både den konjunkturella och strukturella arbetslösheten. Konjunkturinstitutet bedömer att konjunkturen börjar återhämta sig mot slutet av året.

Även Region Stockholm har befunnit sig i en svår ekonomisk situation under åren 2023 och 2024. Den högre inflationen har påverkat och påverkar även fortsättningsvis både löner och andra kostnader. Inflationens påverkan på kostnadsutvecklingen sker med fördröjning beroende på vad som bestäms i avtalsvillkor och hur rådande marknadssituation ser ut. Region Stockholm har klarat sig väl genom situationen till stor del tack vare omfattande statligt ekonomiskt stöd.

Under 2026 förväntas Region Stockholms ekonomiska resultat förbättras givet att pensionskostnaderna minskar samt skatteintäkterna förstärks. Skatteunderlaget beräknas öka med 4,2 procent per år under perioden 2025–2028. Samtidigt beräknas ökningstakten för de samlade skatteintäkterna bli lägre, dels till följd av konjunkturen, dels till följd av att förutsättningarna i resten av landet har försämrats. Det leder till att det från vissa håll argumenteras för en ökad kostnadsutjämning mellan landets 21 regioner. Stockholm är den enda av landets regioner som bidrar med nettobelopp till systemet, under perioden 2026–2028 väntas avgifterna för det kommunalekonomiska utjämningssystemet totalt uppgå till drygt 20,6 miljarder kronor. Det kommunalekonomiska utjämningssystemet innebär en avsevärd försämring av Region Stockholms förutsättningar att bedriva verksamhet. Kristdemokraterna anser att utjämningssystemet ska finansieras via statsbudgeten så att Region Stockholm ges full rådighet över de egna skatteintäkterna. Att staten är tvingade att assistera de självstyrande regionerna som redan har beskattningsrätt är ännu ett gott exempel på varför dagens system behöver reformeras och att staten tar över ansvaret för vården.

Pensionskostnaderna har minskat avsevärt under de senaste åren. År 2024 var pensionskostnaden 13,7 miljarder kronor, medan de beräknas sjunka till 5,15 miljarder kronor år 2026. Denna kostnadsminskning innebär också att regionen får större ekonomisk handlingsfrihet, vilket kan komma att frigöra resurser för investeringar i andra prioriterade områden, såsom hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik. Även den kostnadsminskningen har vi regeringens inflationsbekämpning att tacka. De alternativa budgetförslagen från S, C, MP och V på nationell nivå hade försatt oss i en betydligt svårare situation än den vi idag har.

Även om det ekonomiska läget i Region Stockholm ljusnar krävs att kostnadsökningstakten hålls på en rimlig nivå i linje med utvecklingstakten för de samlade skatteintäkterna motsvarande 3,8 procent i genomsnitt per år under 2026–2028. Givet konjunkturläget är skatteintäktsprognosen förenat med risker vilket kräver ekonomiska marginaler för att säkerställa en ekonomi i balans.

Sammantaget, genom att pensionskostnaderna minskat till 2026, skapas ett ökat ekonomiskt handlingsutrymme. Tillsammans med prioriteringar i budgeten möjliggör detta nödvändiga investeringar, förbättringar inom kärnverksamheten och en skattesänkning med 30 öre.

En sjukvård med människovärdet i centrum

En fungerande hälso- och sjukvård är välfärdens kärna. Kristdemokraterna anser att hälso- och sjukvården ska utgå från att varje människa är unik och att alla människor har samma absoluta och okränkbara människovärde. Kristdemokraterna, det ledande hälso- och sjukvårdspartiet i Region Stockholm, genomsyras av förhållningssättet att systemen finns till för människan, inte tvärtom. Utöver liv och hälsa är trygghet, tillit och självbestämmande viktiga värden att verka för i hälso- och sjukvården. Det innebär att man inom vården ska ha en helhetssyn på människan som tar hänsyn till såväl kroppsliga som själsliga och andliga behov.

Subsidiaritetsprincipen – att beslut ska fattas på lägsta möjliga ändamålsenliga nivå – är central inom kristdemokratin. Kristdemokraterna driver sedan lång tid tillbaka frågan om ett statligt huvudmannaskap för sjukvården för att skapa en mer jämlik och tillgänglig vård. För att skapa en så god vård som möjligt tror Kristdemokraterna också att fler beslut behöver flyttas från politiken tillbaka till professionen i sjukvården. Medarbetarna i sjukvården ska känna att de har mandat att vara med och utforma morgondagens sjukvård. Kristdemokraterna vill skapa ett arbetsklimat där varje medarbetare känner lust och ansvar för att vara med och utveckla och förbättra hälso- och sjukvården.

Kristdemokraterna menar att hälso- och sjukvården ska vara solidariskt finansierad och behovsstyrd. Dock är det viktigt att poängtera att alla medborgare har ett ansvar för att detta ska fungera. Det är viktigt att söka vård på rätt nivå och att inte boka tider som man sedan uteblir ifrån. Med ett bättre samspel mellan vården och patienter kan mycket resurser sparas vilket gör att fler får god vård i tid. Det är därtill viktigt att var och en bedriver en hållbar egenvård.

En hälso- och sjukvård byggd på människovärdes- och behovsprincipen kräver prioriteringar. Med detta följer en avgränsning mot de åtaganden som inte omfattas av en solidarisk finansiering. Sådana insatser bör den enskilde själv välja, finansiera och prioritera. Den gemensamt finansierade hälso- och sjukvården ska vara ändamålsenlig och kostnadseffektiv, säker för patienterna och baserad på kunskap och beprövad erfarenhet. Den offentligt finansierade hälso- och sjukvården ska kännetecknas av

kvalitet. Flera olika vårdgivare stimulerar till nytänkande och tillför vården nya dimensioner samt ökar vårdkapaciteten. Privata, kooperativa och ideellt drivna alternativ ska ges förutsättningar att utvecklas och samverka med den offentligt drivna vården.

Utmaningar i hälso- och sjukvården

Stockholmarna lever allt längre och de överlever sjukdomar som inte tidigare gått att bota. Demografin förändras, fram till år 2034 ökar antalet personer mellan 67 och 79 år med 17 procent, medan gruppen 80 år och äldre ökar med hela 35 procent. Detta gör att vårdbehoven förväntas öka, samtidigt som stora pensionsavgångar är att vänta bland hälso- och sjukvårdens medarbetare. En stor utmaning är därför att behålla medarbetarna i regionen och attrahera rätt kompetenser till rätt vårdnivå. För att hälso- och sjukvården ska fungera väl framöver behövs satsningar på att få fler medarbetare med rätt utbildning och kompetens. Det kräver en bättre arbetsmiljö samt rimliga arbetsvillkor och löner inom hälso- och sjukvården.

Genom forskning och utvecklingen av vården kan många svåra sjukdomar idag behandlas, men i flera fall med livslång vård som följd. Växande vårdbehov och större möjligheter till behandling väcker frågan om prioriteringar och vad som kan och ska ingå i det offentliga åtagandet. Ifrån sjukvårdspolitikerna har man i stor utsträckning enbart fokuserat på vad vården ska göra mer av. Det har ofta skett utan analys av viktiga aspekter som undanträngningseffekter eller alternativkostnader. Det har därför inneburit att vården får antingen jobba mer eller själv prioritera bort åtgärder. När politiska beslut tas som medför merarbete för medarbetarna i vården borde det göras med eftertänksamhet om vad vården då borde bortprioritera för att frigöra tid och resurser.

Ökad kontinuitet i primärvården

Primärvården och särskilt vårdcentralerna ska utgöra navet i hälso- och sjukvården. För att klara sitt breda uppdrag behöver primärvården ökade resurser och en större andel av hälso- och sjukvårdens budget. Dessutom behöver vårdcentralerna bättre förutsättningar för att långsiktigt kunna planera sina verksamheter. Kristdemokraterna tillskjuter över en miljard kronor mer än vänsterstyret till primärvårdsnämnden för att skapa bättre förutsättningar för primärvården att fungera som navet i hälso- och sjukvården.

Utvecklingen under de senaste åren har dock inte gynnat primärvården. Fokus har legat på "istället för"- lösningar, år 2017 resulterade överfyllda akutmottagningar på akutsjukhusen till att närakuter upprättades på elva platser i stockholmsregionen. Antalet besök på närakuterna har ökat stadigt sedan införandet, men effekterna har inte blivit så stora som förväntat på akutsjukhusen. Vården har istället blivit mer fragmenterad och uppdraget mindre tydligt. Närakuterna har visserligen möjlighet att

omhändertagda ortopediska besvär i viss utsträckning, men i övrigt är patienternas behov av primärvårdskaraktär. Dessutom förekommer det att patienter först behöver gå till sin vårdcentral, för att sedan bli hänvisade till närakuten och slutligen remitterade till akuten. Det belastar vården och den enskilde i onödan.

Närakuterna har utvecklats till en ineffektiv vårdnivå som blivit ytterligare ett steg i vårdkedjan och som av många uppfattas som otydligt. Kristdemokraterna föreslår i stället en vårdkedja där resurser styrs om till vårdcentralerna, navet i hälso- och sjukvården. Kristdemokraternas vill inledningsvis att närakuternas resurser förs in under primärvårdsnämnden (PVN) för att resurssätta vårdcentralerna. Vårdcentraler inom samma område ska under kvällar och helger gemensamt bemanna en jourcentral, som fungerar som en jouröppen lättakut under kvällar och helger. Dagtid ska primärvårdsrelaterade besvär tas omhand på vårdcentralen. För patienten blir tillgängligheten bevarad samtidigt som kontinuiteten och förtroendet för primärvården återuppbbyggs. Det stärker både vårdcentralernas ekonomi och roll i vårdkedjan.

Genom att skapa en mer sammanhållen vårdstruktur för primärvården, där patienterna får kontinuerlig och nåbar vård utan att behöva skickas mellan olika enheter kan vi förbättra kontinuiteten, med mindre rundslussning av patienter mellan enheter. Vi behöver också tillföra mer resurser till primärvården för att få den att utvecklas ytterligare. Fler vårdcentraler med bättre öppettider runt om i hela länet är bra för tillgängligheten och medborgarnas förtroende för vården.

Ett annat exempel på "istället för"-lösning är den slapphänthet som låtit "nätläkare" välja lättare patienter, dubbelfakturera och slussa patienter i otydliga utomlänsavtal. Det behövs en bättre uppföljning för att säkerställa att all verksamhet är behovsstyrd och utomlänstaxan behöver avskaffas. Kristdemokraterna vill att samtliga vårdcentraler i regionen erbjuder videomöten i syfte att förbättra kontinuiteten och att regionens egna vårdcentraler ska kunna vara attraktiva alternativ till dessa nätläkare.

För att öka vårdkapaciteten och låta hälso- och sjukvården komma närmre patienterna vill Kristdemokraterna på sikt säkerställa lokal tillgång till närsjukhusen med annexsjukhusen som förebild. Tanken med annexsjukhuset var ett sjukhus "mitt i byn". Inom annexsjukhusen samlades distriktsvården med läkare och sköterskor, mödra- och barnavård, tandvård och ett antal specialistläkarmottagningar. Den stora öppenvården gjorde sjukhusen till hälsocentraler.

Tidigare närsjukhus som exempelvis Järva närsjukhus och Lidingö närsjukhus har lagts ned som närsjukhus. I stor utsträckning bedrivs fortfarande vård i lokalerna men utan tydlig styrning om vilken vård som förväntas finnas där. På närsjukhusen skulle det exempelvis kunna finnas avdelningar med specialiserad kompetens så som exempelvis geriatrik, psykiatri och viss kirurgisk verksamhet samt en lättakut med tillgång till röntgen och labb. Det möjliggör ökad vårdkapacitet närmre patienterna. Det är dags för ett skifte genom att vård öppnas närmre befolkningen, istället för att läggas ned eller flyttas iväg. Kristdemokraterna vill utreda möjligheten att återöppna de närsjukhus som

lagts ned i den tidigare formen samt inleda ett arbete med att fastställa vilken vård som ska finnas på alla närsjukhus.

Ett led i att säkerställa en god tillgänglighet och ökad kontinuitet i primärvården är att alla länets invånare är listade på en fast och namngiven läkare som ansvarar för patienten. Denna bör vara specialist eller blivande specialist i allmänmedicin. Att ha en fast och namngiven läkare innebär att patienten får vård av en person som känner till deras sjukdomshistoria och kan erbjuda mer personlig och effektiv vård över tid. Detta stärker inte bara relationen mellan läkare och patient, utan bidrar också till bättre vårdresultat och minskar onödig vårdkonsumtion genom att tidigt upptäcka och hantera hälsoproblem.

Forskning visar tydligt att kontinuitet i läkarkontakt minskar behovet av akutsjukvård och till och med minskar dödligheten. Passiv listning är ett viktigt verktyg för att säkerställa att alla invånare får tillgång till en fast läkarkontakt, vilket i sin tur bidrar till både ökad kontinuitet och trygghet inom primärvården. Genom att invånarna vet vem deras ansvariga läkare är och var de kan söka vård, kan vården bli mer tillgänglig och effektiv, särskilt för kroniskt sjuka och äldre patienter som behöver kontinuerlig uppföljning.

För att uppnå målet att alla ska vara listade hos en läkare, behöver vårdcentralerna rimliga förutsättningar. Därför bör ett listningstak per läkare på max 1 500 införas i ett första skede. Handlingsplanen för fast läkarkontakt för att nå 1 100 listade patienter per specialist i allmänmedicin måste följas upp med ökade satsningar på vårdcentralerna och med att förbättra förutsättningar för kompetensförsörjningen. Arbetsmiljön behöver bli bättre på vårdcentralerna, fler behöver utbildas till allmänspecialister och det behöver skapas bättre förutsättningar att arbeta heltid.

En palett av åtgärder, utöver planer och listningstak, behövs för att komma dit. Kristdemokraterna vill se en satsning på att specialistläkare inom områden det inte råder brist inom ska ges möjlighet att dubbelspecialisera sig inom allmänmedicin med bibehållen specialistlön. Det har skett framgångsrikt i Region Sörmland och i Region Skåne. För att fler ska kunna göra ST inom allmänmedicin behöver även dessa ST-läkare prioriteras när de ska få sina randningsplaceringar. Vården, och inte minst primärvården, måste styras tydligare mot kontinuitet och sammanhållning.

När en större andel av vården ska ges inom primärvården blir det viktigare att allmänläkare i primärvården har tillgång till stöd från sekundärvård. Genom att etablera fler strukturerade samverkansforum mellan allmänläkare och organspecialister kan de dela kunskap mer systematiskt, vilket gynnar både patientsäkerheten och förutsättningarna för medarbetarna i primärvården. Ett exempel på en sådan samverkansmodell är den mellan Vårdcentralen Familjeläkarna Barkarby och mottagningen för patienter med samtidig hjärt-, njur- och diabetessjukdom, HND-centrum, på Danderyds sjukhus. En gemensam digital rond mellan vårdcentralen och

sjukhuskliniken minskar antalet onödiga remisser och ökar kunskapen hos alla medverkande. Kristdemokraterna vill se fler sådana samverkansformer.

Differentierade patientavgifter kan få en positiv effekt kopplat till vårdflödet. Genom differentierade patientavgifter kan vi styra vårdflödet så att det bättre speglar vårdkedjans struktur, där ett besök på den vårdcentral där patienten är listad utgör ingången till vården.

1177 Vårdguiden

Kristdemokraterna i Region Stockholm vill reformera sjukvårdsupplysningen 1177 för att förbättra tillgängligheten och effektiviteten i hälso- och sjukvården. Kristdemokraterna vill flytta resurser från 1177:s verksamhet under dagtid till vårdcentralerna, så att patienter ska få rådgivning från medarbetare i vården som har kännedom om deras medicinska bakgrund. I praktiken sker det genom att vårdcentralerna får ansvar för 1177 under dagtid. Detta skulle öka kontinuiteten och genom att vårdcentralerna tar större ansvar för telefonrådgivningen kan det minska risken för onödiga hänvisningar till akutmottagningar. Ett system där patienterna primärt får råd och vård från sina egna vårdgivare, kan öka både tryggheten och tilliten till vården.

Under kvällar, nätter och helger behövs fortfarande 1177 centralt som en väg in till vården. På så sätt kan sjukvårdsupplysningen fortsätta erbjuda en viktig tjänst utanför vårdcentralernas öppettider, men resurserna skulle användas mer effektivt under dagtid genom att flyttas till primärvården.

Vaccin för att förhindra sjukdom

Vaccin är ett effektivt medel för att bibehålla hälsa och undvika sjukdom. Alla barn i Sverige erbjuds idag vaccination mot elva svåra sjukdomar. Spädbarn erbjuds dessutom skydd mot hepatit B. Kristdemokraterna vill att en större andel barn vaccineras. Det kan dels ske genom riktade kampanjer, som redan idag genomförs, och med mer tillgänglig information på olika språk och för olika funktionsnedsättningar.

Antalet anmälda fall av fästingburen hjärninflammation (TBE), har ökat de senaste åren och cirka en tredjedel av fallen finns i Stockholms län. Majoriteten av de som insjuknar är helt ovaccinerade. Från och med 2025 erbjuder Region Stockholm TBE-vaccination till länets treåringar. Det är en bra början som dock är otillräcklig. Kristdemokraterna menar att avgiftsfri TBE-vaccination ska erbjudas alla barn och unga 3–18 år, för att skydda mot svår sjukdom. Fästingar gör inte skillnad på ålder, och därför är det orimligt att göra skillnad på vilka barn som får vaccinet. Det är en rättvisefråga att alla barn och unga erbjuds samma möjlighet oavsett ekonomiska förutsättningar. För att kunna erbjuda TBE-vaccination med samtliga doser till alla barn och unga 3–18 år avsätter vi 117 miljoner kronor för 2026.

Kristdemokraterna var pådrivande då Region Stockholm under 2021–22 genomförde en så kallad catch-up-vaccinering för kvinnor i åldrarna 22–27 år vilka erbjöds kostnadsfri HPV-vaccin för att förhindra livmoderhalscancer. Satsningen var historisk och kvinnor

som får HPV-vaccin skyddas mot livmoderhalscancer till 90 procent. Från och med hösten 2025 kommer pojkar födda 2007–2008 att erbjudas kostnadsfritt vaccin mot HPV-virus i ett pilotprojekt. Kristdemokraterna vill fortsätta vaccinering av pojkar och män. Vi vill erbjuda catch-up-vaccination till pojkar och unga män som tidigare inte fått möjligheten, i enlighet med Folkhälsomyndighetens rekommendation, Kristdemokraterna avsätter därför 53 miljoner kronor för 2026.

Kristdemokraterna menar att det även behövs ett utökat regionalt vaccinprogram för äldre. I dag erbjuds alla över 65 år i Region Stockholm kostnadsfri vaccination mot pneumokocksjukdom samt årlig kostnadsfri vaccination mot säsongsinfluensa. Täckningsgraden för vaccination mot säsongsinfluensa behöver höjas och vaccination mot pneumokocker är det fortsatt få som tar. Samtidigt behöver fler vacciner inkluderas i vaccinprogrammet för äldre. Vilka vacciner som ska ingå behöver utredas, men det kan exempelvis handla om vaccin mot bältros, covid-19 eller förbättrat grundskydd mot difteri, stelkramp och kikhosta.

Kristdemokraterna yrkar:

- Alla vårdcentraler ska vara knutna till en lättakut, dvs. en jourcentral under kvällar och helger.
- Utred möjligheten att återöppna de närsjukhus med lokal geografisk förankring som tidigare lagts ned samt inleda ett arbete med att fastställa vilken vård som ska finnas på närsjukhusen.
- Att samtliga vårdcentraler erbjuder videomöten, i syfte att regionens egna vårdcentraler ska kunna vara attraktiva alternativ.
- Införa ett listningstak per läkare på max 1 500 till att börja med.
- Fler strukturerade samverkansforum mellan primärvården och sekundärvården.
- Resurser från sjukvårdsupplysningen 1177 ska omfördelas under dagtid till vårdcentralerna.
- 1177:s verksamhet under kvällar och helger, då vårdcentralerna är stängda ska upphandlas.
- Intensifiera arbetet med att införa äldrevaccinationsprogram.
- Inför avgiftsfri TBE-vaccination till alla barn och unga, 3–18 år.
- Erbjud HPV-catch-up-vaccination till pojkar och unga män.

Vårdkapaciteten behöver öka

Kristdemokraterna ser ett ökat behov av att vårdkapacitet i såväl regionen som hela landet. Regeringen har under mandatperioden gett miljardtillskott till regionernas hälso- och sjukvård i syfte att öka vårdkapaciteten och korta värdköerna som tillåtit växa under alltför lång tid. I budgetpropositionen för 2026 föreslår KD, M, L-regeringen fortsatta förstärkningar av hälso- och sjukvården i regionerna. Under mandatperioden har regeringen satsat cirka 18 miljarder kronor till hälso- och sjukvården för att korta värdköerna. I budgetpropositionen för 2026 avsätter regeringen ytterligare 3,5 miljarder kronor till hälso- och sjukvården. Regeringen växlar upp arbetet för att korta

vårdköerna och tillför under 2026 ytterligare 1 miljard kronor med nya prestationskrav till regionerna. Regeringens förslag innebär att sammanlagt 6,6 miljarder kronor avsätts i prestationsbaserade medel till regionerna för att korta vårdköerna och öka tillgängligheten i hälso- och sjukvården. Ändå väntar fortfarande många patienter olagligt länge i vårdköer.

Samtidigt som KD, M, L-regeringen satsat miljarder på ökad vårdkapacitet genomgår stockholmsvården en omställning. Vänsterstyret, bestående av S, C, MP och V har genomfört omfattande förändringar och nedläggningar inom flera vårdval, geriatriska vårdplatser har stängts, ambulanssjukvården har övertagits i egenregi med katastrofala effekter som följd under sommaren 2025 för att nämna några exempel. Nedläggningen av flera vårdval innebär att uppskattningsvis hundratals medarbetare hos privata vårdgivare förlorat sitt arbete. Nedläggningstrenden i Stockholm är direkt skadlig eftersom vi har en åldrande och växande befolkning och därmed ett ökat vårdbehov.

Hyrstoppet har kraftigt minskat inhyrningen av medarbetare, vilket är positivt utifrån att vi vill se kontinuitet och fler fast anställda medarbetare. Antalet medarbetare i egenregi har ökat kraftigt sedan 2023. Ökningen beror dock inte enbart på att fler väljer att arbeta i vården. Det beror också på att verksamheter, såsom ambulanssjukvård, övertagits i egenregi. Samtidigt ser vi en trend att fler inom vården arbetar mer övertid. Ska vårdkapaciteten öka behöver vi fler medarbetare i vården sammantaget, snarare än att medarbetare flyttas från en vårdgivare till en annan som ett resultat av ideologiska omställningar.

Fler vårdplatser behövs

Socialstyrselen konstaterar att arbetet med att få till fler vårdplatser går åt fel håll. Enligt Socialstyrelsens uppdaterade riktvärde saknas 1 864 vårdplatser i landet. Även om det i Region Stockholm finns ett brett utbud av vårdplatser ser vi att det finns ytterligare behov av exempelvis intermediära vårdplatser (IMA). IMA är en vårdplats med utökad förmåga jämfört med en vanlig vårdplats, samtidigt som den inte erbjuder den mest avancerade vården, vilket intensivvården gör.

Antalet intensivvårdsplatserna (IVA) i regionen måste öka med 30 procent fram till 2030. För att nå målet om fem IVA-platser per 100 000 invånare krävs att flykten av medarbetare från vården stoppas och fler medarbetare rekryteras.

Utreda sammanhållen sjukvård och omsorg i Nynäshamn

Idag bedrivs sjukvården och omsorgen i Norrtälje genom Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON). KSON är en självständig myndighet som ansvarar för att invånarna i Norrtälje kommun får en sammanhållen hälso- och sjukvård samt omsorg, inklusive hälsofrämjande och förebyggande insatser. Förbundet drivs av Region Stockholm och Norrtälje kommun. Kristdemokraterna vill införa en liknande modell för hälso- och sjukvården samt omsorgen i Nynäshamn. Kristdemokraterna menar att

förutsättningarna i Norrtälje och Nynäshamn liknar varandra och för att säkra tillgången till god vård och omsorg i Nynäshamn föreslår vi ett "Tiohundra" i Nynäshamn.

Kommunalisera hemsjukvården

Hemsjukvården är en mycket viktig del i hälso- och sjukvården. Många av patienterna inom hemsjukvården är äldre och har även hemtjänst. Det är inte rimligt, som med dagens system, att en undersköterska från regionen kan möta en undersköterska från den kommunala hemtjänsten. Där den ena har gjort morgonbestyren i hemtjänstens regi och den andra ska ge medicin inom ramen för regionens uppdrag - detta trots att båda har samma reella och formella kompetens. För patienten skulle en kommunaliserad hemsjukvård öka kontinuiteten i vården och samtidigt leda till färre besök från olika personer i hemmet. Att ha samma medarbetare som återkommer regelbundet skapar en tryggare vård för patienten. I alla övriga regioner i landet har reformen genomförts, nu behöver även Region Stockholm verka för att hemsjukvården skyndsamt kommunaliseras.

Rusta vården för fler äldre

Den demografiska utvecklingen visar en betydande ökning av den äldre befolkningen under de kommande 15 åren. Samtidigt ser vi en ökning av möjligheter till behandling för sjukdom och tillstånd som inte minst drabbar äldre. Det ställer nya krav på vården och dess resurser. Därför vill Kristdemokraternas rusta vården för både fler och en ökad andel äldre i befolkningen, genom satsningar som förbättrar omhändertagandet av äldre.

För Kristdemokraterna är det grundläggande att äldre ska åldras i trygghet och med värdighet. Insikten att äldre är en heterogen grupp och att varje person har unika behov, val och önskemål är styrande för vår äldrepolitik. God vård och självbestämmande över sin vardag måste vara en självklarhet även under den senare delen av livet.

Kristdemokraterna ser med stor oro på vänsterstyrets neddragningar inom den geriatriska vården.

Under 2024 fattade vänsterstyret beslut om att lägga om den geriatriska vården, med 110 nedlagda vårdplatser i Vårberg och Danvik som ett resultat. I ett läge när antalet och andelen äldre ökar är det inte läge att dra ner på resurserna till geriatrik eller annan vård som äldre är i behov av. Då behövs istället satsningar.

På initiativ av Kristdemokraterna har den medicinska kompetensen stärkts och läkarnärvaron inom äldreomsorgen ökat under förra mandatperioden. Även den sammanhållna seniorvården har på initiativ av Kristdemokraterna byggts ut kraftigt. Det handlar inte minst om att de geriatriska klinikerna har fått ett större ansvar för äldre patienter som ska skrivas ut från sjukhusvård till hemmet. Det är viktigt för de äldre att den förstärkta utskrivningen utökas till samtliga geriatriska mottagningar. På så sätt ska äldre slippa läggas in på akutsjukhus i onödan, utan kan få vård snabbare. Utöver detta vill Kristdemokraterna stärka de geografiska områdesansvaren för de geriatriska

klirikerna så att läkarna på geriatriken även ska ha ansvar för Särskilt boende för äldre (SÄBO) inom sitt upptagningsområde.

Den avancerade sjukvården i hemmet (ASiH) och den specialiserade palliativa slutenvården (SPSV) har behov av resursförstärkning för att klara uppdraget. Ersättningarna har, bland annat tack vare påtryckningar från Kristdemokraterna, höjts under senaste åren om än inte tillräckligt. Därför föreslår Kristdemokraterna att ASiH, SPSV och Hospital at home ska få ytterligare resursförstärkningar, 100 miljoner kronor för 2026.

Den avancerade sjukvården i hemmet är både en uppskattad och kostnadseffektiv vårdform. Tack vare välutbyggd ASiH avlastas akutsjukhusen och vårdplatser där frigörs. Kristdemokraterna vill att den så kallade 120-dagarsregeln inom ASiH, som innebär viten för den vårdgivare som överskrider gränsen, tas bort. Vårdgivare får det allt svårare att klara den maximala vårdtiden om 120 dagar, i och med att ASiH idag tar emot allt svårare sjuka. Kristdemokraterna menar att vårdgivarna inte ska straffas ekonomiskt för att de avlastar sjukhusen genom att vårda svårt sjuka i hemmet eller att svårt sjuka patienter blir utskrivna endast på grund av en förlegad regel. I motioner, debatter och regionfullmäktiges talarstol har Kristdemokraterna återkommande kritiserat bristande förhållanden inom ASiH. Vänsterstyret har sedan slutet av 2024 utlovat att en utredning om ASiH skulle presenteras under början av 2025. Efter ett halvårs väntan meddelade avtalsutskottet i augusti (20/8) att ännu en utredning kommer tillsättas för att revidera 120-dagsregeln. Nu måste regionens styrande partier gå från ord till handling.

Specialiserad palliativ slutenvård (SPSV), är en betydelsefull del av hälso- och sjukvården. SPSV är vård i livets slutskede, denna vård tillhandahålls av ett multiprofessionellt team som är tillgängligt dygnet runt och fokuserar på avancerad smärt- och symtomlindring samt stöd till närstående. Kristdemokraterna vill utreda vilken ersättningsmodell som är mest lämplig för att säkerställa att denna viktiga vårdform finns tillgänglig i alla delar av regionen. Kristdemokraterna är öppna för att revidera vårdvalet och att även utreda möjligheten för upphandling av SPSV. I livets slutskede är det av största vikt att den som är sjuk får möjlighet att vara kvar i sin egen kommun eller stadsdel, där de känner sig trygga.

Demenscertifiera mottagningar

Det finns idag cirka 130 000–150 000 personer med demenssjukdom i Sverige och i takt med att vi lever allt längre förväntas antalet nästan fördubblas fram till 2050. Vid en begynnande demensbild kan både somatiska och psykiatriska symtom som ångest och oro förekomma. Alla med misstänkt demenssjukdom ska ha rätt till behovsstyrd kvalificerad utredning, diagnos och behandling. För att uppnå detta krävs en fortsatt utbyggnad av den geriatriska öppenvården och primärvården. Bemötandet av personer med demens behöver bli bättre. När en person med demens söker vård för en annan åkomma, exempelvis på en akutmottagning, är det avgörande att medarbetarna har god kunskap i hur man bemöter personen på bästa sätt. Kristdemokraterna föreslår därför

att länets akutmottagningar och närakuter ska demenscertifieras, för att uppnå ett ännu bättre omhändertagande av personer med demens. Demenscertifieringen innebär att medarbetarna vid vårdenheten får en grundutbildning i demenskunskap.

Kristdemokraterna vill på sikt att även länets alla vårdcentraler certifieras då de är navet i sjukvården.

Högspecialiserad vård till gagn för Stockholmarna

Region Stockholm är en stark aktör inom nationell högspecialiserad vård och erbjuder vård till patienter från andra regioner och länder, vilket ger en volym i verksamheten som bidrar till hög kvalitet för invånarna i Stockholms län. På världsledande Karolinska Universitetssjukhuset i Solna och Huddinge bedrivs den mest högspecialiserade vården, som även bidrar till Stockholms läns och landets konkurrenskraft.

Karolinska Universitetssjukhuset, tillsammans med Karolinska Institutet, utgör navet i ett unikt Life Science-kluster som främjar samverkan mellan forskning, näringsliv, utbildning och vård. Ett exempel på detta är inrättandet av Precisionsmedicinskt centrum Karolinska, PMCK, som skapar unika möjligheter att omsätta spetsforskning och snabb teknikutveckling till konkret patientnytta. Genom samverkan mellan utförare och vårdgrenar nås mesta möjliga effekt för patienterna. De stora mängder data som samlas in skapar nya möjligheter till forskning och utveckling av behandlingsmetoder. En förbättrad digital infrastruktur är en nödvändighet för att kunna tillgodogöra den hälsodata som samlas in.

Kristdemokraterna yrkar:

- Ökad vårdkapacitet genom fler vårdplatser på akutsjukhusen, förstärkning av ASiH samt Hospital at home-verksamhet.
- Inför ett "Tiohundra" i Nynäshamn.
- Demenscertifiera länets akutmottagningar och närakuter, för att höja kompetensen bland medarbetarna kring demens.
- Höj vårddygnsersättningen till den specialiserade palliativa slutenvården från 5 247 kr till 6 475 kr.
- Ta bort den s.k. 120-dagarsregeln inom ASiH.
- Region Stockholm verkar för att hemsjukvården kommunaliseras skyndsamt.
- Utöka den sammanhållna seniorvården och uppdraget förstärkt utskrivning till alla geriatriska mottagningar.

Akutsjukhusen

Framtidens hälso- och sjukvård innebär att vården ska komma närmare patienterna och att patienterna ska få vård på rätt vårdnivå. Idag har mycket sjukvård varit koncentrerad till akutsjukhusen, men i och med omställning till framtidens hälso- och sjukvård ska en stor del av vårdkontaktarna styras till primärvården. Med en utbyggnad av primärvården, där fler får tillgång till en fast läkarkontakt med kontinuitet kan hälsan

förbättras och behovet av akutvård minska på sikt. Samtidigt ser Kristdemokraterna att vi behöver öka vårdkapacitet på såväl akutsjukhus som i primärvården och i hemmet. Det behövs fler vårdplatser i slutenvården, men också utökade möjligheter till att vårda patienter i hemmet. Hospital at home-verksamheter ska främjas, i syfte att ge kostnadseffektiv vård på rätt vårdnivå.

Ökad vårdkapacitet är även en av KD, M, L-regeringens prioriteringar i budgetpropositionen för 2026. Under mandatperioden har regeringen satsat cirka 18 miljarder kronor till hälso- och sjukvården för kortare vårdköer. För att stärka akutsjukhusen och säkerställa utbildningsuppdraget kan det vara nödvändigt att flytta tillbaka vissa vårdområden till sjukhusen. Coronapandemin och det allvarliga säkerhetspolitiska läget Sverige befinner sig i, har aktualiserat frågan om hälso- och sjukvårdssystemets robusthet. Det föranleder en fortsatt översyn av de specialiserade vårdvalen. Akutsjukhusens lokaler måste också utnyttjas på ett mer kostnadseffektivt sätt.

Vårdkedjorna behöver förbättras, likaså flödet från akuten och utskrivningsprocessen. De patienter som inte behöver vård på akutsjukhusen ska hänvisas till andra vårdnivåer. Vårdplatsbristen är ett alltför ofta återkommande problem inom vården. Det behövs en ökad kapacitet i vården. Under 2022 samt 2023 hade Region Stockholm ett genomsnitt på cirka 4 000 disponibla vårdplatser. I regionen finns även en utbredd vård i hemmet, så som avancerad sjukvård i hemmet (ASiH), med cirka 3 200 personer inskrivna per dag. ASiH räknas inte som vårdplats, men gör det möjligt för patienter att få lika tekniskt avancerad vård i hemmet som på sjukhus. Det ger trygghet till den enskilda patienten och avlastar samtidigt sjukhusen.

Undersökningar visar att det ur patientsäkerhetssynpunkt är fördelaktigt att ha ett mål om en beläggningsgrad på cirka 85 procent. Numera är den alltför ofta över 100 procent, vilket ökar risken för att patienter får försenad och försämrad vård. Överbeläggning ska vara undantagsfall och inte normalfall. Patienter ska inte behöva vårdas på överfulla akutmottagningar i stället för på vårdavdelningar för att det inte finns platser där. Kristdemokraterna vill därför se ökat antal vårdplatser.

I maj 2018 stängdes vuxenakuten vid det gamla Karolinska sjukhuset i Solna. I dess ställe öppnades en ny intensivakut vid Nya Karolinska. Intensivakuten är en stängd akutmottagning som tar emot patienter som kommer med ambulans, helikopter eller är remitterad från en annan vårdgivare om medicinskt behov finns. År 2016 tog vuxenakuten i Solna emot ca. 77 000 patientbesök, till följd av stängningen 2018 så har patientflödet till övriga akutmottagningar i regionen ökat. För att komma till bukt med långa väntetider på akutmottagningarna så behöver vi öka vårdkapaciteten inom akutsjukvård. Kristdemokraterna vill därför öppna intensivakuten för allmänheten och återetablera en vuxenakut vid Karolinska Universitetssjukhuset i Solna.

En åtgärd för att öka effektivitet och produktivitet är att låta fler privata aktörer verka inom hälso- och sjukvården. Sjukhusen behöver minska på administrativ personal, där det är motiverat och i stället lägga resurserna på fler medarbetare i vården.

Sedan 1995 drivs S:t Görans sjukhus i privat regi och har visat på goda resultat, både när det gäller tillgänglighet och produktivitet. Även i medarbetarundersökningar har sjukhuset legat i topp. Ofta visar det sig att medarbetare på privata alternativ känner sig mer delaktiga och närmare besluten. Samtidigt finns det för- och nackdelar med alla typer av driftsformer, men det är vår uppfattning att Region Stockholm ska upphandla ytterligare ett akutsjukhus. Upphandlingen av S:t Göran sjukhus har lett till en sund konkurrens inom regionen och har fått vårdens resurser att räcka längre.

Kristdemokraterna vill därför att ytterligare ett akutsjukhus upphandlas.

Kristdemokraterna anser att Södersjukhuset, som haft stora utmaningar, har störst potential att förbättras genom upphandling och kan ge liknande resultat som S:t Göran, till fördel för både medarbetare och patienter.

Akutmottagning och vård för våldtagna

Södersjukhuset har sedan 2005 en akutmottagning för våldtagna. Mottagningen tar emot en stor andel av de patienter som varit utsatta för sexuella övergrepp, drygt 800 patienter varje år. Kristdemokraterna var med och initierade denna mottagning och ser behovet av att utveckla och sprida den unika kunskapen som finns på mottagningen.

Under förra mandatperioden avsattes medel för att stärka verksamheten på Södersjukhuset och sprida kunskapen till andra aktörer i länet, inte minst de andra akutsjukhusen. Bland annat genomförs riktade utbildningar när det gäller akut omhändertagande, forensisk undersökning, bemötande samt omhändertagande i ett senare skede. Givet att akutmottagningen för våldtagna på Södersjukhuset är den enda i sitt slag i landet bör Region Stockholm verka för att mottagning utses till ett nationellt kompetenscentrum för omhändertagande av våldtagna.

Anhöriga har en viktig roll i bearbetningsprocessen hos personer som utsatts för sexuella övergrepp. Det är viktigt att kunna stötta sin närstående, men händelsen kan även väcka tankar och känslor hos anhöriga. Anhöriga kan känna att de inte vet hur de ska stötta på bästa sätt och kan själv känna oro, ilska eller sorg kring det som hänt.

Kristdemokraterna föreslår därför att regionen utreder inrättandet av en stödfunktion även för anhöriga till personer som utsatts för sexuella övergrepp.

Prehospital vård – en ambulanssjukvård i kris

Ambulanssjukvården är en betydelsefull del av vårt sjukvårdssystem. I augusti 2023 beslutade vänsterstyret att ambulanssjukvården successivt skulle övergå i egen regi genom AISAB. För att som man uttryckte det ”ta tillbaka kontrollen”. Kristdemokraterna har hela tiden varit kritisk till beslutet och pekat på avsaknaden av en transparent konsekvensanalys. Resultatet av detta politiska prestigeprojekt är nu brutalt tydligt: färre ambulanser i drift, sönderstressade medarbetare, och i värsta fall fara för liv och hälsa.

Kristdemokraterna vill säkerställa att medarbetarna i ambulansen får bättre förutsättningar genom att förlänga överlappningstiden. Idag varierar överlappningstiden mellan 20–45 minuter beroende på station. Befinner sig ambulansen långt ifrån sin station gör den korta överlappningstiden det omöjligt att sluta sitt arbetspass i tid. För att få ihop vardagspusslet är det viktigt att man kan sluta när arbetspasset är över. Genom en förlängning av överlappningstiden kan ambulanssjukvården dessutom spara in på övertidstimmar.

En trygg arbetsmiljö för ambulansens medarbetare

Medarbetarna i ambulansen har en mycket utsatt arbetsmiljö. Det är av största vikt att värna om säkerheten för dem som varje dag står i frontlinjen för att ge vård till våra invånare. Dessvärre finns det idag stora brister i systemet som har fått förödande konsekvenser.

Hot och våld mot vårdens medarbetare får aldrig accepteras. Alla måste kunna känna trygghet på jobbet. Men för de som arbetar inom den prehospitla vården finns en ständig osäkerhet. De saknar tillgång till grundläggande information om patienten, vilket innebär att de bokstavligen skickas ut i blindo.

Patienter som de möter kan ha känd psykisk ohälsa, instabilt beteende eller dokumenterat våldsbeteende. Information som ambulanspersonalen inte fått ta del av i förväg. Det är hög tid att ta ansvar för ambulanssjukvårdens arbetsmiljö. Ett omfattande arbete behöver göras tillsammans med arbetstagarnas organisationer och alla berörda aktörer.

Ett sätt är att införa systemet med så kallade flaggade adresser. Det innebär att få tillgång till uppgifter från polisens misstanke- och belastningsregister. Då vet medarbetarna i förväg om de skickas till en adress där det befinner sig en person som tidigare varit våldsam. Idag är detta inte tillåtet på grund av sekretessregler och lagen måste därför ändras.

Risker för hot och våld kan även förekomma på andra platser och i andra sammanhang. Farliga situationer kan också uppstå när de som tillkallat ambulans inte förstår eller accepterar den vårdbedömning som görs. Därför behöver det göras än mer. Tack vare ett initiativ av Kristdemokraterna beslutade i juni en så gott som enig Hälso- och sjukvårdsnämnd att ett arbete för att ta fram gemensamma riktlinjer för hantering av hotfulla situationer skulle initieras.

Kristdemokraterna har också lagt en motion i Regionfullmäktige och vill ge ambulansmedarbetarna rätt i att i förväg få veta vad för situation de eventuellt kommer att möta. En rimlig och tekniskt möjlig åtgärd är att ge dem direkt tillgång till patientjournaler i uttryckande verksamhet. Med den information som finns i journalerna kan risker förutses, insatser anpassas och vården ges tryggt och effektivt.

Vården för postinfektiösa tillstånd behöver stärkas

Vården för patienter med postinfektiösa tillstånd, såsom ME/CFS och postcovid, behöver bli bättre. Politiken ska inte ge sig in i enskilda medicinska beslut, men däremot kan politiken skapa förutsättningar för att omhändertagandet av patientgruppen säkras. Kristdemokraterna menar att regionen behöver leva upp till de löften som ställts om att Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge ska kunna ge behandling till patientgruppen, men även bedriva forskning med mål om att hitta bättre behandlingsalternativ. Kristdemokraterna vill också att professionen tillsammans med patientföreningar arbetar fram ett gemensamt kunskapsunderlag för att öka kompetensen inom primärvården kring postinfektiösa tillstånd.

Kristdemokraterna yrkar:

- Upphandla ett till akutsjukhus i länet.
- Öppna intensivakuten vid Karolinska Universitetssjukhuset i Solna för allmänheten och återetablera en vuxenakut.
- Region Stockholm ska verka för att Södersjukhusets mottagning utses till ett nationellt kompetenscentrum för omhändertagande av våldtagna.
- Utredda införande av stödfunktion för anhöriga till personer som utsatts för sexuella övergrepp.
- Öka överlappningstiden inom ambulanssjukvården, för att säkerställa att medarbetarna i ambulansen kan sluta när arbetspasset är över.
- Att införa systemet med så kallade flaggade adresser.
- Att omgående ge ambulansmedarbetarna tillgång till patientjournaler.
- Utred utökat uppdrag till postinfektiösa mottagningen på Karolinska Universitetssjukhuset med möjlighet till behandling och forskning.

Cancervård i framkant

Allt fler drabbas av cancer. För att skapa förutsättningarna för att Sverige förblir ett föregångsland inom cancervården uppdateras den nationella cancerstrategin och en regional cancerplan för 2024–2027 är antagen. Väntetiderna inom cancervården måste kortas och kompetensförsörjningen säkras.

Primärvården har en viktig roll i att tidigt upptäcka sjukdom, även cancer. Därför behöver primärvården rustas för att klara uppdraget. Med förbättrad kontinuitet ökar chansen för läkare att hitta tidiga symtom på allvarlig sjukdom.

För att förbättra preventionsarbetet och sjukvårdskedjan i dess helhet krävs ytterligare satsningar inom bland annat precisionshälsa. Region Stockholm ska ligga i framkant när det gäller införande av screeningprogram. För att patienter och deras anhöriga ska kunna leva ett liv med god livskvalitet både under och efter sjukdom, behöver rehabiliteringsvården stärkas.

Tidig upptäckt av bröstcancer

Bröstcancer står för 26 procent av all kvinnlig cancer och är därmed den vanligaste cancerformen bland kvinnor. Chansen att bli botad från bröstcancer har ökat dramatiskt de senaste 20 åren och idag överlever nästan nio av tio kvinnor som drabbats av bröstcancer.

Desto tidigare upptäckten görs ju större är möjlighet att överleva. Därför är det av största vikt att få så många kvinnor som möjligt att delta i mammografi. Idag erbjuds mammografi från det att en kvinna fyllt 40 år till dess att hon är 74 år. Deltagandet i mammografi inom Region Stockholm har under många år legat runt cirka 70 procent. Under 2022 togs flera initiativ för att öka deltagandet, bland annat införande av SMS-påminnelser. Siffror från Bröstcentrum vid Karolinska universitetssjukhuset visar att SMS-påminnelserna ökat deltagandet med flera procentenheter. Samtidigt behövs fler åtgärder för att nå de kvinnor som inte deltar i screeningen. En sådan åtgärd är att öka tillgängligheten. Därför vill Kristdemokraterna öppna en mammografimottagning vid Danderyds sjukhus. Det skulle öka tillgängligheten framför allt för kvinnor bosatta i de nordöstra delarna av länet.

Kristdemokraterna menar att regionen aktivt bör stötta forskning och vårdutveckling. Kristdemokraterna säkrar fortsatt finansiering (6 miljoner kronor per år) för den riskbaserade mammografistudien, även kallad SMART. Studien undersöker om individualiserad mammografiscreening är mer effektiv för tidig upptäckt av bröstcancer än den nuvarande screeningen som är baserad på ålder. SMART-studien, som startade under förra mandatperioden och är planerad att pågå till 2032, behöver fortsatt finansiering för att kunna slutföras.

Kristdemokraterna yrkar:

- Säkra fortsatt finansiering för riskbaserade mammografistudien (SMART).
- Öppna en mammografimottagning på Danderyds sjukhus.

Forskning och kunskapsstyrning utvecklar vården

Kristdemokraterna arbetar för att Stockholms län ska vara en internationellt ledande region för forskning, innovation, Life Science och utveckling. Forskningen i regionen utvecklar verksamheterna till nytta för patienterna samtidigt som länets attraktionskraft stärks. Forskning banar väg för bättre diagnostik, vård och hälsa.

Forskningen ska vara bred och fri, samtidigt som det är viktigt att forskningen möjliggör för kunskap inom områden med idag otillräckliga kunskapsstöd. Det kan exempelvis handla om sällsynta diagnoser, hur diagnostisering och behandling av vissa sjukdomar kan skilja sig åt mellan män och kvinnor eller forskning kring sjukdomar som i större utsträckning drabbar kvinnor. En viktig del för att stärka forskning och utveckling inom primärvården sker inom Akademiskt Primärvårdscentrum.

Kristdemokraterna vill även utreda införandet av ett Akademiskt specialistcentrum för astma och allergi. Astma- och allergivården har sedan avveckling av vårdvalet varit i fritt fall med en akut hotande kompetensförsörjning och bristande struktur. Ett ASC för astma och allergi där allergologer samlas tillsammans med övriga närliggande specialiteter, inte minst allmänspecialister, skulle innebära bättre möjlighet till forskning, utbildning och konsultationsstöd till vårdnära verksamheter.

Kunskapsstyrningen spelar en viktig roll i att stödja vårdgivarna i att använda bästa tillgängliga kunskap samt utveckla och förbättra tidig upptäckt och fullföljande behandling. Risker finns dock att kunskapsstyrningen lägger sig som en våt filt över verksamheterna när allt fler råd och riktlinjer tas fram över tid, vilka ofta kan vara svårnavigerade eller till och med motsägelsefulla.

Hälso- och sjukvårdens begränsade resurser måste värnas och här behövs ansvarstagande både vad gäller över- och underdiagnostik. Genom att införa Kloka Kliniska Val menar Kristdemokraterna att det finns goda förutsättningar för att mönstra ut så kallad lågvärdevård som inte gör nytta i hälso- och sjukvården. Resurser ska prioriteras till dem som bedöms ha mest nytta av åtgärderna. Genom att styra hälso- och sjukvården mot långsiktig hållbarhet med minskat resursslöseri kan vi uppnå ökad kvalitet i vården.

Regeringen har genom uppdrag till Socialstyrelsen förstärkt arbetet med och implementeringen av Kloka kliniska val i vården på ett nationellt plan. Det är viktigt att regionerna tar vid det arbetet och stöttar implementeringen i vården. På samma sätt behöver även administration som sker inom sjukvården som inte skapar värde, s.k. lågvärdeadministration, fasas ut för att frigöra tid och resurser.

Kristdemokraterna yrkar:

- Utreda införandet av ett akademiskt specialistcentrum för astma och allergi.

Kvinnosjukvård

Forskningen på kvinnors hälsa har länge varit eftersatt. Dessutom har satsningar på kvinnosjukvård länge halkat efter och Kristdemokraterna vill att detta område prioriteras. Det gäller såväl sjukdomar och tillstånd som enbart drabbar flickor och kvinnor samt tillstånd där flickor/kvinnor är överrepresenterade, exempelvis lipödem och ME/CFS.

Äggfrysning

För att ge valfrihet till kvinnor och möjliggöra framtida familjebildning kan nedfrysning av ägg vara ett sätt ge andrum när livets alla pusselbitar inte fallit på plats. Familjeliv, karriär och väntan på och längtan efter att hitta den rätta partnern kan i kombination komplicera tidpunkten för att kunna bilda familj. Men att frysa ägg är kostsamt, såväl behandlingen som läkemedel bekostas idag av kvinnan själv. Detta gör att möjligheten till nedfrysning av ägg blir en klassfråga. Kristdemokraterna vill subventionera en del av

behandlingen för att underlätta för fler kvinnor att genomföra denna fertilitetsbevarande åtgärd. För kvinnor som idag drabbas av cancer som förväntas påverka fertiliteten kan regionen i vissa fall bekosta nedfrysning av ägg. Det finns dock andra sjukdomar med liknande påverkan på fertilitet där regionen idag inte står för kostnaden.

Endometrios är en sjukdom som var tionde kvinna i fertil ålder antas vara drabbad av, sjukdomen kan medföra minskad eller förlorad fertilitet. Kristdemokraterna vill att kvinnor som drabbas av endometrios och riskerar att förlora sin fertilitet ska ges möjligheten att frysa sina ägg.

Värna förlossningsvården

Varje födande kvinna och varje barnmorska ska känna sig trygg under förlossningen. Kristdemokraterna vill säkerställa att det är en barnmorska per födande kvinna. Det förbättrar såväl patientsäkerheten inom förlossningsvården som arbetsmiljön för barnmorskorna. För att möta ett större behov av medicinsk kompetens, i takt med att barnafödandet sker både i högre ålder och med fler medicinska riskkomponenter, behöver läkartätheten inom förlossningsvården stärkas.

Under förra mandatperioden införde vi i den dåvarande blågröna majoriteten ett åttapunktsprogram för förlossningsvården. Det handlade bland annat om en barnmorska per födande, arbetsrotation för barnmorskor samt kompetens- och karriärmodeller. Dessutom ska hela vårdprocessen genom graviditeten förbättras.

I Region Stockholm finns vårdformen Min Barnmorska, som riktats till förlossningsrädda kvinnor. Vårdformen innebär att samma barnmorskor följer den gravida kvinnan genom hela vårdkedjan. Förlossningsklinikerna på Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge, BB Stockholm och Södertälje har uppdraget och de samarbetar med utvalda barnmorskemottagningar. Region Stockholm bör utöka samarbete med fler barnmorskemottagningar med målet att vårdformen Min Barnmorska ska erbjudas på regionens alla sju förlossningskliniker.

Födelsetalet denna sommar var det lägsta på decennier, samtidigt som barnmorskeförbundet larmade om att det saknades ett 30-tal pass per förlossningsklinik. Det är inget annat än ett misslyckande. Minskat antal födselar riskerar att urholka ekonomin i förlossningsvården. Det är viktigt att säkerställa att inte nedskärningar och uppsägningar behöver göras. Därför vill Kristdemokraterna ändra ersättningsmodellen till förlossningsverksamheten. Ett helt produktionsbaserat system fungerar inte, fast ersättning måste vara en del av avtalen.

En graviditet och förlossning är en stor påfrestning för kvinnan. I vissa fall drabbas kvinnan av förlossningsskador. Även i andra fall behövs fysisk rehabilitering. Kristdemokraterna vill att alla nyblivna mammor ska erbjudas en "mamma-rehab-check" som kan användas hos fysioterapeuter med särskilt fokus på graviditet och förlossning.

Detta är även något som nyförlösta kvinnor efterfrågar i en undersökning som Socialstyrelsen har gjort.

För att minska stress och oro i samband med förlossningar vill Kristdemokraterna se över möjligheten att återskapa patienthotell eller liknande, både inför och efter förlossning.

Endometriosvården behöver stärkas

Var tionde kvinna i fertil ålder antas ha endometrios. Det är en östrogenberoende sjukdom som innebär att vävnad som liknar livmoderslemhinna växer utanför livmodern. Långt ifrån alla drabbade får diagnos och bristande kunskap är en anledning till det. Studier har visat att det i genomsnitt tar sju år från det att en person började få symtom tills att diagnos fastställs. Vänsterstyret har gjort förändringar i den gynekologiska vården, men inga förbättringar har gjorts för patienter drabbade av endometrios. Kristdemokraterna vill därför att möjligheten till multiprofessionell teambehandling i öppenvården stärks. Det skulle ge drabbade av endometrios ett bättre omhändertagande.

Kristdemokraterna yrkar:

- Se över ersättningsmodellen till förlossningsvården.
- Att kvinnor som drabbats av endometrios och riskerar att förlora sin fertilitet ska ges möjligheten att frysa ner sina ägg med liknande subvention som kvinnor drabbade av andra sjukdomar såsom cancer.
- Att Region Stockholm ska subventionera delar av kostnaderna för nedfrysning av ägg som fertilitetsbevarande åtgärd.
- Min Barnmorska ska erbjudas på regionens alla sju förlossningskliniker.
- Utredda återinförande av patienthotell.
- Införa ersättning för multiprofessionell teambehandling i endometriosvården.

Psykisk hälsa

Psykisk ohälsa är en av de största folkhälsoutmaningarna. Den som lever med psykisk ohälsa, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller konstaterad psykiatrisk sjukdom ska få hjälp och vård. Psykiatriska tillstånd måste få lika hög prioritet som somatiska sjukdomar. Alltför många upplever dock att den psykiatriska vården lämnar dem i ett ingenmansland utan stöd och hjälp. Där ingen tar tydligt ansvar och där människor riskerar att tappas bort eller gå under. Ibland är det till och med omöjligt att ens komma fram i kön.

KD, M och L-regeringen har under mandatperioden gjort kraftfulla satsningar för ökad psykisk hälsa. I budgetpropositionen för 2026 satsas totalt 1,59 miljarder kronor. Medlen fördelas mellan regioner, myndigheter och en nationell funktion för suicidutredningar. Regeringens fokus på att förbättra den psykiatriska vården är välkommen. Inte minst har barn- och ungdomspsykiatri i Region Stockholm stora problem att komma till rätta med.

Den psykiska ohälsan bland barn och unga kräver krafttag

Trots att den materiella standarden har ökat för de allra flesta, mår unga samtidigt allt sämre. Kristdemokraterna vill öka stödet till familjerna, samla barn- och ungdomshälsovården och korta köerna till BUP så att barn och deras anhöriga får den hjälp de behöver.

En trygg familj är avgörande för barn och ungas psykiska hälsa. Kristdemokraterna vill öppna fler familjecentraler. Idag saknas en familjecentral i flera av länets kommuner. En familjecentral bedriver verksamhet som är hälso-främjande, förebyggande och stödjande och riktar sig till föräldrar och barn. Här samverkar MVC, BVC, öppen förskola och kuratorer. Syftet är att ge tidigt stöd till barnfamiljer för att förebygga psykisk och fysisk ohälsa. Kristdemokraterna avsätter 10 miljoner kronor för att fler familjecentraler ska kunna öppnas. Dessa familjecentraler skulle med fördel kunna bli en viktig del i de närsjukhus som Kristdemokraterna på sikt vill etablera.

Kommunerna ansvarar för skolhälsovården medan regionerna ansvarar för barnavårdscentraler (BVC), primärvård samt barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Därmed har ingen ett helhetsansvar för barns och ungas hälsa. Kristdemokraterna vill att regionerna får ett samlat uppdrag för hela barn- och ungdomshälsovården. Det innebär att regionerna ska ansvara för elevhälsan, men elevhälsan ska fortsatt ligga i skolan och tätt samarbeta med såväl skolan som socialtjänsten. En samlad barn- och ungdomshälsa ska syfta till att öka tillgängligheten till vårdcentralerna, elevhälsan och BUP

Dagens långa köer till BUP är inget annat än ett misslyckande. Regeringen satsar nu rekordmycket på att öka tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri, men då krävs det också att regionerna levererar bättre resultat än hittills när det gäller att erbjuda hjälp. BUP:s arbetssätt behöver ses över. Idag träffar en läkare eller psykolog på BUP drygt två patienter per dag. En motsvarande privat vårdgivare har fem patientbesök på plats som standard. Kristdemokraterna föreslår att varje läkare eller psykolog på BUP i snitt ska träffa minst fyra barn/ungdomar om dagen.

Kristdemokraterna vill att alla barn och unga ska ha en patientansvarig läkare som har det övergripande vårdansvaret. Detta för att i ett tidigt skede fånga upp barn som mår dåligt och säkerställa att de får rätt slags vård på rätt nivå. Kristdemokraterna vill också införa en elevhälsogaranti som innebär att varje elev har rätt att få kontakt med elevhälsan inom ett dygn. BUP omfattas av regionens vårdgaranti som garanterar som längst 30 dagars väntan till första besök hos specialist. En månads väntan är en lång tid ur ett barns perspektiv. Kristdemokraterna har som vision att skärpa vårdgarantin till 20 dagar.

BUP genomgick en stor organisationsförändring i slutet av 2024. Flertalet neuropsykiatriska enheter skapades med syfte att ta emot och behandla barn och unga med ADHD och autism utan annan psykiatrisk samsjuklighet. Detta synsätt kan ifrågasättas. Barn och unga med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning kan inte ses

som isolerade öar, deras symtom hänger ihop med helheten. All barnpsykiatrisk vård måste utgå från ett helhetsperspektiv och inkludera att även föräldrar och familjer får behandling och hjälp.

Den nya organisationen har dessutom medfört att väntan på att få en utredning av ADHD eller autism har ökat lavinartat. Det fanns farhågor att BUP inte var rustat att överta allt utredningsansvar för ADHD och autism, dessa har nu besannats.

Kristdemokraterna kommer noggrant bevaka förändringarna inom BUP för att säkerställa att köerna kortas och att barn och unga får den vård de har rätt till.

Kristdemokraterna avsätter 25 miljoner kronor i syfte att uppnå en köfri barn- och ungdomspsykiatri.

Förbättra övergången från barn- och ungdomspsykiatri till vuxenpsykiatri

Unga vuxnas övergång från barn- och ungdomspsykiatri till vuxenpsykiatri sker vid 18 års ålder. Idag tillämpas 18-årsgränsen med vissa undantag. En skarp åldersgräns mellan vårdformerna medför risker. Unga vuxna har beskrivit det som att de hamnar i ett glapp och kan i många fall tvingas göra en ofrivillig paus i behandlingen när det är dags att ta steget till vuxenpsykiatri eller primärvården.

Kristdemokraterna vill införa en gummibandsprincip som skulle innebära en större flexibilitet vid överföringen till vuxenpsykiatri eller primärvården. Det skulle innehålla ett krav att barn – och ungdomspsykiatri skulle ha kvar ett medicinskt ansvar för sina patienter tills de blivit omhändertagna av en annan vårdgivare. Det ska styras av professionen och ha patienten i centrum för att säkerställa ett gott medicinskt och socialt omhändertagande.

Förebygg självskador och suicid

I alla vårdförlopp är det viktigt med kontinuitet för att öka förtroendet för vården hos patienten. Det är särskilt viktigt vid psykisk ohälsa för unga. Det förebyggande arbetet mot självskadebeteende, suicidförsök och suicid måste intensifieras. Det är därför viktigt att kunskap och metoder utvecklas för att identifiera riskgrupper och på det sättet kunna rikta särskilda förebyggande insatser till personer i dessa riskgrupper.

Folkhälsomyndigheten konstaterar att många äldre får antidepressiva läkemedel. För första gången har myndigheten inkluderat personer som är 85 år eller äldre i sin rapport om psykisk hälsa. En slutsats är att en större andel i den här gruppen hämtade ut antidepressiva läkemedel förra året, jämfört med andra åldersgrupper. En annan slutsats är att det högsta suicidtalet, det vill säga antalet suicid per 100 000 invånare, finns bland män som är 85 år eller äldre.

Det tidiga förebyggande arbetet mot självskadebeteende, suicidförsök och suicid måste intensifieras. Kristdemokraterna vill även att det tillsätts en "haverikommission" när en person har begått suicid i enlighet med Suicidanalysutredningens förslag. Socialtjänst, skola, polis, sjukvård och civilsamhället ska då tillsammans göra en utredning om vad

som hänt och vad som har brustit så att vi kan bli bättre på att förhindra dessa tragedier.

Möjliggör för gruppterapi för fler

Kristdemokraterna vill möjliggöra för fler att få gruppterapi. Amerikanska Psykologförbundet (APA) har publicerat forskning som visar på gruppterapins goda effekter på social jämlikhet i vården, tillgänglighet och effektivt resursutnyttjande med förvånansvärt stora besparingar som följd. Gruppterapi kan ses som ett komplement till andra behandlingar. Exempelvis söker personer i socioekonomiskt utsatta områden inte psykiatrisk vård med diagnos- och läkemedelsfokuserad kortvarig kontakt, då det kan upplevas stigmatiserande. En del vill hellre delta i grupper med andra med liknande bakgrund och med egen erfarenhet av ohälsa.

Förändringar i ätstörningsvården och vuxenpsykiatri bekymrar

Styret har under mandatperioden valt att avsluta avtalen med flertalet privata vårdgivare. Ätstörningsvården är ett exempel som drabbats och nu finns det enbart ett enda alternativ till behandling i regionen. Då ätstörning är en sådan komplex sjukdom och behoven hos patienterna olika är det olyckligt att man inte längre kan välja mellan olika behandlingsformer. Kristdemokraterna vill se över hela ätstörningsvården för att säkerställa att dimensioneringen är korrekt och att ändamålsenliga behandlingsalternativ finns tillgängliga.

Kristdemokraterna är bekymrade över vad som kommer att hända med specialistpsykiatri för vuxna framöver. Den lägsta-pris-upphandling som styret har drivit igenom och som har införts från den första september 2025 har mött stark kritik från såväl patientföreningar som vårdgivare. Rädslan är stor att prisdumpningen ska leda till att patienterna inte får vård i tid eller att de inte får adekvat vård.

Kristdemokraterna är starkt kritiska till denna prisupphandling av psykiatri och vill att en konsekvensanalys görs, i syfte att granska upphandlingens effekter på tillgången till vård.

Vid svår psykisk sjukdom samt efter ett suicidförsök får man behandling i vården. Dock är det vanligt att patienten skrivs ut ganska omgående. Här behöver vården förbättras och förlängas. Ett sätt är att skapa fler vårdplatser för denna grupp. Kristdemokraterna avsätter 45 miljoner kronor för att öka av antalet vårdplatser inom vuxenpsykiatri.

Stödpersonersättningen behöver höjas

Patienter som tvångsvårdas inom psykiatri eller isoleras enligt smittskyddslagen har rätt att få en stödperson under tiden tvångsvården eller isoleringen pågår. Denna person gör uppgiften utöver sitt vanliga arbete och erhåller ett arvode för detta. Patientnämnden ansvarar för verksamheten och arvodet är idag 1 800 kronor per månad. Inom ramen för det förväntas man träffa personen man stödjer fyra gånger, och ofta bjuder man på fika i samband med besöket. Kristdemokraterna ser ett värde i det

viktiga stöd som görs inom ramen för stödpersonernas engagemang. Kristdemokraterna vill höja stödpersonersättningen till 2 000 kronor per månad.

Kristdemokraterna yrkar:

- Antalet familjecentraler utökas till en i varje kommun och stadsdel.
- Regionen tar över ansvaret för elevhälsan för en samlad barn – och ungdomshälsovård.
- BUPs arbetssätt ses över och patientbesök per läkare/ psykolog utökas.
- Barn och unga som söker vård för psykisk ohälsa ska tilldelas en patientansvarig läkare.
- En elevhälsogaranti införs.
- Satsning görs för en köfri barn- och ungdomspsykiatri.
- Övergången från barn- och ungdomspsykiatri till vuxenpsykiatri görs mer flexibel.
- En "haverikommission" tillsätts när en person har begått suicid.
- Ätstörningsvården ses över för att säkerställa korrekt dimensionering och att ändamålsenliga behandlingsalternativ finns tillgängliga.
- En konsekvensanalys av prisupphandlingen inom specialistpsykiatri görs i syfte att granska upphandlingens effekter på tillgången till vård.
- Fler vårdplatser inom vuxenpsykiatri inrättas.
- Ersättningen för stödpersoner höjs till 2000 kronor per månad.

Habilitering, rehabilitering och hjälpmedel

Vuxenhabiliteringen ska bidra till att en person med medfödd eller tidigt förvärvad funktionsnedsättning, utifrån dennes behov och förutsättningar, utvecklar och bibehåller bästa möjliga funktionsförmåga samt skapar goda villkor för ett självständigt liv och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Habiliteringen sker i nära samarbete med närstående, eventuellt andra vårdgivare, och det nätverk som finns runt patienten. Personer i habiliteringens målgrupp har en ökad sjuklighet och kortare förväntad överlevnad än övriga befolkningen. Kristdemokraterna värnar denna viktiga vårdform, för att säkerställa likvärdig vård och minska förebyggbar ohälsa.

Hjälpmedel i hemmet är ofta avgörande för vård, rehabilitering och ökad självständighet för personer med sjukdom, funktionsnedsättning eller andra besvär. Dessa bekostas till stor del av regionen och ska återlämnas när behovet upphör. I vissa fall skickas faktura vid utebliven återlämning, även om bashjälpmedel sällan faktureras. För att resurserna ska räcka till fler vill Kristdemokraterna behovsstyra hjälpmedelsförsörjning genom att ta ut en straffavgift för hjälpmedel som inte återlämnas efter att ett behov är tillgodosett.

Kristdemokraterna anser att det är av stor vikt att alla som blir kallade till ett vårdbesök ska ha möjlighet att ta sig in till respektive vårdenhet. Det innebär att ingångar,

skyltning och lokaler dit personer med olika behov blir kallade också behöver anpassas för att möjliggöra tillgång av personer med olika funktionsnedsättningar.

2025 upphörde vårdvalet intensivträning för personer med rörelsenedsättning till följd av vänsterstyrets nedläggningspolitik. I och med detta försvann en särskild träningsmetod kallad konduktiv pedagogik, som erbjudits i regionen i 25 år. Det är beklagligt, Kristdemokraterna har krävt att konduktiv pedagogik fortsatt ska finnas i Region Stockholms vårdutbud. Region Stockholm har nu gjort en direktupphandling av konduktiv pedagogik. Upphandlingen görs på ett år med möjlighet till förlängning, och avtalet började gälla den 1 september 2025. Kristdemokraterna kommer fortsätta att bevaka att denna träningsmetod även framgent kommer erbjudas i Region Stockholm.

Försämrad tillgänglighet och nedlagda hörselmottagningar riskerar att bli verklighet till följd av vänsterstyrets politik. Det är mycket beklagligt att vänsterstyret avskaffat fritt val inom primär hörselrehabilitering utan att ha genomfört någon konsekvensanalys. Den tekniska utvecklingen är snabb inom hörselvården och tack vare systemet med fritt val har fler invånare råd med den senaste tekniken. Den politik som vänsterstyret nu genomför kommer leda till att endast de som kan stå för hela kostnaden med egna medel kommer att kunna ta del av teknikutvecklingen.

Tyvärr är det många med neuropsykiatriska funktionshinder (NPF) som upplever ohälsa av olika slag. Det är inte ovanligt med sömnsvårigheter, värk, spänningar eller nedstämdhet, depression och ångest. En del ohälsa är komplex och kräver behandling eller större insatser, men det finns också mycket man kan göra i vardagen för att öka sitt välbefinnande. Kristdemokraterna vill se över hur regionen kan bli bättre på att tillhandahålla olika hjälpmedel för att underlätta vardagen och förbättra hälsan för personer med NPF.

Idéburen vård

Privata och idéburna aktörer berikar och utvecklar hälso- och sjukvården på ett mycket viktigt sätt. Inte minst är dessa företag, stiftelser och föreningar oftast betydligt bättre än det offentliga på innovation och att hitta bättre och effektivare lösningar för såväl patienter som medarbetare. Det är alltså inte ett ändamål i sig att ha privata aktörer inom vården, det viktiga är den utveckling en mångfald av aktörer bidrar till. Möjligheten för patienter att välja utförare av sin sjukvård är också viktig. I Sverige står den idéburna sektorn bara för ca 3 procent av sysselsättningen i välfärden. En lagförändring kom till från 1 januari 2023 i Lagen om Offentlig Upphandling (LOU), och i Lagen om Valfrihet (LOV), som möjliggör för kommuner och regioner att göra reserverade upphandlingar med idéburna organisationer som ett led i att öka deras andel av den totala välfärdsproduktionen i Sverige. Kristdemokraterna välkomnar förändringen.

Även om en översyn av vårdvalen är nödvändig och vårdval kan komma att slås ihop eller tas bort så är det också i sammanhanget viktigt att komma ihåg att tack vare vårdvalen så är det lättare för ideella aktörer att verka i Region Stockholm. Rätt

utformade vårdval leder till en mångfald av aktörer, däribland ideella. Vårdvalen, till skillnad från LOU, är lättare att anpassa för småskaliga vårdgivare och deras förutsättningar. Kristdemokraterna vill synliggöra de idéburna aktörerna så att det ska bli lättare att finna dessa i exempelvis 1177 Vårdguiden.

Kristdemokraterna yrkar:

- Återinföra fritt val av hjälpmedel inom primär hörselrehabilitering.
- Se över hur regionen kan bli bättre på att tillhandahålla olika hjälpmedel för personer med NPF.
- Att synliggöra de idéburna aktörerna så att det ska bli lättare att finna dessa i exempelvis 1177 Vårdguiden.

Kompetensförsörjning för kvalitetssäker vård

Att behålla medarbetare i regionen och attrahera rätt kompetenser till rätt vårdnivå är av avgörande betydelse för Region Stockholm. För att hälso- och sjukvården ska fungera väl framöver behövs satsningar på fler medarbetare, med rätt utbildning och kompetens. Vi behöver exempelvis säkerställa att privata vårdgivare i större utsträckning deltar i utbildningsuppdraget och att den fysiska arbetsmiljön är god. Samtidigt behöver den administrativa bördan på medarbetare minska och en större andel avlastas av kvalificerad administrativ personal. Det innebär att fler behöver anställas för att arbeta nära patienterna, medan en jämförelsevis mindre andel ska arbeta inom administrationen.

För att säkra behoven framöver behöver antalet AT, BT och ST-platser fortsatt öka. Eftersom AT kommer att fasas ut är det viktigt att regionen säkerställer att antalet BT-platser ökar i tillräcklig omfattning.

Målet ska vara en bättre kompetensförsörjning så att medarbetarna inte ska behöva gå ned i arbetstid för att de inte orkar arbeta heltid. Vårdplatser ska inte behöva stängas på grund av brist på medarbetare, underbemanning eller sjukdomsbortfall.

En betydande del av arbetet inom sjukvården fylls av administrativa arbetsuppgifter och tar tid ifrån det nära patientarbetet. Många administrativa arbetsuppgifter har ett gott syfte i att mäta utfall och förbättra kvalitet. Problemet är när administration för medarbetare i vården sker på bekostnad av patientkontakt och minskad vårdproduktion. Därför behöver administrativa arbetsuppgifter minska, och en större andel bör avlastas av kvalificerad administrativ personal, såsom medicinska sekreterare.

Stockholm har, sett ur ett nationellt perspektiv, en stor andel vård som bedrivs i privat regi. Utbildningsinsatserna speglas dock inte inom det privata i relation till den vård de producerar. När vård sköts av privata aktörer behöver också vårdutbildningarna följa med. När vården blir alltmer specialiserad kommer det samtidigt finnas ett ökat behov av samordnande roller som kan arbeta med ett patientnära helhetsperspektiv.

En sjukvård med hög kvalitet förutsätter välutbildade och kompetenta medarbetare. När vården är pressad av för få kollegor i kombination med många som väntar på vård får ofta fortbildningen för medarbetarna i vården stryka på foten. Ska man kunna upprätthålla kompetensen behöver fortbildningen prioriteras. Kompetensbrist och ojämlig tillgång till fortbildning och bristande struktur bedöms utgöra ett hot mot vårdens kvalitet. Exempelvis har bristen på reglerad fortbildning för läkare påtalats under lång tid av både Läkarförbundet och Läkaresällskapet. Enligt en rapport som Läkarförbundet presenterat fick läkare i Sverige i snitt 4,2 dagar extern fortbildning år 2022, vilket är en halvering sedan 2004. Kristdemokraterna ser fram emot ett implementerande av kontinuerlig fortbildning på arbetstid. I väntan på ett statligt beslut behöver Region Stockholm gå före och erbjuda det till sina medarbetare.

Kristdemokraterna vill säkerställa att medarbetarna i vården har schemalagd tid för kompetensutveckling och fortbildning, för att kontinuerligt stärka och upprätthålla deras kunskaper. Detta möjliggör en anpassning av kompetensen efter verksamhetens behov och ökar medarbetarnas möjligheter att utvecklas i sina yrkesroller, något som vi ser som avgörande för att skapa en attraktiv arbetsplats.

Behov av bättre arbetsmiljö

Region Stockholm är en av Sveriges största arbetsgivare och medarbetarna är regionens främsta tillgång. Regionen behöver bli en bättre arbetsgivare för att medarbetarna ska trivas och utvecklas.

Kristdemokraterna ser arbetsmiljön som en av de viktigaste faktorerna för att behålla och attrahera rätt kompetens inom hälso- och sjukvården i Region Stockholm.

Kristdemokraterna tror på att öka medarbetarna i vårdens inflytande över sin arbetsmiljö. Detta för att medarbetarna själva, med sin erfarenhet och närhet till patienterna, bäst kan identifiera vilka insatser som krävs för att förbättra arbetsmiljön. Mer makt åt vårdens medarbetare är början på förbättrad arbetsmiljö.

En god arbetsmiljö kan se olika ut beroende på arbetsplatsens specifika förutsättningar. Exempelvis kan det handla om att säkerställa bra schemaförutsättningar, minska antalet medarbetare som varje chef ansvarar för, skapa tid för fortbildning och minska administrativa krav. Genom att vårdpersonalen får mer makt över arbetsmiljöbeslut kan vi skapa en flexibel arbetsmiljö som anpassas efter de unika behov som finns på varje enskild arbetsplats.

Vänsterstyrets initiativ att förbättra arbetsmiljön genom arbetsskor är lovvärt, men dess utformning lämnar en del att önska. Genom att enbart erbjuda upphandlade arbetsskor får medarbetarna ett mycket begränsat urval. Vi vet att fötter ser olika ut, exempelvis att hålfotens form kräver olika stöd och att vissa behöver mer dämpning, andra mindre. En enda eller ett fåtal skomodeller kan inte tillgodose allas behov. Kristdemokraterna föreslår istället en sko-check, där varje medarbetare själv kan välja den sko som bäst passar just deras fötter.

I dagens system ser vi en tendens där offentliga förvaltningar spenderar hela sin budget årligen av rädsla för att ett överskott skulle leda till en minskad budget för kommande år. Detta motverkar effektiv resursanvändning och hindrar långsiktiga förbättringar. Kristdemokraterna menar att detta måste förändras.

För att göra sjukvården till en mer attraktiv arbetsplats vill Kristdemokraterna införa MUMS-pengar (medel för utveckling, möjligheter och satsningar), där hälften av eventuellt överskott återinvesteras direkt i verksamheten och används till insatser som medarbetarna själva prioriterar. Exempelvis förbättringar av den fysiska arbetsmiljön, utbildningsinsatser eller avlastning av administrativa uppgifter. Genom att ge medarbetarna direkt inflytande över resurserna skapar vi en struktur där medarbetarna kan utveckla och förbättra sina egna arbetsvillkor, vilket leder till högre trivsel, ökad motivation och bättre vård för patienterna.

Med dessa förändringar får vi både en effektivare resursanvändning och stärker vårdens medarbetare i deras dagliga arbete. Genom att öka medarbetarnas inflytande och ge dem verktyg och resurser att forma sin arbetsmiljö, bygger vi en vårdorganisation där medarbetarna trivs, utvecklas och där vården kan levereras med hög kvalitet och engagemang.

Kristdemokraterna yrkar:

- Sjuksköterskor ska ges möjlighet till specialistsjuksköterskeutbildning på betald arbetstid.
- Region Stockholm ska satsa på att öka antalet vårdbiträden och undersköterskor för att avlasta annan vårdpersonal och stärka vårdkvaliteten.
- Antalet AT-, ST- och BT-platser ska öka för att möta behovet av specialistläkare
- Utred vilka krav regionen ställer och ska ställa på administration, med syfte att minska den administrativa bördan.
- Antalet medarbetare som varje chef ansvarar för ska minska med ett mål på 20 medarbetare per chef för att förbättra arbetsmiljön och ledarskapet.
- Införa Mums-pengar (medel för utveckling, möjligheter och satsningar), där hälften av överskottet i egenägd vård återinvesteras i förbättrad arbetsmiljö.
- Medarbetare i vården ska ha schemalagd tid för fortbildning för att upprätthålla och utveckla sin kompetens.

Vårdval 2.0

Stockholm är den region i Sverige som har flest vårdval. Vårdval innebär att patienter har möjlighet att välja vårdgivare. Införandet av valfrihetssystem är en av de mest genomgripande reformerna inom svensk vård och omsorg de senaste två decennierna, med syftet att öka tillgängligheten och patientens inflytande. Kristdemokraterna står upp för valfrihet i välfärden och hälso- och sjukvården.

Under de senaste mandatperioderna har allt mer vård och resurser flyttats ut från akutsjukhusen i Stockholm till vårdvalen. Vårdtiderna på akutsjukhusen har minskat, och vårdvalen har gjort mycket för att kapa vårdköer och bidra till ökad tillgänglighet. Men

vissa vårdval har också visat sig vara kostnadsdrivande. En del beror på att det funnits vårdköer som nu betats av, men det finns också exempel på åtgärder inom vården som styrs mer av efterfrågan än behov och ohälsa.

Samtidigt som Kristdemokraterna värnar valfrihet tror vi alltså inte att vårdval är svaret på sjukvårdens alla utmaningar. Det avgörande för oss är inte systemet eller antal vårdval, utan att patienten får god vård efter sina förutsättningar och behov.

Kristdemokraterna menar att det handlar om att hitta ersättningsmodeller som premierar helhetskvalitet när det gäller både medicinskt resultat, kostnadseffektivitet, kontinuitet och patientupplevelse. Kristdemokraterna är öppna för att differentiera avtalsformer beroende på geografiska förutsättningar inom regionen. Exempelvis kan olika modeller vara mer ändamålsenliga i innerstad och förort respektive i glesbygd. Den optimala avtalsformen kan variera beroende på de lokala behoven och förutsättningarna i respektive område. Det menar Kristdemokraterna är genomförbart inom ramen för nuvarande LOV, genom att dela in regionen i flera geografiska områden med olika avtalsvillkor. Det kan främja bättre villkor i glesbygd, förbättra tillgängligheten och stärka möjligheten till bättre kompetensförsörjning.

Vänsterstyret har genomfört en historisk, och i stor utsträckning ideologiskt motiverad, nedläggning av vårdval och patienterna har redan fått se nedlagda mottagningar i förtid. Kristdemokraterna följer utvecklingen noga och återkommer i varje enskilt ärende när de tas upp till skarpt beslut. Inom primärvården, där regionerna måste tillämpa LOV, kan Care need index (CNI) används som styrsystem för att justera ersättningarna och därmed viljan att bedriva verksamhet i ett visst område eller stadsdel. Även om olika viktighetsnycklar inte är optimala behöver de användas för att styra resurser efter behov.

Ett annat problem är att många avtal inom LOV saknar volymtak, vilket kan leda till att åtgärder inom vården styrs mer utav efterfrågan än behov och ohälsa.

Kristdemokraterna vill genomlysas alla vårdval för att se om och hur nya vårdval behövs eller befintliga vårdval kan justeras, alternativt läggas ned i syfte att få en tillgänglig och behovsstyrd vård. Kristdemokraterna vill även se över ersättningsystemet i sjukhusvården och utvärdera om ersättningarna bör justeras.

Det är uppenbart att LOV är en viktig reform som öppnat enorma möjligheter för kökapning, innovation och bättre kompetensförsörjning. Samtidigt finns det som nämnts ett antal utmaningar. Kristdemokraterna vill se ett vårdval 2.0 som garanterar bibehållen tillgänglighet men bättre kostnadskontroll och vård efter behov.

Idag används Landstingsprisindex (LPI) samt Prisindex med kvalitetsjusterade löner för regioner (LPIK) som underlag för att beräkna kostnadsutvecklingen i fasta löner och priser. I vissa vårdval justeras ersättningen årligen baserat på LPIK. Kristdemokraterna föreslår att en spärr införs i systemet som förhindrar att ersättningen sänks när LPIK är negativt. Syftet med denna spärr är att säkerställa att fungerande vårdval kan behålla sin kapacitet och kvalitet på minst samma nivå som tidigare. För vårdgivare innebär detta

en trygghet i att ersättningen inte kan bli lägre, vilket minskar risken för avvecklingar samt skapar stabilitet för patienterna och stärker systemets motståndskraft.

Ett centralt problem med den digitala utomlänstaxan är att privata digitala vårdtjänster får ersättning utan att det finns ett avtal med Region Stockholm som ska stå för kostnaden. Det innebär att regionen saknar möjlighet att påverka innehållet i tjänsterna eller att systematiskt följa upp vårdens kvalitet och resultat. Konkurrensverket har lyft att dessa brister i huvudsak skulle upphöra om regionerna hade en avtalsrelation med de privata digitala vårdföretagen. Kristdemokraterna vill därför avskaffa den digitala utomlänstaxan i syfte att främja kontinuitet och god tillgång till vård i patientens närhet.

Tandvård

Kristdemokraterna vill på sikt se ett förstärkt högkostnadsskydd inom tandvården, som i högre grad liknar det som finns inom övrig hälso- och sjukvård. Det statliga stödet till tandvården ska riktas till att stödja den förebyggande tandvården genom regelbundna besök (allmänt tandvårdsbidrag) och att sänka tandvårdskostnaderna för personer med de största behoven (högkostnadsskyddet eller särskilt stöd). Ingen ska behöva avstå från tandvård på grund av höga kostnader.

Samtidigt ser Kristdemokraterna behov av att se över ersättningen för barntandvården i Region Stockholm. Den nuvarande nivån bedöms av flera aktörer som otillräcklig i förhållande till de faktiska kostnaderna. Kristdemokraterna vill därför utreda vad en rimlig ersättningsnivå bör vara. Att satsa på barntandvård och att barn ska ha friska tänder är att investera för framtiden. Barn vars tänder är friska när de lämnar den fria barntandvården har goda förutsättningar att fortsätta vara friska och slippa karies långt upp i vuxen ålder.

Trafik

Kristdemokraterna vill att Stockholms kollektivtrafik ska kännetecknas av trygghet, hög kapacitet och god kvalitet. Alla färdslag, buss, båt, spårvagn, pendeltåg och tunnelbana, ska vara attraktiva resealternativ som kompletterar varandra. Barn, äldre och personer med funktionsnedsättning ska uppleva att kollektivtrafiken präglas av trygghet och tillgänglighet. Samtidigt som offentliga resurser hanteras varsamt ska trafiken värnas och utvecklas kontinuerligt.

För att invanda resmönster ska brytas måste kollektivtrafiken bli ännu mer attraktiv. Det är regionens uppgift att erbjuda ett konkurrenskraftigt alternativ till bilen. Därför satsar Kristdemokraterna betydande resurser på att återställa turtätheten under 2026.

Kristdemokraterna föreslår 250 miljoner kronor mer än vänsterstyret på köpt kollektivtrafik under 2026. Det är centralt att trafiknämnden anpassar sitt utbud, sitt biljettsystem och sin service för att så långt som möjligt få tillbaka resenärer. Ny och bättre service, högre intäkter från reklam och fler mobilitetstjänster ska, tillsammans

med ett utvecklat trygghetserbjudande, bidra till att skapa en trygg, trivsamt och tillgänglig kollektivtrafik som välkomnar såväl gamla som nya resenärer.

Östlig förbindelse måste byggas snarast. Det är Kristdemokraternas absoluta uppfattning att regionen ska vara en möjliggörare och pådrivande kraft för att staten, regionen och berörda kommuner innan mandatperiodens slut har enats om en färdplan för att bygga östlig förbindelse. Stockholm behöver en fungerande ringled, det är avgörande för att stärka tillväxten, knyta samman norr och söder och göra det enklare för människor att transportera sig runt i Stockholmsregionen.

Vänsterstyret i Region Stockholm vill utan omsvep byta ut de populära och mycket uppskattade V-båtarna som trafikerar skärgården och Strömkajen till en kostnad av 1,5 miljarder kronor. Detta trots att båtarna har en kvarvarande livslängd på närmare 30 år. Det är inte ansvarsfull hantering av invånarnas skattemedel. Kristdemokraterna menar att regionens befintliga fartyg kan moderniseras till en betydligt lägre kostnad jämfört med att köpa in nya. För samma summa som vänsterstyret avsätter för nya fartyg, som inte behövs, vill Kristdemokraterna istället att regionen installerar luftkonditionering på tunnelbanevagnarna som trafikerar den gröna linjen. Denna investering beräknas annars inte ske förrän efter år 2050. Men med de värmeböljor som följer av klimatförändringarna blir det alltmer akut för varje år som går. Att vänta i 25 år är inte rimligt.

Under 2025 har Region Stockholm tillsammans med Trafikverket haft världens första elektrifierade bärplansbåt i trafik. Den typen av mindre och elektrifierade enheter tror Kristdemokraterna på sikt kan revolutionera förutsättningarna för skärgårdstrafiken. Genom att ha fler och mindre fartyg i drift under stora delar av året när färre reser uppnås fördelar i form av tätare avgångar och kortare restider. De mindre fartygen kan sedan kompletteras med större under sommarmånaderna när många reser. Detta perspektiv vill Kristdemokraterna ska genomsyra kommande upphandlingar av framtidens kollektivtrafik till sjöss.

Under 2025 har Trafikförvaltningen, i enlighet med de uppdrag som vänsterstyret gav i sin budget, bland annat utrett att överta kollektivtrafik i egen regi. Detta är något som Kristdemokraterna motsätter sig. Att upphandla kollektivtrafiken har regionen gjort sedan 90-talet. Trafikförvaltningens egna utredningar visar på att upphandling av trafiktjänster är den mest kostnadseffektiva modellen att bedriva kollektivtrafik på. Kostnaden att driva trafiken i egen regi bedöms ligga 10–30 procent högre per utbudskilometer jämfört med det upphandlade alternativet. Att upphandla trafiken har historiskt tjänat skattebetalarna väl och Kristdemokraterna ser ingen anledning till att gå ifrån denna modell. Försöket med busstrafik i egen regi i Sigtuna kommun och Upplands Väsby kommun som vänsterstyret aviserat behöver därför avbrytas omedelbart.

Även Vänsterstyrets pilotprojekt med spärrfri entré till tunnelbanan vid Näckrosens station går på tvärs mot SL:s säkerhets- och trygghetsskapande arbete. Detta har bland

annat det lokala näringslivet betalat priset för genom ökande mängd stölder och snatteri. Projektet skulle aldrig ha initierats och behöver avbrytas så fort som möjligt.

Intäkter från reklam samt uthyrning av till exempel affärer och kiosker är viktiga delar av SL:s intäktsmodell och ska stärkas och utvecklas. Det är dessutom en god service till resenärerna. SL behöver därför planera sina publika ytor vid tunnelbanestationer och busshållplatser för ett effektivt nyttjande av reklamen som inkomstkälla för SL. Detta gäller särskilt de nya linjesträckningar av tunnelbanan mot Nacka, Arenastaden, Barkarby och Älvsjö och som kommer tas i drift inom de närmsta åren.

Satsningar på en utbyggd kollektivtrafik

Stockholmsregionen ska kännetecknas av en väl utbyggd, tillgänglig och pålitlig kollektivtrafik i världsklass. Kristdemokraterna vill därför satsa 250 miljoner kronor mer än majoriteten på köpt kollektivtrafik under 2026.

Kristdemokraterna vill ha en östlig förbindelse. Härmed kan äntligen ringleden kring Stockholm slutas. När den byggs vill Kristdemokraterna även att Tvärbanan binds samman med en förlängning från Sickla till Ropsten och därifrån till Solna station, så att det blir en ringled för biltrafik och en för spårväg. Med en hållplats vid universitetet skulle Tvärbanan kunna få en bra bytespunkt mot Roslagsbanan och röda linjens Mörbygren. Kristdemokraterna vill därtill att Spårväg syd byggs hela den beslutade sträckningen från Flemingsberg till Älvsjö samt förlängs från Älvsjö till Gullmarsplan. Kristdemokraterna vill också att Spårväg City ska förlängas från Djurgårdsbron till Ropsten och sammankopplas med Lidingöbanan. På sikt vill Kristdemokraterna även se en avgrening av Roslagsbanan från Vallentuna till Arlanda flygplats. Objektet måste därför finnas med i en kommande Arlandaförhandling.

Ovanstående utbyggnader av Stockholms järnvägsinfrastruktur är nödvändiga för att säkra regionens framtida konkurrenskraft och attraktivitet. Över fyra miljarder kronor saknas idag till ovan nämnda projekt, huvudsakligen till följd av de senaste årens höga inflation. Finansiering och förutsättningar för ett genomförande och finansiering av Östlig Förbindelse behöver också klargöras så att bygget kan komma i gång. Region Stockholm, staten och berörda kommuner behöver snarast hitta en lösning på finansiering för dessa viktiga infrastrukturprojekt och att en avsiktsförklaring gällande byggnationen av Östlig förbindelse tecknas.

Under de senaste åren har den styrande koalitionen hanterat den havererade utbyggnaden av Tvärbanans nya gren från Bromma flygplats till Helenelund på ett högst bristfälligt sätt. Kristdemokraterna kräver att arbetet återupptas snarast. Tvärbanans utbyggnad mot Helenelund fyller en mycket viktig funktion för att binda Stockholmsregionen samman.

Fler infartsparkeringar

För den som inte bor i anslutning till en busshållplats, lokalbana, pendeltåg, tunnelbana eller pendelbåt är det viktigt att det finns förutsättningar för en kombinerad resa. Det

innebär att det enkelt ska kunna gå att kombinera kollektivtrafikresan med exempelvis bil eller cykel. Kristdemokraterna vill se fler infartsparkeringar för både cykel och bil, inklusive laddningsmöjligheter för elfordon. Det är särskilt angeläget att bygga ut antalet infartsparkeringar vid kollektivtrafikknutpunkter i länets yttre delar. Dessutom vill Kristdemokraterna att SL-kortet ska gälla som parkeringsbetalning på alla infartsparkeringar.

SL-kortet ska gälla på Mälartågen

Sedan 2017 förbinder Mälartåg de större städerna i Mälardalen. Dessa tåg har en jämn tidtabell med tätare avgångar än tidigare regionaltåg och förbinder på ett bra sätt Stockholmsregionen med närliggande regioner. Kristdemokraterna anser att SL-kortet också ska gälla på resor inom länet med Mälartågen, så att de kan fungera som snabbpendeltåg som binder ihop länet med Stockholms central och förkortar resorna, från Nykvarn och Södertälje i söder till Märsta och Arlanda i norr. Förutom Flemingsberg och Sundbyberg, där regionaltågen stannar i dag, bör de också stanna i Älvsjö, Solna, Barkarby och Helenelund. Kristdemokraterna vill även fördjupa samarbetet med grannregionerna i Mälardalen för ett sammanhållet biljettsystem som underlättar för resenärer som passerar en länsgräns.

Signalprioriteringar för busstrafiken

För att bussarna ska komma i tid är framkomligheten avgörande. Kollektivtrafikkörfält ska så långt som möjligt finnas där det annars finns en risk att bussarna har svårigheter att komma fram i tid. Framför allt ska stombusslinjerna prioriteras. Bussarnas tid vid rödljus behöver minimeras genom signalprioritering. Med hjälp av innovativa lösningar kan signalprioriteringen optimeras så att hela trafiksystemet, såväl för bussar som bilar, fungerar så effektivt som möjligt.

Direktbussar till Arlanda

Efter förslag i Peter Normans Arlandautredning vill Kristdemokraterna införa expressbussar till och från Arlanda från ett antal utpekade platser i länet där kollektiv transport till Arlanda flygplats idag tar lång tid. Flygresenärer eller personer som arbetar vid Arlanda flygplats och som bor vid dessa platser använder i dag bilen i mycket stor utsträckning för transport till Arlanda. Region Stockholm bör därför upphandla direktbussar med hög kvalitet och komfort från Nacka, Täby, Arninge, Vallentuna, Norrtälje, Märsta och Sigtuna till Arlanda flygplats. Även en direktbuss från Barkarby till Arlanda flygplats skulle underlätta för många resenärer.

Kristdemokraterna yrkar:

- Bygg östlig förbindelse.
- Satsa 250 miljoner på att öka trafikutbudet.
- Återuppta byggnationen av Tvärbanans nya gren mot Kista och Helenelund snarast.
- Förläng Roslagsbanan från Vallentuna till Arlanda i en Arlandaförhandling.

- Säkerställ finansiering för utbyggnad av Stockholms järnvägsinfrastruktur.
- Bygg en Tvärbanering runt Stockholm med en förlängning från Sickla till Ropsten och vidare till Solna station.
- Förläng spårväg City från Djurgårdsbron till Ropsten och binda ihop den med Lidingöbanan.
- Bygg fler infartsparkeringar för cykel och bil, inklusive laddningsmöjligheter för elfordon.
- Att SL-kortet ska gälla som betalning på samtliga infartsparkeringar.
- Att SL-biljett ska gälla som betalning på Mälartågen inom regionen.
- Att Älvsjö, Solna och Helenelund utöver Barkarby station blir nya regionalstågsstopp för Mälartågen.
- Att samarbetet med grannregionerna i Mälardalen för ett sammanhållet biljettsystem fördjupas.
- Inför expressbussar till och från Arlanda från de utpekade orter i Peter Normans utredning där kollektiv transport till Arlanda flygplats idag tar lång tid (Nacka, Täby, Arninge, Vallentuna, Norrtälje, Barkarby, Märsta och Sigtuna).
- Ge bussar i kollektivtrafiken signalprioritet.

Trygghet & brottsbekämpning i kollektivtrafiken

Trygghet är en viktig förutsättning för en god livskvalitet. Om invånarna känner sig otrygga i sitt bostadsområde, på väg till arbetet, på skolgården eller i kollektivtrafiken begränsas livet och samhällets tillgänglighet. Kristdemokraterna vill ha ett tryggt och säkert samhälle, där människor känner tillit till varandra och tillit till att samhällskontraktet upprätthålls. Kollektivtrafiken ska vara trygg för alla.

Otryggheten i kollektivtrafiken har ökat över tid, vilket har kommit att hindra många resenärer från att ta del av kollektivtrafiken. Den ökade otryggheten gäller inte minst tunnelbanan, men då inte i så hög grad på tågen och stationerna, utan i tunnelbanans närmiljöer, i anslutning till stationerna och på väg till och ifrån dem. Brottsstatistiken visar att 60 procent av alla anmälda brott i Stockholms län sker inom en radie av 500 meter från en tunnelbanestation. Otrygga miljöer utanför spärrlinjen är ett allvarligt problem som kräver påtagliga åtgärder.

Kameraövervakning utanför samtliga stationer

Kameraövervakning är en viktig del i att höja tryggheten och den konkreta säkerheten i kollektivtrafiken och i dess direkta närhet. I dag finns det kameror i bussar, tunnelbanetåg och på perronger men inte utanför spärrlinjerna där majoriteten av de konkreta brotten och ordningsstörningarna sker. Sedan införandet av kameraövervakning i kollektivtrafiken har brotten på tunnelbanestationer i Stockholms innerstad minskat med 25 procent.

Kristdemokraterna vill att övervakningskameror ska monteras på samtliga tunnelbane-, pendeltågs- och lokalbanestationer. För år 2026 skulle det till exempel innebära nya

kameror på Roslagsbanans stationer i Täby centrum, Tibble, Arninge, Vallentuna och Åkersberga samt en lång rad hållplatser på Tvärbanan.

Som stöd i sitt brottsupplärande arbete begär polisen varje år ut ungefär 3 000 bilduttag från någon av SL:s ca 20 000 övervakningskameror. För att stödja polisens viktiga arbete ska regionen i samverkan med Polismyndigheten implementera digital igenkänning i kameraövervakningssystemet inom den allmänna kollektivtrafiken i syfte att hitta efterlysta brottslingar. AI är även användbart i syfte att registrera olika typer av avvikande beteenden i kollektivtrafiken, t.ex. upptäcka om någon ramlat ner på spåret eller om det genomförs insamling av pengar i form av tiggeri. AI skulle också snabbt kunna upptäcka en kvarlämnad väska och på egen hand slå larm till ordningspersonal för agerande.

Minska fuskåkningen och sätt dit fuskåkarna

I dag är fuskåkning ett stort problem och leder till ett betydande inkomstbortfall. År 2024 uppskattades inkomstbortfallet till följd av biljettfusk till 225 miljoner kronor. Biljettintäkterna är avgörande för den dagliga driften och en fortsatt utveckling av kollektivtrafiken. I Stockholm har Kristdemokraterna under åren med borgerligt styre systematiskt arbetat för att minska fusket, men tyvärr har vänsterstyret genomfört eller aviserat en rad förändringar som underlättar för fuskåkare. Genom Kristdemokraternas förslag på åtgärder vill vi halvera fuskåkandet. Kristdemokraterna säger nej till förslag om spärrfria tunnelbanestationer och påstigning i alla dörrar på bussar i hela länet. I stället behövs det ett flertal ytterligare åtgärder för att komma åt problemet. Kristdemokraterna vill införa spärrar på pendeltågsstationer som idag saknar sådana och ha fler kontrollanter i systemet, både uniformerade och civilklädda.

Tyvärr är lagstiftningen idag på flera sätt utformad till fuskarnas fördel. Bland annat finns det en gräns för hur hög kontrollavgiften får vara när någon åker fast. När någon åker dit för andra, tredje eller tionde gången är det inte rimligt att den påföljande avgiften ska vara för låg. Kristdemokraterna föreslår dubbla avgifter för den som åker fast för fuskåkning för andra gången samt ytterligare fördubbling vid varje tillfälle vederbörande åker fast för fuskåkning därefter. Den ökande avgiften ska vara ett sätt att komma åt de som sätter i system att planka i kollektivtrafiken och skulle förstås omgärdas av gallringsregler för de registrerade återkommande plankarna. Det skulle innebära att den som inte ertappats med att planka under en treårsperiod försvinner ur registreringen. Skulle vederbörande sedan återkomma som "vaneplankare" igen påbörjas avgiftshöjning igen för varje nytt rapporteringstillfälle.

En annan lösning för att stävja fusket kan också vara att den ertappade på stående fot köper en årsbiljett hos SL om det vid biljettkontroll upptäcks att vederbörande saknar giltigt färdbevis. För att öka andelen fuskåkare som åker fast anser Kristdemokraterna att användandet av civilklädda kontrollanter behöver öka som komplement till den uniformerade personal som kontrollerar biljetter.

Kontrollanter får i dag inte omhänderta eller hålla kvar fuskåkare. Resenärer är inte heller tvungna enligt lag att visa färdbevis vid biljettkontroll utan kan i stället välja att lämna fordonet. Detta sätter fuskåkarna i system och skapar ofta obehagliga situationer i trafikmiljön. Kristdemokraterna menar att resenärerna ska vara skyldiga att visa biljett vid kontroll. Om den som åkt fast vägrar att uppvisa legitimation ska kontrollanterna ha rätt att hålla kvar fuskaren till dess att polis anländer.

Inför in- och utcheckning för all spårbunden kollektivtrafik

Kristdemokraterna anser att SL ska införa ett system med in- och utcheckning vid stationerna för all spårbunden kollektivtrafik. Det innebär att kortet blippas både när resenären går in genom spärrlinjen och när resenären går ut genom spärrlinjen. Med ett sådant system skulle det bli svårare för fuskåkare. Ett sådant system ger också god, anonymiserad information om stockholmarnas resmönster vilket skulle vara värdefullt för en bättre trafikplanering.

Respektfull kultur i kollektivtrafiken

För att skapa en trygg miljö i kollektivtrafiken behöver alla resenärer bidra med respekt och omtanke om sina medresenärer. Kristdemokraterna vill se högtalarutrop och kompletterande digital information med påminnelser om att lämna plats åt äldre eller gravida som behöver sittplats. En hjälpsam och solidarisk attityd, där vi ser varandras behov och är hjälpsamma mot varandra ska precis som i samhället i övrigt, vara normen i kollektivtrafiken. Smutsiga skor hör inte hemma på säten och bänkar, inte heller rökning på spårtrafikens perronger. Genom att resenärer följer uppmaningar, anslag och förhållningssätt kan alla bidra till att resenärsmiljöerna blir tryggare och trevligare, vilket i förlängningen kan göra att hela regionen upplevs som tryggare. SL ska därför ytterligare intensifiera arbetet för en respektfull kultur i kollektivtrafiken.

Försäljning, tiggeri, musicerande och andra ordningsstörningar upplevs av de flesta som förargliga inslag i kollektivtrafiken. Störande personer i kollektivtrafiksystemet saknar dessutom påfallande ofta giltig biljett. Under vissa tider på dygnet kan det därtill upplevas som otryggt att bli störd och uppmanad att lämna ifrån sig pengar av någon som man inte känner. Om kollektivtrafiken ska vara ett attraktivt alternativ, inte minst för den som dagligen pendlar, är det angeläget att resan är fri från störande och otrygga inslag. Därför förespråkar Kristdemokraterna ett förbud mot försäljning, tiggeri och musicerande innanför tunnelbanans och pendeltågens spärrlinjer och på samtliga av SL:s fordon.

Motverka klotter och erbjud hittelön till den som identifierar personer som förstör

Klotter skapar otrygghet, förfular och skräpar ner resenärernas miljö. Under 2024 kostade klottersaneringen skattebetalarna 36 miljoner kr. SL har därför med gott resultat implementerat en klotterpolicy för att sanering skall ske inom 24 timmar, i alla delar av verksamheten utom pendeltågstrafiken. Inte heller vid pendeltågsspår, bilvägar och broar gäller denna policy då det är statliga Trafikverket som äger och underhåller

infrastrukturen. När omgivningen vandaliseras och tillåts förfalla ökar risken att ytterligare skadegörelse sker, enligt den i många sammanhang bevisade "broken window teorin". Kristdemokraterna kräver därför att Trafikverket också implementerar motsvarande klotterpolicy som SL har för att eliminera och sanera klotter inom en viss given tidsram.

Som ett led i arbetet med att motverka klotter, sönderslagna rutor, vandaliserade busskurer och andra former av förstörelse vill Kristdemokraterna införa ett system med hittelön på upp till 10 000 kr. Ersättningen ska gå till den som hjälper polisen med att identifiera personer som förstör och vandaliserar. Systemet finns redan i Berlin där bussar och tunnelbana precis som i Stockholm är utrustade med kamera. I Berlins S-bahn (motsvarande pendeltåg) finns det information om kollektivtrafikens initiativ med hittelön och en telefonhänvisning till polisen som allmänheten uppmanas att anmäla skadegörelsen till. Om allmänheten kan bistå polisen att lagföra den som förstör med tips eller bildmaterial betalar det lokala trafikbolaget BVG ut en ersättning och hittelön till uppgiftslämnaren. Detta behöver införas även i Stockholm.

Skärpt straff för olovligt spårbeträdande

Olovligt spårbeträdande är ett återkommande problem inom kollektivtrafiken. Det skapar förseningar, stora kostnader och är ofta direkt livsfarligt för den som utför överträdelsen. Kristdemokraterna verkar för kraftigt utökade böter och i allvarliga fall även fängelsestraff för den som olovligen beträder spåren. Den som gjort sig skyldig till olovligt spårbeträdande ska även hållas skadeståndsskyldig för de kostnader och förseningar som det olovliga spårbeträdandet gett upphov till.

Kristdemokraterna yrkar:

- Fortsätt arbetet med att öka antalet övervakningskameror i kollektivtrafiken.
- Halvera fuskåkandet, genom att omedelbart avbryta Vänsterstyrets experiment med spärrfri tunnelbanestation och påstigning i alla dörrar på bussar, öka uniformerade och civilklädda kontrollanterna samt erbjuda möjligheten att på stående fot köpa en årsbiljett hos SL om man ertappas med att sakna giltigt färdbevis vid biljettkontroll.
- Inför spärrar på pendeltågsstationer som idag saknar det.
- Utred möjligheten att införa ett system med in- och utcheckning vid spärrlinjer.
- Inför högtalarutrop och kompletterande digital information på SL:s fordon med påminnelser om att lämna plats åt äldre eller gravida som behöver sittplats.
- Inför hittelön på upp till 10 000 kr för den som kan bidra till att lagföra personer som förstör i kollektivtrafiken.
- Förbjud tiggeri, försäljning och musicerande innanför tunnelbanans och pendeltågens spärrlinjer och på samtliga av SL:s fordon.
- Inför utökade böter och i allvarliga fall även fängelsestraff för den som olovligen beträder spåren.
- Skadestånd ska vara möjligt att utkräva för de kostnader olovligt spårspring ger upphov till.

- Inför 24-timmarsregeln för klottersanering som gäller för bussar och tunnelbana även i pendeltågstrafiken.
- Initiera en dialog med staten om hur lagen ska ändras för att underlätta för regionerna att motverka fusk.

En innovativ kollektivtrafik med ett smart biljettsystem

Stockholms län står inför stora utmaningar med en stark befolkningstillväxt och urbanisering. Nya digitala verktyg spelar en betydande roll för att förbättra kollektivtrafiken, inte minst när det gäller att utveckla och effektivisera.

Kristdemokraterna vill att Region Stockholm ska ligga i framkant när det kommer till att införa smarta lösningar i syfte att göra kollektivtrafiken tillgänglig, trygg och attraktiv.

Utveckla SL-appen

SL-appen besitter en stor utvecklingspotential för att underlätta resandet. Allra viktigast är att reseplaneraren är snabb och effektiv och alltid anger korrekt information och kloka resealternativ för resenären – även vid störningar i trafiken.

Kristdemokraterna vill därför införa möjligheten att få push-notiser i appen för att resenärerna ska få tillgång till realtidsinformation utan att aktivt behöva söka upp den själv. Detta erbjuder exempelvis SJ sedan flera år tillbaka där resenärer via deras app kan bevaka avgångar, stationer och även ställa in under vilka tider de vill ta del av informationen. Att i förväg få veta att tunnelbanan inte går, att rulltrappan eller hissen är ur funktion vid en viss station är till stor hjälp för många och särskilt för personer med begränsad rörlighet. Genom att införa push-notiser skulle resenärerna få denna information i realtid, vilket underlättar planeringen av resan och avsevärt förbättra användarupplevelsen. Kristdemokraterna vill även att live-kommunikation om trängsel på tåg och bussar ska implementeras i appen. Ytterligare förbättringar av SL-appen är att erbjuda en funktion att guida resenären till lämpliga infartsparkeringar i anslutning till kollektivtrafiken, samt i vilken del av tåget det är bäst att sitta om man vill komma närmast önskad uppgång.

Förbättra SL-biljetterna

Informationsflödet i kollektivtrafiken är viktigt för resenärer. Resenärerna stöter idag allt för ofta på problem när de försöker använda sina digitala biljetter. Det kan handla om tekniska problem som trasiga eller repade skärmar, låg skärmstyrka och fuktiga skärmar vid dåligt väder vilket gör det svårt att skanna QR-koder i biljettläsaren. I vissa fall tvingas busschaufförer släppa på resenärer utan att deras resa registreras för att undvika förseningar. Detta resulterar i att förvaltningen får en felaktig resestatistik och därmed en bristfällig bild av resenärslödet. Kristdemokraterna vill därför att SL:s flergångsbiljetter, såsom veckokort, månadskort och årskort ska integreras i digitala plånböcker som Apple Wallet och Google Wallet. Genom att erbjuda dessa biljetter i en digital plånbok kan resenärerna enkelt registrera sina biljetter via NFC-funktionen utan att behöva oroa sig för tekniska problem med sina enheter. Kristdemokraterna vill också

att systemet öppnas så att det går att köpa biljett även via andra appar än SL:s, till exempel via kartfunktionen i Google Maps.

Kristdemokraterna vill skapa nyttor för resenären med funktioner som möjliggörs i ett nytt nationellt biljettsystem. Vi vill även säkerställa en nationell infrastruktur för biljettsystem för framtidens kollektivtrafik vilket harmoniserar resevillkor samt skapa en konkurrensneutral försäljningsplattform med lika villkor för olika aktörer. Region Stockholm bör verka för att ett nationellt biljettsystem införs.

Inför ett biljettsystem med capping

Det ska vara enkelt att köpa en biljett, att förstå vilken typ av biljett man ska välja och att planera sin resa. Kristdemokraterna vill därför införa ett pristak-system eller "capping" för kollektivtrafikens biljetter. Det innebär att två enkelbiljetter automatiskt omvandlas till dagskort eller månadskort efter 27 resor om resenären åker så mycket att det blir ekonomiskt förmånligt. Genom att sätta en övre gräns för kostnaderna under en viss tidsperiod kan vi göra så att resenärerna inte behöver oroa sig för att kostnaderna ska bli för höga.

Biljettprenumeration på delbetalning

Kristdemokraterna verkar även för att underlätta för barnfamiljer med skolungdomar och gymnasieelever att använda kollektivtrafiken. Därför föreslår vi att det ska bli möjligt för dessa familjer att köpa terminskort och fritidsbiljett på delbetalning eller prenumeration. Detta skulle göra det enklare för familjer att hantera sina utgifter och samtidigt använda kollektivtrafiken som ett praktiskt och miljövänligt sätt att ta sina barn till skolan och andra aktiviteter.

Integrera hyrcyklar och elsparkcyklar i SL-kortet

Kristdemokraterna är av uppfattningen att det är mycket positivt att resenärerna erbjuds stor frihet i val av trafikslag (cykel, buss, pendelbåt, spårbunden kollektivtrafik etc.). Kristdemokraterna vill därför se ett system med hyrcyklar som fungerar över länets kommungränser och som är integrerat i både SL:s biljettsystem och i reseplaneraren. Även företag som tillhandahåller elsparkcyklar bör vara föremål för trafikavtal med Region Stockholm och deras tjänster integrerade i SL-appen för ökad valfrihet hos resenärerna.

Tillsätt en ny parlamentarisk biljettutredning

Under åren med borgerligt styre i Region Stockholm var ambitionen att förenkla biljettsystemet och hitta långsiktiga, blocköverskridande överenskommelser som ledde till ett biljettsystem baserat på genomtänkta och rättvisa principer. Tyvärr ser vi hur en nygammal biljettpopulism nu breder ut sig där vänsterstyret gång efter annan frångår de överenskomna principerna för att istället gynna en eller annan väljargrups intressen. Istället för ett enkelt och lättbegripligt taxesystem får vi ett svåröverskådligt sammelsurium av biljetter – samtidigt som intäkterna som finansierar och därmed borgar för en attraktiv kollektivtrafik urgröps. Kristdemokraterna väljer att inte lägga

några förslag som eroderar SL:s intäktsströmmar utan vill istället först se resultatet av en ny parlamentarisk biljettutredning, som vi föreslår ska tillsättas snarast.

Kristdemokraterna yrkar:

- Inför push-notiser i SL-appen för att resenärerna ska få tillgång till realtidsinformation utan att aktivt behöva söka upp den själv.
- Fortsätta utveckla en bra kommunikation med resenärerna som informerar om infartsparkeringar, trängsel på tåg, bussar och lediga platser.
- Integrera SL-kortet i digitala plånböcker med Apple Wallet och Google Wallet.
- Inför ett flexiblere biljettsystem med pristak, s.k. capping, så att det blir lättare för resenären att välja rätt biljett.
- Gör det möjligt att delbetala eller prenumerera på terminskort och fritidskort för skolor.
- Integrera hyrcykel och elsparkcykel i SL:s biljettsystem och säkerställ att denna mobilitetslösning fungerar över kommungränserna.
- Tillsätt en ny parlamentarisk biljettutredning.

En kollektivtrafik för alla

Personer med funktionsnedsättningar måste kunna lita på att hela resan är tillgänglighetsanpassad. Alla länkar i resekedjan måste fungera för att resan ska vara möjlig: information före och under resan, gångvägar till och från hållplatser och stationer, tillgängliga hållplatser samt biljettsystem som är lättbegripliga och enkla att hantera. Fordonen ska också vara smidiga att kliva på och av. De ska ha specialanpassade sittplatser och utrymme för hjälpmedel som rullstol eller rullator. Medarbetarnas bemötande måste präglas av omtanke och hänsynstagande. Genom externa högtalare, tydliga displayer, blindskrift och taktila stråk kan tillgängligheten förbättras ytterligare. Kristdemokraterna vill att det på perrongerna ska markeras var dörrarna till tåget eller tunnelbanevagnen kommer att stanna. Toaletter ska finnas på pendeltågsstationer, nya tunnelbanestationer och på tåg som går längre sträckor. Som ett led i att förbättra tillgängligheten i kollektivtrafiken anser vi att kraven på service, driftsäkerhet och underhåll för hissar och rulltrappor måste skärpas.

För att underlätta framkomlighet samt orientering för äldre och funktionsnedsatta vill Kristdemokraterna att ledsagare ska få åka med kostnadsfritt på resan. Idag är SL anslutna till tjänsten ledsagningsportalen. Med hjälp av den kan resenärer med funktionsnedsättning beställa kostnadsfri ledsagning för alla byten under en resa med kollektivtrafik inom Sverige. Kristdemokraterna tycker inte det är rimligt att resenärer med funktionsnedsättning måste betala dubbelt för att ta med ledsagaren på resan.

Kristdemokraterna yrkar:

- Planera för toaletter på pendeltågsstationer, nya tunnelbanestationer och på tåg som går längre sträckor.
- Tillåt ledsagare till personer med funktionsnedsättning att få åka med avgiftsfritt på resan

En färdtjänst att lita på

För personer med olika funktionsnedsättningar, som inte kan resa med den allmänna kollektivtrafiken, möjliggör färdtjänstverksamheten och övriga särskilda persontransporter ett delaktigt och aktivt liv. Resenärerna ska bemötas med god service och respekt. Chaufförerna och övrig personal som möter resenärerna måste ha goda kunskaper i svenska, kännedom om olika funktionsnedsättningar och därtill bra lokalkännedom då resenären inte alltid kan förväntas vara behjälplig med vägledning.

För att göra tillståndshantering för färdtjänsten enklare, tydligare, effektivare och mer rättssäker vill Kristdemokraterna att regionen ska ansvara för hela processen, från utredning, tillståndsgivning till utförande, och inte som i dag när grundansökan lämnas in i hemkommunen, men beslutet om tillstånd och verksamhetens utförande sköts av regionen. Tills vidare behöver regionen utveckla sitt praktiska ansvar för att förbättra och förenkla ansökningsförfarandet i samverkan med länets kommuner. Exempelvis behöver blanketten för ansökan vara lika lättillgänglig både på papper och digitalt, samt anpassad för såväl kognitiva som fysiska funktionsnedsättningar.

Funktionerna för att beställa resor och verksamhetens kundservice av resor ska kontinuerligt utvecklas för att kunna tillmötesgå såväl dem som vill sköta sina beställningar och ärenden digitalt som via telefon. Samtliga chaufförer ska vara särskilt utbildade i praktiskt bemötande och stöd för resenärer med olika funktionsnedsättningar och andra särskilda behov.

Genom att kollektivtrafiken görs alltmer tillgänglig och trygg för äldre och resenärer med funktionsnedsättningar kommer behovet av färdtjänst med vanliga taxibilar eller specialfordon på lång sikt att minska. Region Stockholm ska fortsatt ge färdtjänstresenärer fritt resande i den allmänna kollektivtrafiken via sitt färdtjänstillstånd. Precis som färdtjänstverksamheten ska den anropsstyrda närtrafiken utvecklas, även det som ett komplement och möjligt alternativ till färdtjänstresor i taxi.

Kristdemokraterna yrkar:

- Säkerställ att färdtjänstchaufförerna, och övriga medarbetare som arbetar med service kring färdtjänstverksamheten har goda språkkunskaper och utbildning om olika funktionsnedsättningar.
- Utveckla och förenkla ansökningsförfarandet för färdtjänst.

En levande pendelbåts-och skärgårdstrafik

Pendelbåtstrafiken i Stockholm har tack vare Kristdemokraterna blivit ett viktigt inslag i stockholmstrafiken. I dag kan man pendla mellan Ekerö och Stadshuskajen och med pendelbåtlinjen Sjövägen (linje 80) som kör Nybroplan – Nacka – Lidingö – Frihamnen.

Kristdemokraterna vill utveckla fler effektiva förbindelser på Stockholms inre vattenvägar och erbjuda en god sjötrafik med en attraktiv tidtabell för pendlare och boenden i skärgården. Bland annat vill Kristdemokraterna etablera en ny pendelbåtlinje till Djursholm och Täby från Ropsten samt skapa en ny linje mellan Norra Ulvsunda och

Gamla stan. Kristdemokraterna vill även fortsätta att bygga ut befintlig pendelbåtstrafiken i rusningstid. Kristdemokraterna vill därtill se över möjligheten för privata linjer att ansluta sig till SL:s biljettsystem exempelvis mellan Hammarby sjöstad och Nybroplan och mellan Solna strand och Gamla Stan.

För att identifiera nya båtlinjer i regionen behövs ett tätare samarbete mellan regionen, kommuner och länsstyrelsen. Det är viktigt att alla instanser drar åt samma håll i frågor som rör möjligheten att anlägga bryggor, planering av anslutningstrafik och sjötrafikens framkomlighet.

Waxholmsbolagets årsbiljett kallas för ö-kort. Kortet är till för dem som är skrivna på en ö utan broförbindelse eller statlig färja till fastlandet inom Waxholmsbolagets trafikområde. Kristdemokraterna ser ett behov av att tillgängliggöra ö-kortet för fler invånare, framför allt för dem som jobbar ute i skärgården. Kristdemokraterna vill inkludera dem som har sin arbetsplats på en ö som inte har bro- eller färjeförbindelse.

Den nuvarande pendelbåtsflottan behöver på sikt förnyas och Kristdemokraterna vill då se fler och mindre elektrifierade enheter som kan optimera förutsättningarna för livet i skärgården. Genom att ha fler och mindre fartyg i drift under stora delar av året när färre reser uppnås fördelar i form av tätare avgångar och kortare restider. De mindre fartygen kan sedan kompletteras med större under sommarhalvåret när många reser. Kristdemokraterna vill ställa krav i framtida upphandlingar om att utförarna tillhandahåller ett nyare och mer flexibelt tonnage för att möta framtidens resenärer. Det kommer göra pendelbåtar och skärgårdsbåtar mer miljövänliga och öka tillgängligheten för såväl cyklister som personer med funktionsnedsättning.

Kristdemokraterna yrkar:

- Inte byta ut V-båtarna utan modernisera dem genom så kallad *retrofitting*.
- Att privata båtlinjer ska kunna ansluta sig till SL:s biljettsystem.
- Etablera en ny pendelbåtlinje mellan Ropsten och Djursholm/Täby.
- Skapa en ny båtlinje mellan Norra Ulvsunda och Gamla stan.
- Bygg ut befintlig pendelbåtstrafik i rusningstid.
- Tillgängliggör Ö-kortet för fler.
- Ställ krav på nytt tonnage i samband med upphandling av pendelbåtstrafiken.

Anropsstyrd kollektivtrafik

För att göra den allmänna kollektivtrafiken tillgänglig på bästa sätt i hela Stockholms län behöver anropsstyrd busstrafik finnas tillgänglig i länets glest bebyggda områden. Den införda anropsstyrda trafiken som resenären själv kan beställa har avsevärt förbättrat tillgängligheten och behöver fortsätta att utvecklas. I dagsläget finns ett system med modern anropsstyrd trafik i drift enbart på Mörkö i Södertälje kommun och förvaltningen utreder en förlängning av projektet. Kristdemokraterna vill permanenta den anropsstyrda trafiken och utvidga den till fler områden i länet.

Detsamma gäller den anropsstyrda närtrafiken, som är mycket ändamålsenlig där det finns många äldre personer, med eller utan beviljat färdtjänstillstånd, som har ett behov av en mer portnära trafik än vad den ordinarie kollektivtrafiken kan erbjuda. Närtrafiken går ofta i områden där många äldre bor. Bussen är ett smidigt sätt att ta sig till exempelvis vårdcentralen, mataffären eller till den övriga kollektivtrafiken. En anropsstyrd närtrafik skulle ge en mer trygg och tillgänglig resa för den som har svårt att gå från busshållplatsen eller tunnelbanestationen. Ska verksamheten utvecklas och utökas behöver den dock helt övergå till att bli anropsstyrd. Närtrafiklinjer, skulle kunna utökas och få fler passagerare om de helt övergick till att vara anropsstyrda.

Förutom glesbygdsområden ser Kristdemokraterna en funktion för anropsstyrd trafik i områden där vanlig linjelagd busstrafik inte är motiverat, till exempel industriområden, shoppingområden samt nybyggda villaområden.

Idag finns det riktlinjer gällande maximalt gångavstånd till kollektivtrafiken. I innerstaden gäller 500 meter och i glesbygd en km. I takt med att regionen växer byggs även nya villakvarter i glesbygden. Nybyggda områden skall ha god tillgänglighet till kollektivtrafiken. I nybyggda villaområden, där avståndet till hållplatsen är långt, vill Kristdemokraterna införa ett pilotprojekt för självkörande, anropsstyrda mindre bussar. Detta för att lättare transportera resenärer till huvudleder där tillgängligheten till kollektivtrafik är god. Detta skulle på sikt få fler resenärer att välja kollektivtrafiken före bilen.

Kristdemokraterna yrkar:

- Införa anropsstyrd trafik i länets glesbygdsområden och industriområden.
- Att närtrafiken ska bli anropsstyrd och en integrerad del av den övriga allmänna kollektivtrafiken samt färdtjänsten.
- Utveckla och utöka möjligheterna för självkörande busstrafik inom framförallt närtrafiken i glesbygd och villaområden.

Framtidens hållbara trafik

För närvarande pågår ett skifte från förbränningsmotorer till eldrift inom transportsektorn. Kristdemokraterna vill se fler skiften till fossilfria lösningar inom kollektivtrafiken. Valet av lösningar ska göras utifrån vad som ger bäst resultat ur en ekonomisk och miljömässig synvinkel. Att elektrifiera kollektivtrafikens bussar samt båttrafikens fordonsflotta är viktigt för att minska beroendet av fossila energikällor. För färdtjänst och närtrafik spelar batteridrift en viktig roll i elektrifieringen. Även för båttrafiken kan batteridrift vara en viktig del i omställningen till fossilfri kollektivtrafik.

Ökad automatisering har länge varit en trend inom spårburen trafik. Automatiseringen möjliggör högre turtäthet och lägre driftskostnader. Den ger därtill förutsättningar för högre passagerarkapacitet. Kristdemokraterna är positiva till att automatisk drift kommer att införas på den kommande gula linjen mellan Älvsjö och Fridhemsplan och vi ser även gärna att fler befintliga linjer i Stockholms tunnelbana automatiseras. De senaste åren har många försök även genomförts med självkörande bussar och bilar.

Självkörande taxi skulle kunna vara ett sätt att skapa kollektivtrafik med god turtäthet i utbyggnadsområden. Kristdemokraterna vill framgent se ytterligare långsiktiga försök med självkörande bussar.

Kristdemokraterna vill låta V-båtarna genomgå så kallad *retrofiting* där man uppdaterar förbränningsmotorerna till elektrifierade – eller hybridmotorer i det befintliga beståndet. Att hasta igenom skiftet till eldrift kan riskera att medföra att vi går miste om ny och mer ändamålsenlig innovation, som kanske enbart ligger några år framåt.

Under 2024–2025 har Region Stockholm tillsammans med Trafikverket haft världens första elektrifierade bärplansbåt för upp till 30 passagerare i trafik på rutten Ekerö och Klara Mälarstrand. Den typen av mindre och elektrifierade enheter tror Kristdemokraterna på sikt kommer att revolutionera förutsättningarna för skärgårdstrafiken. Genom att ha fler och mindre fartyg i drift under stora delar av året när färre reser, uppnås fördelar i form av tätare avgångar och kortare restider. De mindre fartygen kan sedan kompletteras med större under sommarmånaderna när många reser.

Kristdemokraterna yrkar:

- Elektrifiera alla bussar och på sikt alla pendelbåtar i den land- och sjöbundna kollektivtrafiken.
- Inför på sikt automatisk drift av hela tunnelbanan.
- Låt V-båtarna genomgå så kallad *retrofiting*.
- Utred hur skärgårdstrafiken kan utvecklas genom fler och mindre skärgårdsbåtar istället för stora fartyg i takt med att befintlig fartygsflotta byts ut.

Suicidpreventiva åtgärder i kollektivtrafiken

Varje år sker ett antal suicid på järnvägsspår i Stockholmsregionen, fruktansvärda händelser som innebär mänskliga tragedier och som påverkar hela samhället. Forskning visar att flertalet suicid kan förhindras. Behovet av suicidpreventiva åtgärder i kollektivtrafiken är därför stort, både enklare åtgärder och mer avancerade insatser som plattformbarriärer. Kristdemokraterna vill installera staket vid plattformarnas ändar, förbättra skyltningen och tydliggöra varningsmarkeringar som ”hajtänder”. Dessutom vill Kristdemokraterna förbättra belysning och installera fler övervakningskameror som tillsammans med AI-stöd och ökad utbildning för stationspersonalen ökar tryggheten och verkar suicidpreventivt. Kristdemokraterna vill även installera plattformbarriärer både på nya stationer som linjen mellan Älvsjö och Fridhemsplan och på de befintliga stationer där behovet är som störst, till exempel Odenplan.

Kristdemokraterna yrkar:

- Installera suicidpreventiva åtgärder som barriärer, slussar och varningsmarkeringar i kollektivtrafiken.

Bekämpa välfärdsbrottsligheten

Den organiserade brottsligheten har de senaste åren brett ut sig med full kraft i stora delar av samhället. Välfärds kriminaliteten anses numera vara systemhotande.

Region Stockholm står inför betydande utmaningar med att skydda sig mot välfärdsbrott. Dessa brott, där offentliga medel olagligt förskingras till privatpersoner eller organisationer, undergräver förtroendet för välfärdssystemet och dränerar det på resurser som annars skulle kunna hjälpa de som är i störst behov av dem. En genomgång av rapporter från Brottsförebyggande rådet (Brå) och Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS) samt statliga offentliga utredningar visar på ett akut behov av att förbättra preventiva åtgärder och kontrollsystem.

I takt med att Sverige ser en ökning av rapporterade fall av välfärdsbrott, blir det alltmer nödvändigt att förstärka bakgrundskontroller och att införa mer robusta övervakningssystem. Inom Region Stockholm har det identifierats att kriminella nätverk systematiskt utnyttjat svagheter i den offentliga förvaltningen för ekonomisk vinning. Att ta itu med dessa brott kräver skärpt lagstiftning, förstärkt samverkan mellan myndigheter och en strategisk implementering av digitala hjälpmedel som exempelvis automatiserade revisionssystem eller identitets- och tillgångskontrollsystem.

Det är av yttersta vikt att Region Stockholm stärker våra interna processer, för att förhindra kriminella aktörers påverkan på vår verksamhet. Detta gör vi bland annat genom att förhindra att individer med kopplingar till kriminella nätverk får tillgång till känsliga positioner. Kristdemokraterna vill att Region Stockholm ska genomföra mer omfattande bakgrundskontroller, inklusive juridisk och ekonomisk granskning, för samtliga nyanställda inom regionens verksamheter.

Som en del i arbetet för en tryggare region, och för att minska risken för att unga ska rekryteras in i gängkriminalitet, deltar regionen i samverkan med Stockholms stad och polismyndigheten i det brottsförebyggande projektet Trefas, med målet att få fler individer att fullfölja sin avhoppningsprocess. Kristdemokraterna välkomnar att vi deltar men vill att regionens arbete för ett tryggare län ska omfatta hela Stockholms län och inte bara Stockholms stad.

Kristdemokraterna yrkar:

- För samtliga nyanställda inom Region Stockholms verksamheter ska regionen genomföra mer omfattande bakgrundskontroller, inklusive juridisk och ekonomisk granskning.
- Region Stockholm ska förstärka samarbetet med Polismyndigheten för att därigenom kontinuerligt kunna uppdatera och bredda bakgrundskontroller med information om kända kriminella nätverk.
- Regionen ska ge chefer och HR-personal i Region Stockholm särskild utbildning för att effektivt identifiera och hantera tecken på infiltration.

- Att införa specifika mål och indikatorer för att hantera och följa upp misstänkt och känd välfärdsbrottslighet, infiltration och organiserad brottslighet.
- Att regionens arbete för ett tryggare län ska omfatta hela Stockholms län.

Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion

Stockholms län svarar för ungefär en fjärdedel av Sveriges varuexport och var tredje svenskt exportföretag är baserat i Stockholms län. Regionen har en speciell roll i internationell handel, som en port mot världen för svenska företag och som ingång till Sverige för utländska företag och investerare. Därtill är Sverige till ytan ett av Europas största länder. Det ställer krav på en fungerande infrastruktur där både personer och gods kan transporteras snabbt inom och utanför landet. En god tillgänglighet till Stockholm stärker regionens attraktivitet för fler arbetsplatser. Flyget är en del av det svenska kollektivtrafiksystemet och behöver på samma sätt som all annan kollektivtrafik möta behovet av resor och arbetsresor, framför allt under de reseintensiva tiderna på dygnet.

Stärk Arlandas kapacitet och konkurrenskraft

Ett konkurrenskraftigt Arlanda är nödvändigt för att säkerställa flygplatsens attraktivitet, i synnerhet i förhållande till Kastrup i Köpenhamn. Prognoser visar på att resandeantalet på Arlanda flygplats redan inom fem år kan öka från ca 23 till 33 miljoner resenärer. Men det förutsätter ett målmedvetet arbete för att stärka Arlandas och flygets konkurrenskraft. Under den senaste tioårsperioden har Arlanda utvecklats svagare än motsvarande storflygplatser i Oslo, Köpenhamn och Helsingfors, trots att ett stort antal avgångar flyttat till Arlanda från Bromma och Skavsta. Även när det gäller antalet interkontinentala direktförbindelser ligger Arlanda sämst till bland de nordiska huvudstädernas storflygplatser. Kristdemokraterna ser detta som allvarligt, eftersom en viktig del av regionens arbetsmarknad och ekonomi är de många huvudkontoren för multinationella storföretag. Om Stockholm har sämre internationella förbindelser än konkurrerande städer i Norden eller övriga Europa finns det en uppenbar risk att internationella företag väljer att flytta sina kontor till andra städer med bättre förbindelser. En ökad tillgänglighet till regionen är positivt inte bara för Stockholm-Mälardalen utan också för hela Sverige. Går det bra för Stockholm, går det bra för Sverige.

I maj 2025 presenterade regeringens samordnare för att stärka Arlandas konkurrenskraft, Peter Norman, sin utredning. Kristdemokraterna vill nu ta nästa steg i arbetet och påbörja en Arlandaförhandling mellan stat och region. Kristdemokraterna vill även att staten tar över som ägare av A-train som idag har monopol på Arlandabanan och att späravgiften för avstigning på flygplatsen tas bort. Vidare finns det behov av att ytterligare spårbunden trafik byggs till Arlanda. Roslagsbanan bör byggas ut för att korta restiderna för kommunerna i nordöstra Stockholm till Arlanda. E4:an bör breddas med ytterligare ett körfält vilket ökar tillgängligheten från Stockholm, Uppsala, Västerås och

Eskilstuna till Arlandaregionen. Som tidigare nämnts så anser Kristdemokraterna att SL ska sätta in expressbussar från platser i länet som Nacka, Täby, Arninge, Vallentuna, Norrtälje, Barkarby, Märsta och Sigtuna direkt till Arlanda flygplats. Mellan Märsta station och Arlanda behöver bussar gå hela dygnet för att anställda vid flygplatsen ska kunna resa kommunalt till arbetet även på småtimmarna.

Utveckla Bromma som Stockholms citynära flygplats

Bromma flygplats fyller en viktig funktion som Stockholms citynära flygplats och behöver utvecklas, inte avvecklas. Utvecklingen inom koldioxidneutrala och tysta elflyg går fort och Kristdemokraterna ser att vägen framåt för Sveriges pendlare och nöjesresenärer inom en snar framtid kommer att innebära att ta det tysta, koldioxidsnåla och billiga elflyget från Visby och Mariehamn till arbete och familj i Stockholm via Bromma flygplats.

Vänsterstyret både i Region Stockholm och i Stockholms stad har flertalet gånger de senaste åren aviserat att de vill lägga ned Bromma flygplats. Kristdemokraterna ställer oss frågande till hur man på vänstersidan kan uppvisa en sådan arrogans inför en nedläggning av Bromma – utan ordentliga och grundliga konsekvensanalyser. Att olika flygbolag under 2025 med kort varsel inrättat direktlinjer till Bromma från Trollhättan, Växjö och Visby visar på vilken betydelse Bromma flygplats har för sammanhållningen i vårt land. Vänsterstyret behöver därför tänka om och ha is i magen gällande flygplatsens framtid. I det mycket allvarliga säkerhetsläge vi befinner oss i kan en nedläggning av Bromma riskera att bli en ångerfull och dyr historia för regionens och Sveriges invånare.

Region Stockholm ska vara världsledande på användningen av drönare inom mobilitet och samhällsviktig service

Under det senaste decenniet har det skett en exceptionell utveckling även för andra luftfarkoster än traditionella flygplan och helikoptrar, och då särskilt inom drönartransporter och VTOL farkoster (Vertical Take Off and Landing). Dessvärre har drönare på senare tid kommit att associeras med militära insatser och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Det finns dock en uppsjö av olika civila användningsområden där drönare kan revolutionera transporter av gods, sjukvårdsmateriel och människor. För Stockholmsregionens del vill Kristdemokraterna att Bromma flygplats ska utvecklas till en central hubb för framtidens VTOL, drönartrafik och elflyg. Det centrala läget i regionen är ovärderligt och skulle passa exceptionellt bra för om- och avlastning av gods för vidare transport in till centrala Stockholm.

Flyg i alla former är en strikt reglerad och relativt utrymmeskrävande verksamhet. Det finns ingen annan plats nära centrala Stockholm som kan hantera den flygverksamhet som nämns ovan. Varken Arlanda eller hustak i centrum är lösningen när det gäller den infrastruktur som behövs. Den finns däremot redan på Bromma flygplats, som har all

infrastruktur samt kringtjänster för operativ flygverksamhet. Kristdemokraterna vill att förmågan till att pröva och använda ny innovation i Region Stockholms verksamheter ska vara en självklar del av regionens arbete. Region Stockholm ska ligga i framkant och vara världsledande på användningen av drönarteknik inom både civil och kommersiell verksamhet. Bromma flygplats ska spela en central roll i denna utveckling.

För att på ett säkert sätt hantera ökad flygtrafik i Stockholmsregionen skulle det behöva upprättas ett U-space – en digitaliserad och automatiserad samordningsstruktur som ger en säker och effektiv tillgång till lufterummet för ett stort antal obemannade drönare och liknande och underlättar deras samexistens med bemannade flygande farkoster som flygplan och helikoptrar. Ett U-space för Stockholmsregionen bör på sikt kunna vara helt finansierat av brukaravgifter men initialt skulle det förmodligen behövas offentlig delfinansiering från statlig, regional eller kommunal nivå. Kristdemokraterna vill att Region Stockholm intar en offensiv roll för att se till att ett U-space utvecklas i vårt län.

Ökade förbindelser till och från Stockholm

Till 2050 bedöms behoven av interregional och storregional järnvägstrafik vara så stora att det behövs ytterligare spårkapacitet på Ostkustbanan mellan Stockholm och Uppsala, på Västra Stambanan mellan Älvsjö och Järna samt på Svealandsbanan mellan Södertälje och Nykvarn. Lösning på kapacitetsproblemen behöver utgå från en samlad analys och en långsiktig inriktning som inkluderar samtliga framtida kapacitetsbehov i järnvägssystemet i länet.

Med den nya containerhamnen Norvik kommer den tunga godstrafiken öka kraftigt på vägnätet på Södertörn. Redan idag är tvärförbindelserna mellan östra Södertörn och E4/E20 hårt belastade. På väg 259 mellan Huddinge och Haninge är var femte fordon en tung lastbil, den högsta andelen i länet. Därför är behovet av den planerade motorvägen Tvärförbindelse Södertörn akut. För att minska sårbarheten i trafiksystemet, avlasta E4/E20 mellan Södertälje och Stockholm och få bort den tunga trafiken från den smala och olycksdrabbade väg 225 mellan Södertälje och Nynäshamn, vill Kristdemokraterna också att en tunnellsättning för förlängning av väg 73 till E4 söder om Södertälje utreds.

En levande landsbygd och skärgårdsmiljö

Stockholm är Sveriges tredje största landsbygdslän. Kristdemokraterna vill verka för förbättrade förutsättningar att både bo och verka på landsbygden och i skärgården. Bredband är i praktiken nödvändigt för ett modernt boende eller företagande. Fortfarande finns delar av vårt län som saknar möjligheterna som en stabil, snabb internetuppkoppling innebär. Kristdemokraterna vill säkerställa tillgången till bredband i hela länet, även på landsbygden och i skärgården.

Skärgården är ett viktigt turistmål och om vi vill att den hållbara turismen ska öka måste människor både kunna bo och driva verksamhet i skärgården. För att möjliggöra detta krävs en välfungerande och anpassad infrastruktur, där sjötrafiken spelar en avgörande

roll. I framtida upphandlingar av regional sjötrafik bör större hänsyn tas till innovativ teknik där t.ex. bärplansbåtar och mindre, snabba och mer effektiva fartyg premieras. Fartyg i mindre storlek som inte ger samma svall som stora lämpar sig bättre under större delen av året när resandeantalet i skärgården inte är lika stort som på sommaren.

Kristdemokraterna yrkar:

- Arlanda flygplats behöver utvecklas för att säkerställa regionens internationella konkurrenskraft och attraktivitet.
- Spärravgiften för avstigning på Arlanda C ska tas bort för att öka tillgängligheten till flygplatsen.
- En Arlandaförhandling mellan stat och region ska initieras för att skynda på planeringen av nödvändig infrastruktur i och omkring flygplatsen.
- År 2030 ska Arlanda flygplats vara den ledande i norra Europa.
- Bromma flygplats ska fortsatt fungera som Stockholms citynära flygplats och vara navet för inrikestrafiken i Sverige.
- Utveckla Bromma flygplats till en hubb för koldioxidneutralt och tyst elflyg samt till en naturlig nod för drönartransporter.
- Stimulera drönartransporter mellan regionens sjukhus.
- Initiera inrättandet av ett U-Space för luftburen trafik i Stockholms län.
- Säkerställ pålitliga förbindelser till och från Stockholm.
- Säkerställ tillgången till bredband i hela länet, även på landsbygden och i skärgården.

Effektivisering

Avskaffa regionerna

Sverige har en ineffektiv sjukvårdsorganisation som innebär slöseri med skattebetalarnas pengar. Det offentliga lägger mer pengar på sjukvård i dag än tidigare, men antalet vårdkontakter ökar inte tillräckligt och vårdköerna är för långa. Sverige har färre vårdplatser och mindre vårdpersonal än jämförbara länder. Istället har vi mer administration och stora skillnader i vårdkvalitet. Andra partier klamrar sig desperat fast vid en sjukvårdsorganisation ifrån mitten av 1800-talet bara för att deras regionpolitiker ska få behålla jobbet. Det är dags att sätta patienterna framför systemet.

Skär ner på administration

Region Stockholm måste prioritera kärnverksamheten och säkerställa att varje skattekrona används på bästa sätt. Kristdemokraterna vill därför skära ner på administrationen. Det rör sig om handläggare, administratörer, IT, kommunikation, ekonomi och HR. Det berör inte vårdadministratörer, som avlastar medarbetare i vården.

Vänsterstyret har tillåtit administrationen att växa under de senaste åren. Inte minst är det på grund av konsultväxling som förvaltningarna vuxit, vilket har lett till ökade administrativa kostnader. Kristdemokraterna menar att förvaltningarna behöver bli smalare och vassare. Trots omfattande konsultväxling vilket gjort att trafikförvaltningen växt med flera hundra anställda, idag över 1 000 medarbetare, fortsätter regionen att lägga mångmiljonbelopp på externa konsulter för att genomföra utredningar och projekt. Region Stockholm har en kompetent förvaltning som omfattar flera tusen medarbetare, vi ska inte behöva ödsla miljoner på miljoner på utredningar utförda av externa konsulter, dessa ska Regionens klara av att göra själva.

En mer effektiv organisation kan frigöra resurser till det som gör skillnad, fler medarbetare i vården. Styrning, administration samt andra stödverksamheter ska minska rejält, Kristdemokraterna vill minska administrativa kostnader på alla förvaltningar med 15% jämfört med 2025 års nivå. Kristdemokraterna vill minska regionens anslag till att kultur, då stat och kommun är bättre instanser för dessa frågor. Kristdemokraterna anser att Region Stockholm primärt bör fokusera på konstnärlig utsmyckning på vårdinrättningar samt inom kollektivtrafiken. Kristdemokraterna vill därför avveckla kulturförvaltningen och inordna endast nödvändiga delar under regionledningskontoret.

Vänsterstyret har också inrättat symbolpolitiska initiativ som bostadskansli, cykelkansli och livsmedelskluster. Kristdemokraterna tror i stället att kommunerna och staten tillsammans med marknadens aktörer bättre hanterar bostadsrelaterade frågor utan regional inblandning. Frågan om resiliens i livsmedelskedjan bör inte heller den hanteras av Region Stockholm utan istället ligga på den statliga nivån som del av totalförsvaret. I väntan på avskaffade regioner är detta väl lämpade områden att redan nu föra bort från regionens ansvarsområden. Kristdemokraterna vill avveckla dessa kanslier.

Effektivisera den politiska organisationen

Kristdemokraterna anser att de organ som idag hanterar de frågor som faller under Klimat- och regionutvecklingsnämnden och Tillväxt- och innovationsutskottet framöver bättre hanteras i infrastruktur- och regionplaneringsutskottet under regionstyrelsen, som med tillägg av en del nya frågor kan byta namn. Dagens oproportionerligt stora politiska organisation för dessa närliggande frågor gör att det upplevs som oklart vilken instans som äger vilken fråga. Många gånger är också de frågeställningar som hanteras inom Klimat- och regionutvecklingsnämnden och närliggande utskott av liten eller obetydlig relevans för Region Stockholm. Detsamma gäller för det betydande antal remisser som kommer in och vars värde av inspel och yttranden från Region Stockholm många gånger framstår som oklart. Kristdemokraterna anser också att antalet uppdrag och anslag till Klimat- och regionutvecklingsnämnden samt närliggande utskott växt oproportionerligt mycket under vänsterstyrets ledning.

Folkhälso- och tandvårdsberedningen och sjötrafikutskottet, är en beredning respektive utskott vars ärenden med fördel kan uppgå i respektive nämnd de är underställda,

primärvårdsnämnden och trafiknämnden. Kristdemokraterna anser inte att ärendemängden i beredningen och utskottet berättigar till en egen politisk instans.

En begränsad verksamhet för regionen på kulturområdet motiverar även att kulturnämnden läggs ned och frågorna inordnas i regionstyrelsen.

Likvärdig subventionsgrad av SL-kort för alla medarbetare

I dag erbjuds Region Stockholms politiker med årsarvode (ca 400 personer) årsbiljett på SL som en del av sitt uppdrag. Utöver detta erbjuds de cirka 1 200 medarbetarna på trafikförvaltningen två årsbiljetter på SL vardera. I årets budget har vänsterstyret valt att ge alla resterande medarbetare i Region Stockholm ett rabatterat pris på 25 % för SL-biljetter.

Kristdemokraterna vill att det ska vara lika för alla. Förtroendevalda och medarbetare på trafikförvaltningen ska inte erbjudas fullt subventionerade årsbiljetter på SL när resterande medarbetare inte får det. Genom att sänka subventionsgraden för förtroendevalda och medarbetare på trafikförvaltningen kan vi öka subventionsgraden och sänka biljettpriset för alla medarbetare i regionen med 5 procent ytterligare, vilket innebär att årsbiljetten subventioneras med 3 340 kronor lägre, 550 kronor mer än vänsterstyrets förslag.

Det är en likvärdig och rättvis lösning som stärker både sammanhållningen, arbetsmiljön och kollektivtrafikens användning.

Inrätta en slöseriombudsman i Region Stockholm

2010 lanserade Skattebetalarnas förening funktionen slöseriombudsmannen. Uppdraget är att granska och uppmärksamma slöseri med skattepengar. Region Stockholm har ett omfattande revisionssystem där förtroendevalda revisorer, med stöd av ett revisionskontor, granskar hela regionens verksamhet. Syftet är att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och uppdrag som regionfullmäktige beslutat om, samt att den interna kontrollen är tillräcklig och att räkenskaperna är rättvisande. Det innebär att revisorerna bedömer om verksamheten följer beslutade riktlinjer och om ekonomin hanteras enligt regelverk, men inte nödvändigtvis om pengarna används effektivt eller klokt. Ett projekt kan mycket väl vara korrekt genomfört enligt alla regler, men ändå utgöra ett slöseri med skattemedel. Exempelvis vill vänsterstyret bland annat lägga 1,5 miljarder kronor på att byta ut de fungerande V-båtarna och spenderar en miljon kronor på att dekorera en enskild ambulansbil med bilder på blommor och blad. Det är här behovet av en slöseriombudsman uppstår.

En slöseriombudsman skulle ha ett uppsökande och oberoende uppdrag att identifiera och synliggöra exempel på ineffektiv användning av resurser, även när dessa inte bryter mot lagar eller regler. Kristdemokraterna föreslår att en sådan funktion ska finnas på plats under en tillfällig period för att inte bli ännu en permanent tjänst på förvaltningen.

Effektivare upphandlingar

Varje år köper Region Stockholm varor och tjänster för cirka 70 miljarder kronor. Inköpen föregås av hundratals upphandlingar som årligen genomförs av våra nämnder och bolag. Detta gör Region Stockholm till en av Sveriges största offentliga inköpare. Region Stockholm behöver göra den offentliga upphandlingen mer strategisk och effektiv för att säkerställa att skattepengarna används på bästa sätt. Alla nämnder ska effektivisera och sänka kostnader med 1 procent för inköp och i samband med upphandlingar, med sammanlagt 700 miljoner kronor.

Kristdemokraterna yrkar:

- Att regionerna ska på sikt avskaffas och Region Stockholm behöver fokusera på sina kärnuppdrag hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik innan ett statligt övertagande träder i kraft.
- Att minska administrativa kostnader på alla förvaltningar med 15% jämfört med 2025 års nivå.
- Att avveckla klimat- och regionutvecklingsnämnden, tillväxt- och innovationsutskottet, infrastruktur- och regionplaneringsutskottet, folkhälso- och tandvårdsberedningen, sjötrafikutskottet, bostadskansliet, cykelkansliet och livsmedelsklustret.
- Att införa likvärdigt subventionerat årsbiljett på SL för alla anställda i Region Stockholm.
- Att tillsätta en slöseriombudsman under en tvåårsperiod med uppdrag att genomlys Regionens förvaltningar, nämnder och bolags ekonomi och utgifter, samt att denne efter avslutat uppdrag lämnar förslag på hur olika utgiftsområden kan effektiviseras.
- Alla nämnder ska effektivisera och sänka kostnader med 1 procent för inköp och i samband med upphandlingar.

Regionens fastigheter

Långsiktigt strategiskt perspektiv

Kristdemokraterna vill att förvaltarskap för framtida generationer genomsyrar politiken, inte minst när det gäller fastigheter. Vi vill därför uppdatera ägardirektiven för Locum för att klassificera mark och fastigheter som kan bli nödvändiga för verksamheten inom 50 år som strategiska.

Ökad uthyrning

Kristdemokraterna vill minska vakanserna i befintligt fastighetsbestånd genom att uppdra åt Locum att ta fram en plan för korttidsuthyrning, 6 månader – 8 år som kan användas när en fastighet exempelvis står tomställd under en längre tid. Såsom delar av Gamla Karolinska gjort under en tid. Regionens fastighetsbestånd skall användas för att

våga ingå lönsamma hyresavtal även när ett möjligt renoveringsbehov finns på horisonten. Regionens övriga vakanser kan då användas för att evakueras hyresgäster. Det är viktigt att regionens hyror återspeglar marknadens hyressättningar. Här ser Kristdemokraterna ett behov av att revidera upp hyrorna för våra fastigheter.

Kommersialisera fler fastighetsytor

Region Stockholm förfogar över ett stort antal fastigheter med strategiskt belägna ytor som i dag är underutnyttjade ur ett kommersiellt perspektiv. Genom att identifiera och utveckla dessa ytor, exempelvis fasader som vetter mot allmänna platser eller områden kring sjukhus kan regionen skapa nya intäktsmöjligheter genom reklam. Genom intäkter från digitala skärmar och affischytor kan vi frigöra resurser till kärnverksamheterna.

Energibesparing

Kristdemokraterna vill också ta fram en översikt över hur regionen inom två mandatperioder kan optimera användningen av energibesparande teknik som stärker vår motståndskraft mot extraordinära händelser. Detta inkluderar värmepumpar, solkraft och all reservkraft.

Digitalisering av fastigheter

Kristdemokraterna är starka förespråkare för att främja digitaliseringen av byggnader som ett viktigt medel för att skapa en mer ekonomiskt hållbar och användarvänlig fastighetsförvaltning. Genom att utnyttja realtidsdata, sensorer, dataanalys och IoT-enheter strävar vi efter att minska underhållskostnaderna och förbättra långsiktig hållbarhet inom fastighetsförvaltningen.

Med hjälp av digitaliseringen kan Regionen övervaka byggnadernas tillstånd i realtid. Detta ger oss möjlighet att snabbt identifiera och åtgärda problem innan de eskalerar till kostsamma reparationer. Genom att agera proaktivt på detta sätt kan vi minimera de oväntade utgifterna för underhåll och förlänga byggnadernas livslängd, vilket är i linje med vårt mål att främja långsiktig ekonomisk hållbarhet.

Den digitala transformationen möjliggör också en effektivare användning av resurser, såsom energi och andra operativa kostnader. Genom att optimera dessa resurser kan vi sänka driftkostnaderna och underhållskostnader för Regionen och våra hyresgäster. Samtidigt förbättrar digitaliseringen av byggnader användarupplevelsen och fastighetsvärdet. Genom att erbjuda innovativa och användarvänliga lösningar kan vi öka trivseln för de som bor och arbetar i byggnaderna. Detta kan i sin tur öka fastighetsvärdet och attraktiviteten på marknaden. För Kristdemokraterna är digitaliseringen av byggnader en nödvändig investering för att främja både ekonomisk hållbarhet och användarvänlighet inom fastighetssektorn. Genom att anta modern teknik och dataanalys kan vi skapa en mer kostnadseffektiv och hållbar fastighetsförvaltning för framtiden.

Norra Hagastaden

Försäljningen av Gamla Karolinska och skapandet av Norra Hagastaden är ett projekt som har pågått under lång tid. På en av Stockholms mest centrala och Sveriges mest attraktiva marker ska det gamla sjukhuset bli ett nytt område med både bostäder och verksamheter inom vård, forskning, handel och service. Som exploateringsprojekt har det potential att ge omfattande intäkter till Region Stockholm.

När nu arbetet konkretiserats har den initiala tanken förändrats och vad som skulle inbringa betydande resurser till Region Stockholm har i stället blivit ett nytt svart hål där regionen ser ut att förlora miljardbelopp. Att Region Stockholm missköter sina affärer och förlorar pengar på att exploatera värdefull mark är anmärkningsvärt och något som inte kan accepteras.

För den som värnar skattebetalarnas pengar är det uppenbart att det krävs ett omtag som säkrar projektet och regionens ekonomi långsiktigt. Region Stockholms investeringsprojekt har på senare år kantats av både förseningar och betydande fördyringar i mångmiljardklassen. Samtidigt är det av vikt att ingångna avtal och överenskommelser hedras. Inte minst är det av vikt för att säkra tunnelbaneutbyggnaden och viktig infrastruktur i länet. För att säkerställa att markförsäljningarna och utvecklingen av Hagastaden inte blir en förlustaffär behöver åtgärder vidtas i detta skede. Därför krävs ett omtag där planprogrammet görs om för att säkra en långsiktig ekonomi och affärsmässighet. Det kan göra att investeringar kopplat till Norra Hagastaden kan omprövas. Regionstyrelsen uppdras att genomföra ett omtag med planprogrammet för Norra Hagastaden för att säkra den långsiktiga ekonomin och affärsmässigheten.

Kristdemokraterna yrkar:

- Uppdatera ägardirektiven för Locum.
- Att öka beläggningsgraden i våra kommersiella fastigheter.
- Att kommersialisera fler fastighetsytor.
- Att digitalisering av byggnader ska öka för regionens samtliga fastigheter.
- Regionstyrelsen uppdras att genomföra ett omtag med planprogrammet för Norra Hagastaden för att säkra den långsiktiga ekonomin och affärsmässigheten.

Ökad säkerhet och beredskap

Region Stockholm har ett omfattande ansvar för samhällsviktiga funktioner, vilket gör oss till en central aktör i Sveriges krisberedskap och civila försvar. Även vid kriser eller krigshändelser ska invånarna i Stockholms län ha fortsatt tillgång till sjukvård och kollektivtrafik. Många delar av Region Stockholms breda verksamhet har ett högt skyddsvärde, både ur ett nationellt och regionalt perspektiv. Regionens arbete med beredskap och civilt försvar handlar om att stärka organisationens förmåga att förebygga, hantera och återhämta sig från allvarliga händelser. Det är ett ansvar som berör alla medarbetare.

Regionen arbetar aktivt med att stärka beredskapen och utveckla planeringen för vår roll inom det civila försvaret. Detta arbete innefattar bland annat kompetenshöjning, krigsorganisation, säkerhetsskydd, försörjningsberedskap och en robust IT med motståndskraftiga IT-miljöer.

Som ett led i att stärka beredskapen i sjukvården anser Kristdemokraterna att samtliga akutsjukhus borde ha en helikopterlandningsplats. Det ter sig än viktigare i dagens omvärldssituation med tanke på behovet av robusthet samt total- och civilförsvarsperspektivet. Landningsplats för helikopter finns idag på Södersjukhuset, Karolinska universitetssjukhuset i Solna och Huddinge, Norrtälje sjukhus samt Danderyds sjukhus. Kristdemokraterna vill att Södertälje sjukhus utrustas med en helikopterlandningsplats. Detta då sjukhuset och upptagningsområdet växer och finns i ett område med en påtaglig industriutveckling och en allt svårare trafiksituation. Motorvägen E4/E20 mellan Södertälje och Fittja är hårt belastad och olycksdrabbad och framkomligheten begränsad på väg 259, Glömstavägen, mot Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge. På S:t Görans sjukhus, är behovet av en helikopterlandningsplats mindre, då det ligger centralt med nära vägförbindelse till Södersjukhuset och Karolinska universitetssjukhuset Solna.

Regionen behöver fortsätta sitt arbete med att se över de många verksamheter vi har som behöver bli skyddsobjekt. Både kontinuerligt, men också förberett för vilka som kan behöva bli det omgående vid och under olika tänkbara regionala och nationella beredskapshöjningar. Detta medför bland annat ett behov av en strukturerad planering av hur dessa skyddsobjekt ska kunna vara kontinuerligt skyddsvaktsbevakad. Vid höjd beredskap och krig får man bland annat förutsätta att verksamheter som är låsta och larmade på nätter och helger även kommer att behöva bevakningspersonal på plats 24/7.

Regionen behöver också bredda sin planering, både avseende verksamhet i egen regi och upphandlad verksamhet, avseende vilka funktioner som ska ha säkrad bemanning, genom "krigsplacerad" personal även vid beredskapshöjningar och krig. Inom exempelvis sjukvården är det en viktig fråga där regionens planering generellt redan präglas av insikt och åtgärder. Men, exempelvis stora delar av kollektivtrafiken och våra särskilda persontransporter behöver ha säkrad bemanning vid beredskapshöjningar och krig.

Kristdemokraterna yrkar:

- Samtliga akutsjukhus ska utrustas med helikopterlandningsplats.
- Region Stockholm 2026 ska bredda sin planering för vilka verksamheter som behöver vara skyddsobjekt.
- Region Stockholm 2026 ska planera och bemanna en beredskapsorganisation för skyddsvakter. Där vi bland annat skaffar hos oss en beredskapsorganisation med utbildade skyddsvakter som ska kunna bevaka alla våra skyddsobjekt dygnet runt om en beredskaps- eller krigssituation skulle kräva det.

- Region Stockholm 2026 ser över alla verksamheter, inte minst våra särskilda persontransporter, färdtjänsten och sjukresorna, så både upphandlad och egen personal har sin krigsplacering i där.

Region Stockholms hållbarhetsarbete

Region Stockholm har höga ambitioner och mål på klimatområdet. Med antagandet av en ambitiös hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi skickar detta tydliga signaler om regionens seriösa arbete med att uppfylla Parisavtalet.

Inkludera kärnkraft som energislag i Region Stockholms verksamheter

Stockholms län fortsätter att växa och detta leder även till att efterfrågan på el ökar. Byggandet av nya bostäder, utbyggnad av infrastruktur och laddinfrastruktur, ökad elektrifiering av transportsektorn för att nå de högt ställda hållbarhetsmålen i agenda 2030 gör att el- och energiförsörjningen behöver säkerställas. Det är av yttersta vikt att finna långsiktigt hållbara alternativ för den framtida energiförsörjningen utan att äventyra Stockholmsregionens kortsiktiga energiförsörjning.

Kristdemokraterna anser att det är fel att köpt el inom kollektivtrafiken inte inkluderar kärnkraft. Det skulle det vara ekonomiskt fördelaktigare att inkludera kärnkraft i elproduktionen. Kristdemokraterna vill att all fossilfri elproduktion ska inkluderas i elmixen.

Stärk satsningar på resursoptimering och cirkulära materialflöden

En övergång från linjära till cirkulära materialflöden är en förutsättning för en långsiktigt hållbar resursanvändning. Övergången innebär att resurser utnyttjas, återanvänds och återvinns för att undvika slutgiltigt avfall och möjliggöra en hållbar framtid och välmående planet för kommande generationer. Resursoptimering i sin tur innebär att resurser används smartare för att undvika resursspill.

Tillsammans kan satsningar på resursoptimering och en övergång till cirkulära materialflöden leda till reducering av klimattryck, samt medföra en ekonomisk besparing och förbättrad lönsamhet genom att råvaror, energi och tid tas tillvara.

I fråga om att identifiera förändringar som kan innebära ekonomisk besparing bör detta skyndsamt utredas och omgående påbörjas. En sammanhållen värdekedja för var besparingar, kostnader och effektiviseringsvinster uppstår för att underlätta genomförande, bör upprättas.

Hårdare krav vid upphandlingar för att påverka utsläpp av CO2 och miljögifter

Offentlig upphandling är den process som offentliga organisationer använder för att göra inköp och står för ungefär en sjättedel av Sveriges BNP. Region Stockholm är en av landets största inköpsorganisationer och har som mål att bli ledande i Europa på hållbar upphandling. Offentlig upphandling har goda förutsättningar att bidra till en hållbar

utveckling men står för utmaningar i form av samordning och harmonisering av miljö- och klimatkrav.

Kristdemokraterna anser att offentlig upphandling utgör ett viktigt klimatpolitiskt styrmedel och att Region Stockholm kan göra mycket i arbetet mot att nå nettonollutsläpp genom att ställa högre miljökrav vid upphandling av både varor och tjänster.

Utfasning av icke-nödvändiga och minskning av nödvändiga kemikalier

Inom hälso- och sjukvården, kollektivtrafiken och i fastigheter finns kemikalier som kan vara skadliga både för miljön och för hälsan. För vissa miljögifter har användningen reglerats och utsläppen minskat vilket har lett till lägre halter i både människa och miljö.

Ansträngningar och kraftsamlingar behöver fortsatt ske för att ersätta skadliga och farliga kemikalier. Region Stockholms arbete med att fasa ut alla farliga kemikalier, som inte är absolut nödvändiga, behöver fortsätta.

Långsiktiga investeringar i kollektivtrafiken och alternativa drivmedel

I Klimaträtsutredningens betänkande "Rätt för klimatet" (2022:21) görs bedömningen att om nettonollutsläpp av växthusgaser ska uppnås till år 2045, behöver omställningen av transportsystemet vila på tre ben; transporteffektivt samhälle, hållbara förnybara drivmedel samt elektrifiering och energieffektiva fordon och fartyg. Arbetet med att stärka det hållbara resandet och kollektivtrafikens konkurrenskraft i Stockholms län behöver fortsätta.

Kristdemokraterna är också positivt inställda till hållbara alternativa drivmedel som bland annat vätgas. I dagsläget finns dock svårigheter som behöver lösas innan vätgasen helt kan aktualiseras som alternativt drivmedel. Bland annat krävs det väldigt mycket el för att skapa vätgasen samt enorma mängder vatten. Grön vätgas är idag även dyrare än konventionellt tillverkad vätgas. Vätgasen har stor potential att bidra till den gröna samhällsomställningen men det kräver att vi ökar satsningarna på forskning och utveckling av vätgasen.

Kristdemokraterna yrkar:

- Inkludera kärnkraft som en möjlig energikälla i elektrifieringen.
- Stärk satsningar på resursoptimering och cirkulära materialflöden.

Kultur

Ansvarsfull hantering av regionens medel till konstnärlig utsmyckning

Stockholm har som huvudstad och Sveriges ekonomiska och kulturella centrum ett rikt kulturliv. Kultur och konst är viktiga delar av vårt samhälle och har stor betydelse både för den enskilde individen och samhället i stort. Som nämnts tidigare så vill Kristdemokraterna att regionerna ska läggas ned i syfte att effektivisera och säkerställa

en likvärdig tillgång till vård i hela landet. Detta innebär att även regional stödhantering till konst och kultur behöver föras över till staten och de 26 kommunerna i Stockholms län. Politik handlar i slutändan om prioriteringar och för Kristdemokraterna går regionens kärnuppdrag alltid först. Stat och kommun utgör bättre huvudmän för kulturfrågorna och Kristdemokraterna vill att regionen primärt ska fokusera på konst i miljöer där regionen har rådighet, dvs. inom hälso- och sjukvården samt i kollektivtrafiken. Liksom för tillväxtfrågorna och regional utveckling bör den politiska organisationen för kulturen slimmas och istället hanteras av regionstyrelsen.

Slopa procentregeln för kultursatsningar vid nybyggnation

Kristdemokraterna anser att procentsregeln, som är ett ekonomiskt krav för kultursatsningar vid nybyggnation, är ett dyrt och ineffektivt sätt att hantera skattebetalarnas pengar. När storlandstinget bildades 1971 togs det ett formellt beslut på att 1 procent av kostnaden för nybyggnation ska gå till konstnärlig utsmyckning. För vårdlokaler avsätts 2 procent. Kristdemokraterna vill slopa dessa regler.

Kristdemokraterna anser dock att konstnärlig utsmyckning fyller en viktig och nödvändig funktion. Konsten skapar trivsel och trygghet i kollektivtrafiken samt ökar välbefinnandet och stimulerar återhämtning efter sjukdom. Kristdemokraterna är för en konstnärlig utsmyckning av de regionala miljöerna, men vi vill se en effektiv användning av de ekonomiska medel som avsätts. Konstverk av enklare slag kan mycket väl öka välbefinnandet och stimulera till återhämtning utan att kosta mellan 1–2 procent av uppförandekostnaden för nya projekt.

Sälj och auktionera ut konst som inte används

Region Stockholms har ett konstbestånd på drygt 60 000 verk utlokaliserade på regionens mottagningar, vårdcentraler och sjukhus. Enligt kulturförvaltningen uppskattas runt 15 procent av konstbeståndet vara magasinerat. Det kan visserligen röra sig om konst som temporärt behöver ses över, repareras eller omarbetas. Men att 15 procent eller drygt 9 000 verk återfinns i förvar anser Kristdemokraterna inte är rätt gentemot regionens skattebetalare. Att så många verk är i förvar och är magasinerade bör rimligen visa på att Region Stockholm förköpt sig och att många av de verk som regionen köper in är svårplacerade i våra verksamheter. Kristdemokraterna anser därför att regionen bör sälja av och auktionera ut den konst som Region Stockholm har magasinerat i förvar.

Kristdemokraterna är för konstnärlig utsmyckning av de regionala miljöerna, men vi vill se en effektiv användning av de ekonomiska medel som avsätts för att skapa detta.

Folkbildningen

Folkbildningen, som syftar till att på ett demokratiskt och jämlikt sätt få medborgare att ta till sig ny kunskap och nya värderingar, är över 100 år gammal och fyller nu som då en mycket viktig funktion i samhället. Ett femtiotal folkhögskolor och studieförbund har verksamhet i Stockholms län och har en unik roll i integrationsarbetet samtidigt som

den vitaliserar demokratin, håller ihop gemenskaper och skapar förutsättningar för ett gott samhälle. Kristdemokraterna anser att stöd till folkhögskolor och studieförbund är en viktig bildningsverksamhet för Region Stockholm. De spelar en central roll för Stockholmsregionens attraktivitet och tillväxt samtidigt som de kan erbjuda invånare ökad kunskap och de verktyg som underlättar deltagandet i samhällslivet. Kristdemokraterna ser därmed vikten av att fortsätta stödja folkbildningen och den centrala ställning den har för Stockholmsregionen och dess invånare.

Kristdemokraterna yrkar:

- Region Stockholm ska fokusera på konstnärlig utsmyckning i vårdens lokaler och i kollektivtrafiken.
- Slopa 1 och 2-procentregeln för kultursatsningar vid nybyggnation.
- Sälj och auktionera ut konst som Region Stockholm har magasinerat i förvar.

Bilaga 1 - Förändringsförslag

Förändringar av intäkter	Belopp i miljoner kronor		
	2026	2027	2028
Koncernfinansiering - Ökning av utomlans- och utlandsvård med 10%	258	263	268
Trafik - 2,3% ökning av resande	253	253	253
Trafik - Höjt biljettpris med 30kr	110	140	180
Trafik - Återställande reducerad biljett till 67% av biljett för vuxen	100	100	100
Trafik - Avveckling avgiftsfri lovbiljett	71	71	71
Trafik - Effektivare lokalanvändning, fler kommersiella ytor och lokaler samt ökning av reklamintäkter	150	150	150
HSN - Höjd uteblivandeavgift	40	40	40
FSN - Ökad beläggningsgrad	100	100	100
FSN - Ökning av reklamintäkter	25	25	25
Skattesänkning 30 öre	-2 179	-2 285	-2 393
Lägre resultatkrav SLSO	-213	-220	-220
Lägre resultatkrav Karolinska universitetssjukhuset	-30	-30	-30
Lägre resultatkrav Danderyds Sjukhus	-27	-27	-27
Lägre resultatkrav Södersjukhuset	-23	-23	-23
Lägre resultatkrav Södertälje Sjukhus	-2	-2	-2
Lägre resultatkrav S:t Eriks Ögonsjukhus	-1	-1	-1
Högre resultatkrav Folktandvården Stockholms Län AB	25	25	25
Summa förändringar av intäkter	-1 343	-1 421	-1 484

Förändringar av kostnader	Belopp i miljoner kronor		
	2026	2027	2028
Öka antalet vårdplatser och intensivvårdsplatser	-200	-200	-200
Resursförstärkning av ASiH, SPSV samt Hospital at home	-100	-100	-100
Avgiftsfri TBE-vaccination för alla barn och unga 4–18 år	-117	-35	-35
Catch-up-vaccination av HPV till unga män	-53		
Satsning på vuxenpsykiatri	-45	-45	-45
Satsning för en köfri barn- och ungdomspsykiatri	-25	-20	-20
Subvention av äggfrysning som fertilitetsbevarande åtgärd	-20	-20	-20
Fler familjecentraler	-10	-10	-10
Fortsatt finansiering för SMART studien	-6	-6	-6
Halvering av uteblivna besök	250	250	250
Besparing utomlänstaxan	100	100	100
HSN - Medel för oförutsedda kostnader	43	23	23
Nej till avskaffad patientavgift för barn på akutmottagning	10	10	10
HSN - Närakuternas resurser förs in under PVN	697	697	697
PVN - Närakuternas resurser förs in under PVN	-697	-697	-697
Inrätta lättakuter vid jourcentraler	-150	-110	-110
Uppräkning av vårdval vårdcentral	-165	-165	-165
Satsning för att nå målet om 1 100 listade patienter per husläkare	-51	-51	-51
Extra satsning på bättre arbetsmiljö	-50	-50	-50
HSN - Kontinuerlig fortbildning på arbetstid	-50	-50	-50
PVN -Kontinuerlig fortbildning på arbetstid	-50	-50	-50
30% subventionerad årsbiljett till alla medarbetare	-28	-29	-30
Minskad subvention av årsbiljett förtroendevalda med årsarvode & medarbetare på trafikförvaltningen	24	25	26
Minskad subvention av årsbiljett förtroendevalda med årsarvode & medarbetare på trafikförvaltningen	4	4	4
Minskad sjukfrånvaro 1,5%	150	150	150
Nej till arbetstidsförkortning	80	0	0
Trafik - Ökning av köpt trafik	-250	-250	-250
Nya kameror på Roslagsbanans och Tvärbanans stationer	-5	0	0
Halvering av fuskåkande	112	112	112
Nej till studentkort, start hösttermin 2026	50	100	100
Nej till miljömärkningen - Bra miljöval	26	26	26
Effektivare upphandling	700	700	700

15% effektivisering administration för samtliga förvaltningar jämfört med 2025 års nivå	531	531	531
Avveckla kulturnämnden & kulturförvaltningen	350	350	350
Avveckla klimat- och regionutvecklingsnämnden, bostadskansliet, cykelkansliet & livsmedelsklustret	100	100	100
Miskad information och PR	75	75	75
Regionstyrelsen - minskad bidragsgivning	65	65	65
Regionstyrelsen - AI mot och oegentligheter	50	50	50
Nej till tillskott till incitamentspotten (medel för omställning till hållbara produkter och tjänster och cirkulära flöden)	10	0	
Avveckla folkhälso- och tandvårdsberedningen	0,9	0,9	0,9
Avveckla sjötrafikutskottet	0,9	0,9	0,9
Avveckla tillväxt- och innovationsutskottet	0,6	0,6	0,6
Summa förändringar av kostnader	1 357	1 483	1 483
Ändring resultat	14	62	-1
Nytt resultat	89	162	99

Bilaga 2 - Tabellverk Budget 2026 samt plan för åren 2026-2027

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	Utfall	Budget				
Mnkr	2024	2025	Budget 2026	Ändring B26/B25	Plan 2027	Plan 2028
	98	104				115
Skatteintäkter	750	082	105 288	1,2%	110 432	637
Generella statsbidrag	10 247	8 597	9 117	6,0%	9 390	9 672
- varav						
läkemedelsförmånen	8 347	8 597	9 117	6,0%	9 390	9 672
- varav övriga generella						
statsbidrag	1 901	0	0	0	0	0
Kommunalekonomisk	-3					
utjämning	840	-5 436	-5 940	9,3%	-6 918	-7 750
- varav inkomstutjämning	-3 188	-3 143	-3 404	8,3%	-3 554	-3 697
- varav	-2					
kostnadsutjämning	444	-3 153	-3 369	6,9%	-3 468	-3 683
- varav						
regleringsbidrag/avgift	1 792	859	834	-3,0%	104	-370
Summa skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	105 158	107 243	108 465	1,1%	112 904	117 558
Förändring från föregående år, mkr		2 085	1 222	0,0%	4 440	4 654
Förändring från föregående år, procent		2,0%	1,1%	0,0%	4,1%	4,1%
Budget 2025		99 477	104 798	0,0%	110 161	
Differens			3 667	0,0%	2 743	
Varav Budget 2025						
utjämning		-4 039	-5 140		-5 925	
Differens		-1 397	-800		-993	

Resultaträkning	Utfall	Budget	Prognos	Budget	Ändring	Plan	Plan
Mnkr	2024	2025	2025	2026	Bu26/Bu25	2027	2028
Verksamhetens intäkter	29 965	29 277	29 892	30 543	4,3%	30 909	31 175
Personalkostnader och inhyrd personal	-35 376	-37 234	-37 474	-39 099	5,0%	-39 954	-41 331
Pensionskostnader	-9 339	-7 552	-7 593	-3 951	-47,7%	-6 000	-6 818
Köpt hälso- och sjukvård, tandvård, mm.	-28 597	-29 107	-29 753	-31 539	8,4%	-32 541	-33 809
Köpt trafik	-16 598	-16 610	-16 602	-17 113	3,0%	-17 151	-16 640
Övriga kostnader	-33 094	-37 426	-33 951	-36 784	-1,7%	-37 310	-37 828
Verksamhetens kostnader	-123 005	-127 929	-125 373	-128 486	0,4%	-132 956	-136 426
Avskrivningar	-7 329	-7 773	-7 525	-8 098	4,2%	-8 843	-9 591
Verksamhetens nettokostnader	-100 368	-106 425	-103 006	-106 040	-0,4%	-110 890	-114 843
Skatteintäkter	98 750	104 082	103 097	105 288	1,2%	110 432	115 637
Generellt statsbidrag	10 247	8 597	9 275	9 117	6,0%	9 390	9 672
Utjämningsystemet	-3 840	-5 436	-5 129	-5 940	9,3%	-6 918	-7 750
Summa samlade skatteintäkter	105 158	107 243	107 243	108 465	1,1%	112 904	117 558
Verksamhetens resultat	4 790	818	4 237	2 425	196,5%	2 014	2 716
Finansiella intäkter	254	167	126	110	-34,1%	108	113
Räntekostnader mm.	-1 428	-1 651	-1 445	-1 568	-5,0%	-1 764	-1 922
Pensionskostnader finansiell del	-4 587	741	858	-878	-218,5%	-197	-809
Årets resultat	-972	75	3 776	88	0	161	98

Balansräkning	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2024	2025	2026	2027	2028
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella					
anläggningstillgångar	619	843	846	779	773
Materiella				192	
anläggningstillgångar	156 418	168 866	180 162	845	203 761
Finansiella					
anläggningstillgångar	4 426	4 411	4 412	4 412	4 409
	161			198	208
Summa anläggningstillgångar	462	174 121	185 420	035	943
Omsättningstillgångar					
Övriga omsättningstillgångar	11 482	11 554	11 561	11 568	11 543
Kassa och bank	4 107	2 547	3 000	3 000	3 000
Summa omsättningstillgångar	15 589	14 101	14 560	14 568	14 543
				212	223
Summa tillgångar	177 051	188 222	199 980	603	486
Eget Kapital					
Årets resultat	-972	3 776	88	161	98
				28	
Övrigt eget kapital	25 989	25 017	28 794	882	29 043
				29	
Summa eget kapital	25 017	28 794	28 882	043	29 141
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	50 141	51 788	51 863	52	53 607
Andra avsättningar	551	551	551	551	551
				52	
Summa avsättningar	50 691	52 339	52 414	986	54 158
Skulder					
Långfristiga skulder lån och leasing	32 019	33 493	39 886	47 581	52 567
				50	
Övriga långfristiga skulder	36 865	41 137	46 340	535	55 162
Summa långfristiga skulder	68 884	74 631	86 226	98 116	107 728
				32	
Kortfristiga skulder	32 458	32 458	32 458	458	32 458
	101			130	
Summa skulder	342	107 089	118 685	574	140 187
Eget kapital, avsättningar och skulder	177 051	188 222	199 980	212	223
				603	486
Ansvarsförbindelseför pensioner	22 687	21 944	20 722	19 603	18 646
Soliditet inklusive ansvarsförbindelsen	1,3%	3,6%	4,1%	4,4%	4,7%

Kassaflödesanalys	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2024	2025	2026	2027	2028
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	-972	3 776	88	161	98
	15				10
Justering för ej likviditetspåverkande poster	235	9 172	8 172	9 416	763
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	0	0	0	0	0
<i>Medel från verksamheten före förändringar av rörelsekapital</i>	<i>14 264</i>	<i>12 949</i>	<i>8 261</i>	<i>9 577</i>	<i>10 861</i>
Ökning(-) resp minskning(+) av förråd och varulager	-104	-72	-6	-8	25
Ökning(-) resp minskning(+) kortfristiga fordringar	1 591	0	0	0	0
Ökning (+) resp minskning (-) av kortfristiga skulder	767	0	0	0	0
(exkl leasing- och lånefinansiering)	0	0	0	0	0
					10
Kassaflöde från den löpande verksamheten	16 518	12 876	8 254	9 569	886
Investeringsverksamheten					
Investering i immateriella anläggningstillgångar	69	-224	-3	68	6
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
	-18		-19	-21	-20
Investering i materiella anläggningstillgångar	936	-19 973	393	527	507
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-464	15	-1	0	3
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
	-19			-21	-20
Kassaflöde från investeringsverksamheten	331	-20 183	-19 397	459	499
Finansieringsverksamheten					
	-2				
Nyupptagna lån	229	1 207	5 375	6 965	4 742
Amortering av långfristiga skulder	0	0	0	0	0
Ökning/minskning långfristiga fordringar	0	0	0	0	0
Förändring långfristiga skulder	0	0	0	0	0
Förändring av leasingfinansiering	0	0	0	0	0
Erhållna bidrag	4 986	4 540	6 220	4 925	4 871
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	0	0	0	0	0
Övrig finansiering	0	0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	2 757	5 747	11 596	11 889	9 613
Utbetalning bidrag till statlig infrastruktur					
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	0	0	0	0	0
Årets kassaflöde	-56	-1 560	453	0	0
Likvida medel vid årets början	4 163	4 107	2 547	3 000	3 000
Likvida medel vid årets slut	4 107	2 547	3 000	3 000	3 000

Finansieringsbudget	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2024	2025	2026	2027	2028
					20
Investeringar	19 093	21 573	19 397	21 459	499
- varav nyinvesteringar	13 507	13 187	11 316	12 777	12 162
- varav ersättningsinvesteringar	5 586	8 386	8 081	8 682	8 337
	-14			-9	-10
Finansiering egen likviditet	107	-12 876	-8 254	569	886
Medfinansiering	-4 986	-4 540	-6 220	-4 925	-4 871
				-6	
Lån- och leasingfinansiering	0	-4 157	-4 922	965	-4 742
Resultat	0	0	0	0	0
<i>Själv finansieringsgrad (exkl. medfinansiering)</i>	100%	76%	63%	58%	70%

Anslag	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	B25/B26	2027	2028
Hälso- och sjukvårdsnämnden	70 446,6	73 692,3	4,6%	76 063,5	78 772,6
Primärvårdsnämnden	15 464,2	17 761,1	14,9%	18 408,8	19 126,2
Patientnämnden	36,1	37,3	3,3%	38,5	39,8
Akutsjukhusnämnden		0,0		0,0	0,0
Trafiknämnden	14 858,4	15 792,4	6,3%	16 205,0	16 650,6
- varav trafikförvaltningen	13 156,2	14 078,8	7,0%	14 479,7	14 913,3
- varav färdtjänstverksamheten	1 277,0	1 277,0	0,0%	1 277,0	1 277,0
- varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	425,2	436,6	2,7%	448,3	460,3
Kulturnämnden	619,4	0,0	-100,0%	0,0	0,0
Regionstyrelsen	2 906,4	3 419,9	17,7%	3 640,8	3 749,5
- varav regionledningskontoret	565,6	664,9	17,6%	670,6	694,5
- varav politiska organisationen	205,2	210,2	2,4%	210,2	216,8
- varav bidrag och övrigt	2 135,6	2 544,9	19,2%	2 760,0	2 838,2
Klimat- och regionutvecklingsnämnden	189,8	0,0	-100,0%	0,0	0,0
Fastighets- och servicenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	44,0	45,0	2,3%	46,0	47,0
	104	110		114	118
Summa anslag	565,0	748,1	5,9%	402,6	385,9

Känslighetsanalys	-3%	-2%	-1%	Budget	+1 %	+2 %	+3 %
Mnkr				2026			
Intäkter							
Verksamhetens intäkter	-916	-611	-305	30 543	305	611	916
- varav biljettintäkter	-313	-209	-104	10 428	104	209	313
				108			
Samlade skatteintäkter	-3 254	-2 169	-1 085	465	1 085	2 169	3 254
Kostnader							
Personalkostnader och inhyrd				-39			
personal	1 173	782	391	099	-391	-782	-1 173
Pensionskostnader	119	79	40	-3 951	-40	-79	-119
Köp hälso- och sjukvård	946	631	315	-31 539	-315	-631	-946
Köpt trafik	513	342	171	-17 113	-171	-342	-513
				-36			
Övriga kostnader	1 104	736	368	784	-368	-736	-1 104
Avskrivningar	243	162	81	-8 098	-81	-162	-243
Finansiella intäkter	-3	-2	-1	110	1	2	3
Räntekostnader mm.	47	31	16	-1 568	-16	-31	-47
Pensionskostnader finansiell							
del	26	18	9	-878	-9	-18	-26
				-138			
Summa kostnader	4 168	2 778	1 389	920	-1 389	-2 778	-4 168

Resultatkrav	Budget	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2025	2026	2027	2028
Hälso- och sjukvård					
Hälso- och sjukvårdsnämnden	0,0	-300,0	0,0	0,0	0,0
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje	0,0	-66,3	0,0	0,0	0,0
Primärvårdsnämnden	0,0	300,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	213,0	500,0	10,0	10,0	10,0
Karolinska Universitetssjukhuset	44,0	-100,0	19,0	12,0	12,0
Akutsjukhusnämnden	60,0	-5,6	39,0	41,0	41,0
- varav Södersjukhuset	23,0	-14,6	10,0	11,0	11,0
- varav Danderyds Sjukhus	25,0	0,0	13,0	13,0	13,0
- varav Södertälje Sjukhus	6,0	-2,0	8,0	9,0	9,0
- varav S:t Eriks Ögonsjukhus	6,0	11,0	8,0	8,0	8,0
Folktandvården Stockholms Län AB	70,0	130,0	100,0	98,0	128,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	2,0	2,0	3,0	3,0	3,0
Tobiasregistret AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
MediCarrier AB	15,0	15,0	16,0	17,0	17,0
Hälso- och sjukvård totalt	404,0	475,4	187,0	181,0	211,1
Kollektivtrafik					
Trafiknämnden	180,0	860,5	1 549,0	1 637,0	1 677,0
- varav trafikförvaltningen	60,0	46,4	123,0	122,0	122,0
- varav färdtjänstverksamheten	3,0	-17,4	4,0	4,0	4,0
- varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
AB Storstockholms Lokaltrafik	117,0	831,5	1 422,0	1 511,0	1 551,0
- varav AB SL Finans	0,0	195,3	0,0	0,0	0,0
- varav SL Nya Tunnelbanan AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- varav Waxholms Ångfartygs AB	10,0	-42,6	9,0	9,0	9,0
Kollektivtrafik totalt	180,0	860,5	1 549,0	1 637,0	1 677,0
Kultur					
Kulturnämnden	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0
Stockholm Film AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kultur totalt	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0
Regionstyrelsen	0,0	131,6	0,0	0,0	0,0
Klimat- och regionutvecklingsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fastigheter och service					
Fastighets- och servicenämnden	625,0	726,0	805,0	849,0	862,0
- varav serviceförvaltningen	6,0	23,0	7,0	8,0	8,0
- varav Landstingsfastigheter Stockholm	516,0	600,0	696,0	741,0	754,0
- varav NKS Bygg	103,0	103,0	102,0	100,0	100,0
Locum AB	3,0	11,0	3,0	3,0	3,0

Fastigheter och service totalt	628,0	737,0	808,0	852,0	865,0
Övriga					
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Landstingshuset Stockholm AB	0,0	185,0	0,0	0,0	0,0
Koncerngemensamma funktioner					
Skadekontot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	-1				-2
Koncernfinansiering	136,6	1 381,6	-2 455,6	-2 509,1	655,2
Koncernjusteringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	75,4	3 774,1	88,4	160,9	97,9

Resultat per enhet

Koncernfinansiering				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	122 843	124 876	129 699	134 908
Kostnader	-123 980	-127 331	-132 208	-137 563
Resultat	-1 137	-2 456	-2 509	-2 655

Skadekonto				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	19	19	19	19
Kostnader	-19	-19	-19	-19
Resultat	0	0	0	0

Regionledningskontoret				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	3 183	3 273	3 468	3 545
- varav anslag	2 906	3 027	3 224	3 309
Kostnader	-3 183	-3 273	-3 468	-3 545
- varav regionledningskontoret	-566	-665	-671	-695
- varav politiska organisationen	-205	-210	-210	-217
- varav bidrag och övrigt	-2 136	-2 545	-2 760	-2 838
Resultat	0	0	0	0

Hälso- och sjukvårdsnämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	90 069	93 541	96 712	100 194
- varav anslag	70 447	73 692	76 063	78 773
Köpt vård	-74 154	-77 331	-79 764	-83 129
Läkemedelsförmånen	-8 407	-8 855	-9 210	-9 667
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-7 508	-7 356	-7 738	-7 397
Summa kostnader	-90 069	-93 541	-96 712	-100 194
Resultat	0	0	0	0

Primärvårdsnämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	16 011	18 213	18 866	19 588
- varav anslag	15 464	17 761	18 409	19 126
Kostnader	-16 011	-18 213	-18 866	-19 588
Resultat	0	0	0	0

Patientnämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	38	39	41	42
- varav anslag	36	37	39	40
Kostnader	-38	-39	-41	-42
Resultat	0	0	0	0

Stockholms läns sjukvårdsområde				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	213	10	10	10

Karolinska Universitetssjukhuset				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	44	19	12	12

Akutsjukhusnämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	15 494	16 149	16 600	17 170
- varav anslag	0	0	0	0
Kostnader	-15 434	-16 110	-16 559	-17 129
Resultat	60	39	41	41

- varav Södersjukhuset				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	23	10	11	11

- varav Danderyds Sjukhus				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	25	13	13	13

- varav Södertälje Sjukhus				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	6	8	9	9

- varav S:t Eriks Ögonsjukhus				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	6	8	8	8

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	2	3	3	3

Trafiknämnden inkl FUT				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	29 379	31 108	31 642	32 033
- varav anslag	14 858	15 792	16 205	16 651
- varav biljettintäkter	9 701	10 364	10 395	10 489
Summa kostnader	-29 199	-29 559	-30 005	-30 356
Resultat	180	1 549	1 637	1 677

Trafikförvaltningen				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	14 924	15 407	15 896	16 412
- varav anslag	13 156	14 079	14 480	14 913
Kostnader	-14 864	-15 284	-15 774	-16 290
Resultat	60	123	122	122

Färdtjänstverksamhet				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	2 135	2 218	2 320	2 268
- varav anslag	1 277	1 277	1 277	1 277
Kostnader	-2 132	-2 214	-2 316	-2 264
Resultat	3	4	4	4

Förvaltning för utbyggd tunnelbana				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	690	680	670	702
- varav anslag	425	437	448	460
Kostnader	-690	-680	-670	-702
Resultat	0	0	0	0

Klimat- och regionutvecklingsnämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	190	96	102	108
- varav anslag	190	96	102	108
Kostnader	-190	-96	-102	-108
Resultat	0	0	0	0

Kulturnämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	681	359	377	398
- varav anslag	619	297	315	333
Kostnader	-681	-359	-377	-398
Resultat	0	0	0	0

Fastighets- och servicenämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	8 596	8 937	9 072	9 145
- varav anslag	0	0	0	0
Kostnader	-7 971	-8 132	-8 223	-8 283
Resultat	625	805	849	862
Resultat exklusive pensionseffekt	625	805	849	862

Landstingsfastigheter Stockholm				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	4 380	4 666	4 776	4 776
Kostnader	-3 864	-3 970	-4 035	-4 022
Resultat	516	696	741	754

NKS Bygg				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	2 435	2 445	2 445	2 445
Kostnader	-2 332	-2 343	-2 345	-2 345
Resultat	103	102	100	100

Serviceförvaltningen				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	1 909	1 954	1 980	2 051
- varav anslag	0	0	0	0
Kostnader	-1 903	-1 947	-1 972	-2 043
Resultat	6	7	8	8
Resultat exklusive pensionseffekt	6	7	8	8

Revisorskontoret				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	46	47	48	49
- varav anslag	44	45	46	47
Kostnader	-46	-47	-48	-49
Resultat	0	0	0	0

Landstingshuset i Stockholm AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	0	0	0	0

*Avser resultat före
bokslutsdispositioner och skatt,
justerat för kostnadseffekt för
förändrad diskonteringsränta
för pensioner hos bolagen.

Folktandvården Stockholms Län AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	70	100	98	128
Resultat exklusive pensionseffekt	70	100	98	128

Tobiasregistret AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	0	0	0	0

MediCarrier AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	15	16	17	17
Resultat exklusive pensionseffekt	15	16	17	17

Locum AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	458	460	467	467
Kostnader	-455	-457	-464	-464
Resultat	3	3	3	3

Film Stockholm AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	0	0	0	0

AB Storstockholms Lokaltrafik				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	26 862	27 848	28 381	28 941
- varav biljettintäkter	9 778	10 428	10 447	10 554
Summa kostnader	-26 745	-26 426	-26 870	-27 390
Resultat	117	1 422	1 511	1 551

Bilaga 3 - Investeringsplan 2026-2035

Ändringar är fetmarkerade.

Mnkr																
	Dnr	Status	Ny- /ersättnings- investering	Prognostiser ad total utgift	Senast fattat investerings- beslut ²	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031	Plan 2032	Plan 2033	Plan 2034	Plan 2035	
1. Trafiknämnden/Trafikförvaltningen																
1.2.3 Objekt för kommande beslut Trafiknämnden/Trafikförvaltningen																
Lågfrekvent underhåll PT 2027-2030	-	Åtgärdsval	Ersättningsinv.	597,6		97,1	1 169,2	826,9	894,3	1 334,8	1 471,0	1 015,6	782,5	567,3	500,6	
Rulltrappor Citybanan: Station City & Orgelpipan	-	Åtgärdsval	Ersättningsinv.	995,4		8,3	299,8	297,8								
Livstidssäkrande åtgärder X60	-	Åtgärdsval	Ersättningsinv.	1 050,0		26,0	9,5	39,9	84,2	167,3	248,9	187,4	111,7	94,2	32,3	
Markförvärv bussdepå på nordöst södra	-	Åtgärdsval	Ersättningsinv.	48,0			98,0	115,0	135,0	180,0	140,0	140,0	140,0	76,0		
Bussdepå Brännbacken nordöst södra	-	Åtgärdsval	Ersättningsinv.	113,5		3,2	48,0									
Roslagsbanan till city depå	-	Åtgärdsval	Nyinvestering	3 100,0		13,2	35,5	56,3	18,5							
Rulltrappor Citybanan: Station Odenplan	-	Åtgärdsval	Ersättningsinv.	415,9		3,5	20,4	67,3	125,7	128,0	157,9	221,0	325,2	335,0	431,3	
Roslagsbanan fortsatt ersättning X10p	-	Åtgärdsval	Ersättningsinv.	3 000,0		15,0	3,6	0,6	50,8	69,5	94,2	77,2	50,5	45,1	20,9	
Anskaffning av Skärgårdsfartyg	-	Åtgärdsval	Ersättningsinv.	8,0		8,0	350,0	200,0	430,0	750,0	700,0	350,0	115,0			
Anskaffning av Skärgårdsfartyg	-	Åtgärdsval	Ersättningsinv.	560,1			267,0	50,0	50,0	40,0	40,0	40,0	40,0	17,0	16,1	
Luftkonditionering på gröna linjen	-	Åtgärdsval	Nyinvestering	1 200,0		25,0	25,0	134,0	134,0	134,0	160,0	160,0	160,0	159,0	109,0	
Intrinning FUT Nacka, Barkarby, Arenastaden 2026-2027	-	Åtgärdsval	Nyinvestering	57,4		20,0	37,4									
2. Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana																
Summa investeringar Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana				71 339,2	63 923,7	7 387,0	7 786,2	6 020,2	4 168,8	3 751,2	2 819,7	2 816,9	3 063,0	1 351,8	333,8	
<i>varav medfinansiering stat och kommuner Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana</i>						3 520,0	4 891,0	3 647,0	2 041,0	3 378,0	1 646,0	1 539,0	1 284,0	874,0	1 633,0	
2.1 Beslutade regionfullmäktige Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tun																
Tunnelbana till Nacka och Södert																
varav medfinansiering ¹	LS 2014-0037	Genomförande	Nyinvestering	25 187,4	25 400,0	2 865,5	3 608,2	726,4	362,4	253,1	2,5	0,9				
				22 846,7		2 605,0	2 940,0	1 314,0		646,0				714,0		
Tunnelbana till Arenastaden																
varav medfinansiering	LS 2014-0037	Genomförande	Nyinvestering	6 674,7	6 509,0	1 027,7										
				6 393,5		1 244,0	311,0	278,0		516,0				570,0		
Station Södra Hagalund																
varav medfinansiering	LS 2017-0389	Genomförande	Nyinvestering	1 551,3	1 509,1	377,8	462,9	103,4								
				1 173,4		253,0	277,0	27,0								
Tunnelbana till Barkarby																
varav medfinansiering	LS 2014-0037	Genomförande	Nyinvestering	7 715,6	6 638,4	1 021,0				316,0						
				5 547,0		437,0	12,0							349,0		
Depå Nya tunnelbanan																
Fordon	RS 2022-0643	Genomförande	Nyinvestering	5 884,6	5 883,7	615,8	341,2	91,1								
	FUT 2021-0930	Genomförande	Nyinvestering	1 737,3	1 736,7	436,6	45,5	158,3	131,4	119,5						
Tunnelbana till Älvsjö																
	LS 2017-0389	Genomförande	Nyinvestering	16 686,5	16 703,5	952,6	1 652,5	2 156,2	2 203,6	2 267,6	2 140,5	1 558,3	1 497,2	605,1	294,4	
varav medfinansiering ¹				15 161,4		981,0	1 351,0	2 028,0	2 041,0	1 900,0	1 646,0	1 539,0	1 284,0	874,0		
Depå, fordon och trafiksystem Älvsjö³																
	RS 2022-0169, FI Planering	Nyinvestering		5 881,8	5 158,5	90,0	268,2	200,3	416,3	403,6	669,9	1 255,5	1 565,8	746,7	39,4	
Lokaliseringstudning och planeringsfas Bromma Parkstad																
		Nyinvestering		20,0	50,0											
Bekoppen ingår i pågående förhandlingar om finansiering							1 337,7	2 584,5	1 055,1	707,4	6,8	2,2				

Mnkr																
	Dnr	Status	Ny- /ersättnings- investering	Prognostiser ad total utgift	Senast fattat investerings- beslut ²	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031	Plan 2032	Plan 2033	Plan 2034	Plan 2035	
1. Fastighets- och servicenämnden/Fastighetsförvaltningen																
1.2.3 Objekt för kommande beslut Fastighets- och servicenämnden/Fastighetsförvaltningen																
LFS KS Uthytt verksamhet med anledning av Ungdomens hus		Åtgärdsval	Ersättningsinv.	400,0		5,0	80,0	110,0	105,0	100,0		220,0	50,0			
LFS SOS Stråltbyggnad, By 27		Åtgärdsval	Nyinvestering	1 300,0		5,0	75,0	200,0	400,0	350,0		220,0	50,0			
LFS DS, By 13 - Kvinnokliniken operation ombyggnad, förstudie		Åtgärdsval	Ersättningsinv.	4,0		3,5										
LFS Södertälje sjukhus - by 18 - Teknisk upprustning och hyresgästpassning		Åtgärdsval	Ersättningsinv.	275,0		10,0	65,0	130,0	70,0							
LFS DS, By 22 - Renovering och anpassning till mottagningar och admin (först)		Åtgärdsval	Ersättningsinv.	700,0		5,0										
LFS SOS - Ombyggnad vårdavdelningar by 14/15 (förstudie)		Åtgärdsval	Ersättningsinv.	1 200,0		5,0										
LFS SOS - Modul 5, Kvinnokliniken om- och tillbyggnad (förstudie)		Åtgärdsval	Ersättningsinv.	500,0		5,0										
LFS Labbverksamhet Karolinska Solna/Huddinge (förstudie)		Åtgärdsval	Ersättningsinv.	3 670,0		6,0	4,0									
Öppnande av intensivakuten på Karolinska för allmänheten		Åtgärdsval	Nyinvestering	30,0		25,0	5,0									

Kristdemokraternas budget för Region Stockholm fokuserar på kärnverksamheterna, motverkar slöseri, skapar långsiktigt goda villkor för hälso- och sjukvårdens medarbetare och ser till att regionens invånare får sänkt regionalskatt. Vi stärker primärvårdens roll som navet i hälso- och sjukvården, tillskapar fler vårdplatser och satsar på medarbetarnas arbetsmiljö.

Vi väljer vård!

– Kristdemokraterna i Region Stockholm.

STOCKHOLM